

Nationaal Veiligheidsplan 2022-2025

Een veerkrachtige Geïntegreerde Politie,
ten dienste van de samenleving

Voorwoord

“Een veerkrachtige Geïntegreerde Politie, ten dienste van de samenleving” is de titel van het achtste Nationaal Veiligheidsplan (NVP) van de Geïntegreerde Politie. Deze titel geeft duidelijk weer wat wij als voogdijministers van de politie verwachten op vlak van veiligheid en criminaliteit voor de komende vier jaar, en dit is weer zeer ambitieus en politiewaardig.

Weerom heeft de politie de afgelopen jaren aangetoond dat ze een veerkrachtig en flexibele organisatie is. Telkens opnieuw slaagt ze er in om de vele uitdagingen, ook in de vele crisismomenten van de afgelopen jaren (terroristische aanslagen, COVID-crisis, overstromingen, transmigratie,...), aan te pakken. De politie voert haar opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie niet alleen uit. Samen met de overheden, diverse actoren en partners, maakt ze deel uit van de veiligheidsketen en draagt ze bij tot de veiligheid van de burgers in onze samenleving. Ze is open en constructief, werkt mee, gaat partnerschappen aan, stelt zichzelf in vraag en... gaat na hoe ze haar werking steeds kan “vernieuwen, verbeteren en verankeren”.

Ook in de toekomst willen we dit: het nieuwe NVP toont de Geïntegreerde Politie die als een professionele actor verbinding, vertrouwen en respect vooropstelt in haar denken, doen en zijn.

De politie, een essentiële schakel in de veiligheidsketen

De politie is een onmisbare partner in de veiligheidsketen, essentieel maar niet alleen... Haar aandeel moet deel uitmaken van een multidisciplinaire ketenaanpak met adequate preventieve, reactieve/repressie en nazorgende maatregelen voor de diverse veiligheidsfenomenen.

Samen met de overheden, alle actoren en partners in de veiligheidsketen, alsook met aandacht voor een sterke burgerparticipatie, is de bijdrage van de politie zo bepaald dat deze een cruciale meerwaarde én versterking inhoudt van de keten. Met het huidige NVP willen we aan de Geïntegreerde Politie een belangrijk strategisch referentiekader aanreiken dat onderdeel is van een duurzaam veiligheidsbeleid. Hiermee zal de politie haar werking op de verschillende beleidsprioriteiten in het domein van de veiligheid en criminaliteit kunnen richten.

Voorwoord

Om dit te kunnen voeren, moe(s)t er overlegd, afgestemd en duidelijk bepaald worden wat te doen staat. Dit hebben we op de verschillende fora met de politie gedaan: intern de Geïntegreerde Politie waarbij er aandacht besteed is aan de werking van de Federale Politie en de 185 Lokale Politiezones, met de verschillende federale, deelstatelijke en lokale bestuursniveaus van ons land, in het buitenland waarbij we ons land positioneren in de Europese en internationale context, en last but not least, met de gerechtelijke overheden. We hebben er alle vertrouwen in dat we samen met de politie dit plan de komende vier jaar zullen uitvoeren en ons land veiliger kunnen maken.

Werken aan een veiligheidscultuur en -structuur

Het NVP is dan ook de politionele vertaalslag van de strategische beleidsopties zoals bepaald in de Kadernota Integrale Veiligheid en de Nationale Veiligheidsstrategie. Het beschrijft de politionele inbreng in de strategische beleidsopties die de federale, deelstatelijke, Europese en zelfs internationale overheden naar voor schuiven in het veiligheidsdomein.

Het aligneren van het NVP op deze twee beleidsdocumenten is een uitdaging geweest. Elkeen op zijn manier draagt immers bij tot de gewenste veiligheidscultuur van “vooruitzien om veiligheidsproblemen te vermijden en/of beter te bestrijden” en van “diverse complementaire schakels die het geheel sterker maken”.

Eerst en vooral, is het politieplan opnieuw afgestemd op de **Kadernota Integrale Veiligheid** (KIV). De federale en deelstatelijke overheden hebben hierin hun engagementen geformuleerd om de veiligheidsfenomenen op een integrale en geïntegreerde wijze aan te pakken. Niet alleen de federale en lokale overheden, maar ook de deelstatelijke overheden kijken immers ‘meer en beter’ richting de politie. In overleg met de leden van de Interministeriële Conferentie “Veiligheid en Handhavingsbeleid” hebben we als politievoogdijministers, duidelijk bepaald welke politionele bijdragen noodzakelijk zijn om de verschillende veiligheidsbelangen te behartigen, met name in (1) de persoonsgebonden, (2) de maatschappelijke, (3) de economische, (4) de ecologische, (5) de openbare ruimtelijke en (6) de digitale veiligheid.

Daarnaast houdt het NVP ook rekening met de **Nationale Veiligheidsstrategie** (NVS). Dit beleidsdocument goedgekeurd door de Nationale Veiligheidsraad van 1 december 2021, beschrijft de tendensen en

Voorwoord

bepaalt zes vitale belangen voor ons land in de Europese en internationale context. Deze zijn (1) de bescherming van de verworvenheden van de democratische staat en zijn gedeelde waarden, (2) de fysieke veiligheid van de burgers en de fysieke integriteit van ons land, (3) de natuurlijke omgeving van ons land, (4) de economische welvaart, (5) de internationale orde en (6) de doeltreffende werking van de Europese Unie. Ook de politionele vertaalslag hiervan is in het NVP te lezen.

Adviezen voor meer draagvlak en –kracht van het politieplan

Om het NVP uiteindelijk op ons niveau goed te keuren, zijn naast de supra vermelde afstemming, ook drie formele adviezen ingewonnen, met name dat van de federale Minister van Mobiliteit, het College van procureurs-generaal en de Federale politieraad. Elk advies geeft een wezenlijke insteek om het NVP een volwaardig en gedragen politieplan te laten zijn.

Het advies van de **federale Minister van Mobiliteit** over het verkeersluik in het NVP is van groot belang om de verkeersveiligheid in ons land mee te helpen te verzekeren. Om dit te bekrachtigen houdt het NVP rekening met het federaal plan voor de verkeersveiligheid dat op 13 november 2021 werd goedgekeurd. Via de “All for Zero”-aanpak willen we de verkeersveiligheid verbeteren door een betere samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus, de betrokken departementen (mobiliteit, justitie en politie) en de burgers te bewerkstelligen. Ook de door de mobiliteit gevraagde monitoring op vlak van de verkeersveiligheid zal de politie realiseren.

In het advies van het **College van procureurs-generaal** wordt de afstemming met het sluitstuk, of nog, het justitiële lik-op-stuk-beleid, verzekerd. Naast de opdrachten inzake bestuurlijke politie onder het gezag van de bestuurlijke overheden, dienen de politiediensten ook de gerechtelijke overheden. Samen met de Minister van Justitie bepalen zij het strafrechtelijk beleid waarbinnen de politiediensten de noodzakelijke uitvoerders zijn van het performant opsporings- en vervolgingsbeleid.

Conform de regelgeving, hebben we net voor validatie van het NVP, ook het advies van de Federale politieraad ontvangen. Ook dit advies is van belang omdat het de continuïteit tussen verleden, heden en toekomst waarborgt. Het legt immers de link met de evaluatie van het vorig NVP 2016-2021 én met de jaarlijkse evaluaties en de aanbevelingen over het functioneren van de politie.

Voorwoord

Om de **multidisciplinaire ketenaanpak** van specifieke fenomenen te garanderen, is de politie ook engagementen aangegaan in de verschillende (toekomstige) federale en nationale actieplannen (zoals dat over het Gender Gerelateerd Geweld, de Verkeersveiligheid, antidiscriminatie en –racisme, fraudebestrijding, ...). Uiteraard zullen ook deze afspraken gehonoreerd worden. In de KIV en het NVP wordt trouwens naar deze plannen verwezen. Het NVP beperkt zich evenwel tot de strikte politionele aanpak. Dit brengt ons bij de laatste krachtlijnen van het NVP.

Bovenal een plan van en voor de politie

Met een eigen structuur voor het NVP heeft de politie, enerzijds haar eigenheid willen benadrukken binnen de veiligheidsketen en anderzijds, het strategisch en flexibel karakter van het plan. Het plan houdt immers rekening met de twintig jaar lange ervaring op vlak van het politiebeleid. Voor de politionele aanpak van de veiligheid is het onderscheid gemaakt tussen (1) de transversale thema's en (2) de vijftien aan te pakken veiligheidsfenomenen.

In eerste instantie dient aandacht besteed te worden aan de **vier transversale thema's**, met name (1) het internet en de nieuwe technologieën, (2) de aanpak van de georganiseerde criminaliteit, (3) het geïntegreerd grensbeheer en (4) het politioneel beheer van de openbare ruimte. Vernieuwing is hier noodzakelijk. Voor deze thema's zullen programma's uitgewerkt worden onder leiding van een (co-)programma-manager van de Federale en/of de Lokale Politie. De programma's zullen een geheel aan samenhangende projecten en acties omvatten die inzetten op nieuwe politionele ontwikkelingen.

Verder zijn er ook **vijftien veiligheidsfenomenen** die door de politiediensten aangepakt zullen worden in de basis-, de gespecialiseerde en/of de geïntegreerde politiewerking. Vervat in het professionaliseren van de toekomstige politiewerking, is de aandacht voor wat vernieuwd, verbeterd of verankerd moet worden om de veiligheidsproblemen de komende vier jaar nog beter te bestrijden. Telkens wordt hierbij aangestuurd op een meer kwaliteitsvolle afhandeling bij en door de politie. De vijftien veiligheidsfenomenen zijn: (1) misdrijven tegen de fysieke en de psychische integriteit, (2) intrafamiliaal en seksueel geweld, (3) drugs, (4) misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen, (5) overlast, (6) verkeersveiligheid, (7) fiscale

Voorwoord

fraude en andere financiële en economische fenomenen, (8) sociale fraude, (9) humane doping, voedselketengerelateerde en leefmilieucriminaliteit, (10) radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme, (11) veiligheidsproblemen gekoppeld aan onregelmatige migratie en mensensmokkel, (12) mensenhandel, (13) hacking, informaticasabotage, informaticabedrog en oplichting met internet en (14) horizontale fenomenen en (15) ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht.

Belangrijk om te vermelden is dat de opsomming van deze fenomenen geen rangorde inhoudt. Al deze vijftien veiligheidsfenomenen zullen, afgestemd op de aanpak zoals bepaald in de KIV, aangepakt worden door de Federale en de Lokale Politiediensten.

Een plan met een visie van en voor de politie

Bovenal wil het plan van de politie een wendbare organisatie maken. Rekening houdend met de maatschappelijke evoluties, is het de bedoeling dat de Geïntegreerde Politie haar werking gemakkelijk kan bijsturen indien vereist. Het nieuwe concept moet dan ook de mandatarissen van de Federale en de Lokale Politie toelaten om sneller en adequater te schakelen op niveau van hun entiteit of zone, indien zij de noodzaak hiertoe voelen. Een monitoring van de veiligheidsfenomenen en van de uitgevoerde maatregelen zal hiervoor plaatsvinden aan elkaar, zodanig dat zij en wij het geheel kunnen opvolgen, evalueren en zo nodig (tussentijds) bijsturen.

Tot slot, voor een goed functionerende en ambitieuze politie zijn middelen en randvoorwaarden nodig. Het zijn als het ware kritieke succesfactoren om zaken te realiseren. Het zijn echter ook streefdoelen om de komende jaren sterk op in te zetten. Van alle politieoverheden, -leidinggevenden en -medewerkers is het de opdracht om van de organisatie een aantrekkelijke werkgever en investeerder in (gespecialiseerd) menselijk kapitaal te maken. Daarnaast moet de politie een moderne, mobiele, digitale en informatie-gestuurde politie worden. Ze is ook een operator in een veilige, diverse en integere werkomgeving. Naast een lokale, supralokale en landelijke, is ze ook een internationale speler en partner. Zoals het goede huismoeders en –vaders betaamt, oriënteert ze haar middelen op de realisatie van het NVP en vooral op een steeds betere georganiseerde basis-, gespecialiseerde en geïntegreerde politiezorg.

Voorwoord

Het gezamenlijk streven naar een veiligere samenleving kan slechts gebeuren als er verbinding, vertrouwen en respect is voor elkaars specifieke bevoegdheden en opdrachten, in het bijzonder deze van de politie.

Dankzij participatie staan we samen sterk!

Annelies Verlinden
Minister van Binnenlandse Zaken

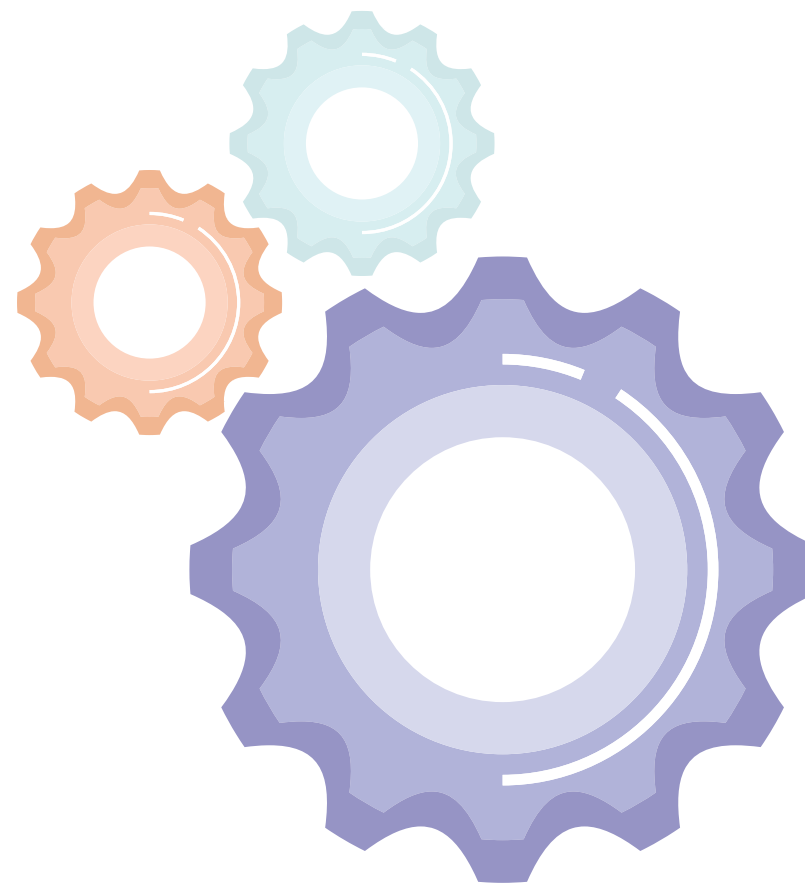
Vincent Van Quickenborne
Minister van Justitie

Inhoudstafel

Voorwoord	1	2.3 Veiligheidsfenomenen	43
Lijst met afkortingen	9	2.3.1 Misdrijven tegen de fysieke en psychische integriteit	43
1. Algemene context	10	2.3.2 Intrafamiliaal en seksueel geweld	44
1.1 Afstemming Belgisch veiligheidsbeleid	11	2.3.3 Drugs	52
1.2 Afstemming Europees en internationaal (veiligheids)beleid	13	2.3.4 Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen	59
1.3 Afstemming met de Kadernota Integrale Veiligheid 2022-2025	14	2.3.5 Overlast	60
1.4 Afstemming met de adviezen van controle-instanties van de politie	15	2.3.6 Verkeersveiligheid	61
1.5 Afstemming met de aanbevelingen van de federale politieraad	16	2.3.7 Fiscale fraude en andere financiële en economische fenomenen	65
1.6 Opmaak- en validatieproces van het NVP 2022-2025	16	2.3.8 Sociale fraude	68
2. Nationale veiligheidsthema's 2022-2025	20	2.3.9 Humane doping, voedselketengerelateerde en leefmilieucriminaliteit	70
2.1 Visie en opbouw van het Nationaal Veiligheidsplan 2022-2025	21	2.3.10 Radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme	72
2.2 Transversale thema's	23	2.3.11 Veiligheidsproblemen gekoppeld aan onregelmatige migratie en mensensmokkel	76
2.2.1 Internet en (nieuwe) technologie	23	2.3.12 Mensenhandel	80
2.2.2 Aanpak van de georganiseerde criminaliteit	26	2.3.13 Hacking, informaticasabotage, informaticabedrog en oplichtingen met internet	83
2.2.3 Geïntegreerd grensbeheer	31	2.3.14 Horizontale fenomenen	88
2.2.4 Politieel beheer van de publieke ruimte	35		

Inhoudstafel

2.3.15 Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht.....	90
3. Middelen en randvoorwaarden.....	91
3.1 De Geïntegreerde Politie gaat radicaal digitaal en bouwt verder aan de weg naar een moderne, mobiele en informatiegestuurde politie.....	92
3.2 De Geïntegreerde Politie is een aantrekkelijke werkgever en investeert in (gespecialiseerd) menselijk kapitaal.....	96
3.3 De Geïntegreerde Politie opereert in een veilige, diverse en integere werkomgeving.....	98
3.4 De Geïntegreerde Politie is een internationale speler en partner.....	102
3.5 De GPI oriënteert haar middelen voor de realisatie van het Nationaal Veiligheidsplan.....	103
4. Uitvoering, evaluatie en opvolging.....	105
4.1 Realisatie.....	106
4.2 Opvolging.....	107
4.3 Evaluatie.....	108

Lijst met afkortingen

ANG	Algemene nationale gegevensbank
ANPR	Automatic Number Plate Recognition
BS	Belgisch staatsblad
CCB	Cybersecurity centrum België
CCGPI	Coördinatiecomité van de Geïntegreerde Politie
DGA	Algemene directie bestuurlijke politie
DGJ	Algemene directie gerechtelijke politie
DIRCO	Bestuurlijke directeur-coördinator van de gedeconcentreerde coördinatie- en steundirectie
DIRJUD	Gerechtelijk directeur van de gedeconcentreerde gerechtelijke directie
EMPACT	European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats
EU	Europese unie
FGP	Federale gerechtelijke politie
FOD	Federale overheidsdienst
GVPP	Globaal Veiligheids- en Preventieplan
IFG	Intrafamiliaal geweld
ILP	Intelligence Led Policing
KIV	Kadernota Integrale Veiligheid
KB	Koninklijk Besluit
LIVC	Lokale integrale veiligheidscel
NPVB	Nationaal Politieel Veiligheidsbeeld
NVP	Nationaal Veiligheidsplan
NVS	Nationale Veiligheidsstrategie
SICAD	Communicatie- en informatiedienst van het arrondissement
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
WGP	Wet op de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus
WPA	Wet op het politieambt
ZVP	Zonaal Veiligheidsplan

1
Algemene context

1

1.1 Afstemming Belgisch veiligheidsbeleid

Veiligheid is een zaak van iedereen en de politie is slechts één van de partners in de veiligheidsketen die het verschil maken. De visie op veiligheid is **allesomvattend** en vraagt een **geïntegreerde en integrale veiligheidsaanpak** waarin alle geledingen en sectoren multidisciplinair vanuit hun specifieke domein en hun specifieke bevoegdheden bijdragen. De engagementen van al deze partners worden in een opeenvolging van beleidsteksten inzake het veiligheidsbeleid **verankerd**.

In de schoot van de Nationale Veiligheidsraad (NVR) werd een **Nationale Veiligheidsstrategie (NVS)** opgesteld onder de coördinatie van de Kanselarij van de Eerste Minister en gevalideerd door de Nationale Veiligheidsraad op 01/12/2021. De NVS is de visie van de overheid op de (externe) dreigingen en risico's ten aanzien van de vitale belangen van België en op het geïntegreerd beleid dat België dient te voeren om deze het hoofd te bieden. De NVS formuleert beleidsprioriteiten om ons land weerbaarder te maken en om in binnen- en buitenland actief bij te dragen aan een veilige omgeving.

De beleidsoriëntaties, opgenomen in de NVS, vormen een strategisch kader voor, onder meer, de **Kadernota Integrale Veiligheid (KIV)**. De KIV vormt een strategisch beleids- en referentiekader voor alle actoren die omwille van hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden of vanuit hun maatschappelijke doelstellingen een bijdrage kunnen leveren om tot een effectieve veiligheidsaanpak te komen. De laatste decennia is immers het besef gegroeid dat het nastreven van veiligheid niet langer kan worden beschouwd als de exclusieve opdracht van politie en justitie. De KIV is afgestemd op het regeerakkoord van de federale regering, met het Europees Integraal Veiligheidsbeleid en met de beleidsverklaringen van de federale ministers en met deze van de deelstaten (gemeenschappen en gewesten) daar waar deze bevoegdheden hebben die raken aan de veiligheids- en criminaliteitsfenomenen.

Met de beleidscyclus van de kadernota wapent ons land zich tegen allerhande interne veiligheidsrisico's en gebeurtenissen en bouwt het de fundamenteën voor een veiligere toekomst. Dit vergt de inzet van talrijke actoren die samenwerken aan meer veiligheid. De KIV is met andere woorden een beleidsdocument dat de regeringen (de federale en de deelstatelijke), ieder voor wat betreft en binnen de grenzen van hun eigen bevoegdheden, bindt.

1

De Geïntegreerde Politie draagt als één van de actoren bij aan dit integraal veiligheidsbeleid en concreetiseert de politionele vertaalslag ervan in het **Nationaal Veiligheidsplan (NVP)**. De kern van het NVP bestaat uit het bepalen van een visie voor de Geïntegreerde Politie en het identificeren van de belangrijkste veiligheids- en leefbaarheidsthema's voor de komende vier jaren.

Het samenwerkingsakkoord van 2014 tussen de federale staat en de deelstaten¹ voorziet de opmaak van de KIV en het NVP. Dit akkoord beoogt *“de samenhang van het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid te verbeteren door de deelstaten, wat betreft de materies die onder hun bevoegdheid vallen, veel nauwer te betrekken bij dat beleid. Alle betrokken departementen werken actief mee aan het waarborgen van de veiligheid in de samenleving.”*

De beleidsafstemming tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten inzake de KIV en het NVP vindt plaats in het raam van de Interministeriële Conferentie (IMC) inzake veiligheids- en handhavingsbeleid. Beide beleidsdocumenten werden voorgesteld aan de IMC op 10/03/2022.

De vertaalslag van het veiligheidsbeleid wordt niet beperkt tot een nationaal niveau.

Ingevolge de Zesde Staatshervorming heeft de Brusselse agglomeratie, onder andere, een nieuwe bevoegdheid inzake de uitwerking van een gewestelijk veiligheidsplan. Het zgn. **Globaal Veiligheids- en Preventieplan (GVPP)** 2021-2024 vormt voor het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad het gewestelijke veiligheidsplan zoals voorzien in artikels 37 en 37bis van de Wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (WGP). Door middel van een supra-zonaal politieplan voor de zes Brusselse politiezones wordt een geïntegreerd stedelijk veiligheidsbeleid verzekerd. Het GVPP legt de gewestelijke prioriteiten vast op het vlak van preventie en veiligheid. Het biedt een strategisch referentiekader aan alle actoren van de preventie- en veiligheidssector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest².

-
- › ¹ Samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid.
 - › ² Zie <https://bps-bpv.brussels/nl/global-veiligheids-en-preventieplan-2021-2024>.

1

Conform artikelen 4, 36, 37 en 37bis WGP bereidt iedere zonale veiligheidsraad een **Zonaal Veiligheidsplan (ZVP)** voor, rekening houdend met het Nationaal Veiligheidsplan. In het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad wordt hierbij eveneens rekening gehouden met het Globaal Veiligheids- en Preventieplan. Een ZVP is een beleidsdocument van een politiezone waarin de korpsprioriteiten staan voor een periode van 6 jaar. Het omvat, onder meer, de prioritaire opdrachten en doelstellingen vastgesteld door de burgemeesters en de procureur des Konings, elkeen wat hun bevoegdheden betreft, die in een globale veiligheidsaanpak worden geïntegreerd. De huidige ZVP's zijn van toepassing voor de periode 2020-2025. Onder impuls van de Federale Overheidsdienst (FOD) Binnenlandse Zaken³, geven de politiezones aan hoe ze bijdragen aan het NVP.

Ook het regeerakkoord van de federale regering en de daaruit voortvloeiende beleidsverklaringen en de regeerakkoorden en beleidsnota's van de deelstaten oefenen een invloed uit op het veiligheidsbeleid. Zowel bij de opmaak van de KIV als van het NVP vormen **deze beleidsverklaringen van de (deel)regeringen** een belangrijke bron.

1.2 Afstemming Europees en internationaal (veiligheids)beleid

België heeft resoluut gekozen voor **multilaterale integratie** – in het bijzonder de Europese Unie – en de internationale rechtsorde. Nieuwe richtlijnen uitgevaardigd door de EU resulteren in nieuwe of aangepaste Belgische wetgeving. De integratie van Europese richtlijnen in aangepaste nationale richtlijnen heeft in bepaalde gevallen ook een impact op de politiewerking in België. Een voorbeeld hiervan is de General Data Protection Regulation (GDPR) die een belangrijke impact heeft gehad en een aanpassing teweegbracht van de werkmethoden.

Ook de aanbevelingen van diverse **Europese of internationale comités** (vb. GREVIO⁴, GRECO⁵, CERD⁶, ODHIR⁷, Amnesty International, Schengenevaluatiecommissie, enz.) worden geanalyseerd teneinde de gepaste maatregelen binnen de politiediensten toe te passen.

-
- > ³ Zie <https://www.besafe.be/nl/veiligheidsthemas/zonaal-veiligheidsplan>
 - > ⁴ Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence
 - > ⁵ Group of States against Corruption
 - > ⁶ Committee on the Elimination of Racial Discrimination
 - > ⁷ Office for Democratic Institutions and Human Rights of the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE).

1

Veiligheidsbeleid kent geen grenzen. Het Belgische veiligheidsbeleid, gevormd door de opeenvolging Nationale Veiligheidsstrategie, Kadernota Integrale Veiligheid en Nationaal Veiligheidsplan, wordt ook beïnvloed door het internationaal en Europees integraal veiligheidsbeleid.

De vierjaarlijkse **Europese beleidscyclus voor zware en georganiseerde criminaliteit** ondersteunt de samenwerking tussen de EU-lidstaten en schuift een aantal prioriteiten naar voor die het beleidskader voor de Belgische veiligheid kunnen beïnvloeden. De **EMPACT**-projecten bieden een gestructureerd multidisciplinair samenwerkingsplatform voor de Lidstaten, de EU-Instellingen en agentschappen, maar ook voor derde landen en andere (publieke en private) partners die samen bepaalde veiligheidsprioriteiten willen aanpakken.

Er zijn heel wat verdragsrechtelijke internationale en bilaterale akkoorden die België binden en die een impact hebben op de politiewerking. Op 4 maart 2021 werd tijdens de plenaire zitting van het Belgische federale parlement het nieuwe **Benelux-politieverdrag** goedgekeurd. Met dit verdrag wordt het grensoverschrijdende politieoptreden en -onderzoek tussen de Benelux-landen versterkt. Politiediensten zullen nauwer met elkaar kunnen samenwerken en informatie delen om criminaliteit over de grenzen beter te bestrijden.

De impact van Europees en internationaal (veiligheids)beleid situeert zich met andere woorden niet alleen op de politionele aanpak van veiligheid, maar beïnvloedt eveneens de politieorganisatie an sich en de informatie-uitwisseling tussen de (internationale) politiediensten. Het lidmaatschap van **Interpol** en **Europol** biedt België ten slotte een actief partnership met andere politiediensten over de hele wereld.

1.3 Afstemming met de Kadernota Integrale Veiligheid 2022-2025

De **afstemming met de kadernota** is een bijzonder aandachtspunt bij het bepalen van de nationale veiligheidsthema's in het NVP. Zoals hierboven aangegeven is de KIV het strategisch referentiekader waarop alle veiligheidsactoren (dus ook de politiediensten) hun beleid moeten afstemmen. Door de sterke afstemming van het NVP op de KIV, krijgt het veiligheidsbeleid een integraal en geïntegreerd karakter.

1

Het NVP is de politionele vertaling van een integraal veiligheidsbeleid, uiteengezet in de KIV: **een politieplan**. De KIV 2022-2025 onderscheidt 6 veiligheidsdimensies, met name:

1. Persoonsgebonden veiligheid;
2. Maatschappelijke veiligheid;
3. Economische veiligheid;
4. Ecologische veiligheid;
5. Veiligheid van de publieke ruimte en bescherming van de democratische waarden;
6. Digitale veiligheid.

De Geïntegreerde Politie draagt op basis van haar taken en bevoegdheden bij aan de veiligheidsdimensies van de KIV. De manier waarop dit gebeurt, komt in hoofdstuk 2 aan bod. Het NVP is geen kopie van de kadernota waarin de politiedoelstellingen weergegeven worden. Voor dit NVP is gekozen voor een eigen structuur die, enerzijds, de eigenheid van de Geïntegreerde Politie weergeeft en, anderzijds, ook duidelijk de bijdrage van de politie aan de KIV-doelstellingen erin opneemt.

1.4 Afstemming met de adviezen van controle instanties van de politie

De aanbevelingen van instanties als het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, het Rekenhof, de Algemene Inspectie van de Federale Politie en de Lokale Politie (AIG) en de parlementaire onderzoekscommissies (POC) geven mee richting aan het beleidskader van de politiediensten en geven aanbevelingen inzake zowel operationele als organisatorische aspecten van het politiebeleid.

Het Controleorgaan voor politionele informatie (COC) is als onafhankelijke federale parlementaire instelling, belast met het toezicht op de politionele informatiehuishouding en is de gegevensbeschermingsautoriteit voor de Geïntegreerde Politie. De adviezen van het COC hebben een belangrijke impact op de politiewerking.

1

1.5 Afstemming met de aanbevelingen van de federale politieraad

De federale politieraad is belast met de globale evaluatie van de werking en de organisatie van de Federale Politie en van de lokale politiediensten, met name op basis van een jaarlijks rapport opgesteld door de AIG.

Het evaluatierapport van het NVP 2016-2019, dat werd verlengd tot eind 2021 geeft aan dat moet gestreefd worden naar een realistisch NVP waarbij rekening wordt gehouden met de haalbaarheid ervan. Het aantal uit te voeren programma's moet dan ook beperkt blijven. In een realistisch NVP moet ook de nodige flexibiliteit worden ingebouwd om in te spelen op een snel veranderende veiligheidscontext.

In het NVP dient gestreefd te worden naar een innovatieve en transversale aanpak van de veiligheidsproblemen. Tevens moeten de politiediensten de mogelijkheid krijgen om te kunnen beschikken over de noodzakelijke middelen om mee te gaan met de technologische evolutie en om op zoek te gaan naar nieuwe innovatieve oplossingen.

Bij de voorbereiding van het NVP 2022-2025 werd maximaal rekening gehouden met deze aanbevelingen. De manier waarop wordt verder uiteengezet in de navolgende hoofdstukken.

1.6 Opmaak- en validatieproces van het NVP 2022-2025

Artikel 92 WGP bepaalt dat de Federale Politie met haar algemene directies het NVP voorbereidt, onder de verantwoordelijkheid van de commissaris-generaal en in nauwe samenwerking met de Lokale Politie.

Het **Nationaal Politieel Veiligheidsbeeld** (NPVB) vormt een essentiële bijdrage aan de KIV en het NVP. Het NPVB geeft immers een objectief overzicht van de belangrijkste veiligheidsproblemen in België die tot de verantwoordelijkheid van de overheden en de politiediensten behoren, en hun mogelijke impact. Het doel is informatie te verschaffen die in een latere fase zal toelaten om prioriteiten en

1

aandachtspunten naar voren te schuiven. Daarnaast biedt de Veiligheidsmonitor⁸, die werd afgenomen in 2018, een zicht op het veiligheidsgevoel en het aangiftegedrag van de burger.

Het NPVB, de criminaliteitsstatistieken⁹, de verkeersstatistieken¹⁰, de Veiligheidsmonitor en diverse strategische politieanalyses hebben de keuze van de veiligheidsthema's opgenomen in het NVP ondersteund. Deze keuze is daarnaast eveneens ingegeven door de kadernota, de 'politieke' beleidslijnen in de federale en de deelstatelijke regeerakkoorden, de evaluatie van het voorgaande NVP, de analyse van de prioriteiten uit de zonale veiligheidsplannen 2020-2025 en de bijdrage van externe en politie-experten van het centraal, gedeconcentreerd en lokaal niveau. Het is dan ook een ware **evenwichtsoefening** om alle bijdragen en belangen met een impact op veiligheid op elkaar af te stemmen en in een harmonieus plan te gieten, zonder zich al te veel te verliezen in een veelheid aan 'prioriteiten' en doelstellingen.

Om deze evenwichtsoefening te realiseren heeft het coördinatiecomité van de Geïntegreerde Politie (CCGPI) op 21 januari 2020 een governance model voor de opmaak, uitvoering en evaluatie van het NVP gevalideerd:

- Het **operationeel niveau** omvat een nationale taskforce en ad hoc expertenoverleg:
 - o Per transversaal thema (zoals gevalideerd door de voogdijministers) wordt een nationale taskforce in plaats gesteld onder leiding van één programmamanager en twee co-programmamanagers (aangewezen door het CCGPI). De nationale taskforces werken de NVP-doelstellingen uit, zij coördineren de realisatie ervan en sturen de verschillende projecten aan.
 - o ad hoc expertenoverleg voor de veiligheidsfenomenen om de nodige initiatieven te nemen.

› ⁸ De Veiligheidsmonitor is een bevolkingsbevraging over verschillende veiligheidsthema's. Via dit kanaal worden de burgers bevraagd over hun onveiligheidsgevoel, buurtproblemen, preventie, het slachtofferschap en de kwaliteit van het politieoptreden. Het initiatief wordt georganiseerd door de Federale Politie in samenwerking met de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken en de lokale besturen. De resultaten van de 10de editie worden in 2022 verwacht. Zie <http://www.moniteurdesecurite.policefederale.be/veiligheidsmonitor>.

› ⁹ Zie <http://www.stat.policefederale.be/criminaliteitsstatistieken/>.

› ¹⁰ Zie <http://www.verkeersstatistieken.federalepolitie.be/verkeersstatistieken/>

1

- Op **tactisch niveau** is de **stuurgroep NVP**, onder voorzitterschap van de dienst beleidsondersteuning van de commissaris-generaal (CG/APBO), verantwoordelijk voor het opvolgen van de werkzaamheden van het operationeel niveau, voor het bijsturen op tactisch niveau en het voorbereiden van de strategische beslissingen.
- Op **strategisch niveau** nemen het CCGPI en de voogdijministers, de eindbeslissingen inzake het NVP, op basis van voorstellen van de stuurgroep NVP. Zo valideert het CCGPI het ontwerp NVP dat aan de voogdijministers wordt voorgelegd. De voogdijministers keuren het voorstel goed, alvorens het validatieproces aanvat.

Het verdere validatieproces NVP werd conform de wettelijke verplichtingen toegepast:

- Het **College van procureurs-generaal** (artikel 15 van het Samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014¹¹, de minister bevoegd voor verkeer over de elementen van het NVP die betrekking hebben op de verkeersveiligheid (artikel 4 WGP) en de Federale Politieraad (artikel 7 WGP) hebben een schriftelijk advies ingediend, respectievelijk op 13 december 2021, 14 december 2021 en in maart 2022.
- Het **steering committee KIV**, bestaande uit de verschillende verantwoordelijke actoren over de bestuursniveaus heen, bereidt de vergadering van de Interministeriële Conferentie inzake Veiligheid en Handhavingsbeleid voor. Het ontwerp NVP werd op niveau van dit comité besproken en de tekst werd desgevallend verfijnd/aangepast.
- Het ontwerp NVP werd gevalideerd door het Strategisch comité voor inlichting en veiligheid (27/01/2022) en door de Nationale Veiligheidsraad (28/01/2022). Deze laatste coördineert immers het beleid en geeft richting aan de prioriteiten in functie van de veiligheidsdreigingen in ons land.
- Het ontwerp NVP werd eveneens gevalideerd door de Ministerraad op 04/02/2022.

¹¹ Artikel 15 van het Samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid geeft aan dat het College het ontwerp van Nationaal Veiligheidsplan onderzoekt tijdens een vergadering in aanwezigheid van de door de gewesten en gemeenschappen afgevaardigde ministers en onder voorzitterschap van de federale minister van Justitie.

1

- De beleidsafstemming tussen de Federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten inzake de KIV en het NVP vond op 10/03/2022 plaats in het kader van de **Interministeriële Conferentie inzake het Veiligheids- en het Handhavingsbeleid**¹².

Tot slot zullen de krachtlijnen van het NVP, samen met het advies van de Federale Politieraad, aan het **Parlement** worden meegedeeld conform artikel 7 WGP.

> ¹² Artikel 6 van de Wet van 12 mei 2014 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid

2

Nationale veiligheidsthema's 2022-2025

2

2.1 Visie en opbouw van het Nationaal Veiligheidsplan 2022-2025

Het Nationaal Veiligheidsplan tekent de gemeenschappelijke **visie** uit voor de Geïntegreerde Politie. Deze visie wordt aangevuld met **de thema's die door de gehele Geïntegreerde Politie zullen worden aangepakt**.

Het NVP is de **politie vertaling van een integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid** met de politiediensten als schakel in de veiligheidsketen in het continuüm preventie – repressie – nazorg.

- De Federale Politie zal haar bijdrage aan die strategische doelstellingen verder uitwerken en eveneens die doelstellingen opnemen waar zij een ondersteuning voorziet voor de lokale zones.
- In het NVP zullen die doelstellingen worden uitgewerkt waaraan zowel de Lokale als Federale Politie samen zullen werken. Echter, het concretiseren van de bijdrage van de lokale zones aan de gemeenschappelijke strategie, wordt uitgewerkt in de zonale veiligheidsplannen. De Lokale Politie vervult haar rol voornamelijk binnen haar basisfunctionaliteiten: wijkwerking, onthaal, interventie, slachtofferbejegening, lokale recherche, handhaving van de openbare orde en verkeer.
- Doorheen de verschillende veiligheidsthema's wordt bijzondere aandacht besteed aan de principes van een nabije politie, dichtbij de burger en de lokale besturen ('gemeenschapsgerichte politiezorg'), met zorg en aandacht voor slachtoffers. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar de verhouding tussen kinderen, jongeren en politie. De specifieke hoedanigheid van kinderen en jongeren vraagt om een versterking van de werking van de politiediensten.
- Burgerparticipatie wordt aangemoedigd. Het betrekken van burgers bij het veiliger maken van hun omgeving kan via initiatieven als de buurtinformatienetwerken (BIN's)¹³. Burgers kunnen de politiediensten ook helpen door hen informatie aan te reiken, bv. inzake opsporingen.
- De huidige politiewerking wordt echter meer en meer uitgedaagd door nieuwe maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. De Staten-Generaal van de politie die zullen worden georganiseerd in 2022 en 2023, brengen alle sleutelpartners en belanghebbenden samen om de uitdagingen voor de politie van de toekomst in beeld te brengen en aanbevelingen te doen om te evolueren naar een moderne en dynamische politie.

¹³ De buurtinformatienetwerken (BIN's) mogen niet verward worden met de private milities (die verboden zijn).

2

Voor de realisatie van het NVP wordt alvast een vernieuwde aanpak voorgesteld. Uit de evaluatie van het vorige NVP door de federale politieraad blijkt een gebrek aan flexibiliteit en draagvlak daar de aanpak van de fenomenen kan variëren in functie van een (inter)nationale invalshoek of een arrondissementele, zelfs lokale realiteit.

Daarom wordt het Nationaal Veiligheidsplan als volgt opgebouwd.

Een **transversaal thema** is een thema waarvoor **nieuwe ontwikkelingen** inzake de politieaanpak noodzakelijk zijn en waarvan de realisaties geïmplementeerd worden in de aanpak van de veiligheidsfenomenen. De transversale thema's zullen worden aangepakt in de vorm van een **programma**. De strategische en operationele doelstellingen worden in het NVP vastgelegd en gerealiseerd in een geheel van samenhangende (verwante en onderling afhankelijke) projecten. Een programma wordt gecoördineerd en beheerd door een **programmamanager** (bijgestaan door twee co-programmamanagers) en wordt tijdens de looptijd van het NVP ondersteund door een multidisciplinaire taskforce.

De verschillende **veiligheidsfenomenen** worden dagelijks kwaliteitsvol aangepakt door de politiediensten.

In functie van de evolutie van een fenomeen en de uitdagingen die hiermee gepaard gaan voor de politiediensten worden de nodige initiatieven en acties ondernomen om de politieaanpak te **vernieuwen, verbeteren of verankeren**.

Doorheen de realisatiefase van het NVP zullen de nodige projecten aan deze uitdagingen gekoppeld kunnen worden, rekening houdend met de strategie. Gerichte punctuele projecten ter ontwikkeling van nieuwe producten of diensten kunnen worden gerealiseerd, zonder dat hiervoor een algemene programmacoördinatie in plaats wordt gesteld.

De bestaande aanpak en het daaraan gekoppelde informatiebeheer worden verankerd en internationale verplichtingen worden uitgevoerd. De Lokale Politie beheert de fenomenen vanuit haar opdracht tot het verzekeren van de basispolitiezorg en de Federale Politie vanuit haar supralokale en gespecialiseerde opdrachten en vanuit haar steunopdrachten ten aanzien van de Lokale Politie.

2

Zoals aangegeven in punt 4.2, worden de transversale thema's en de veiligheidsfenomenen kwalitatief en kwantitatief opgevolgd zodat tijdig de nodige maatregelen kunnen genomen worden om het NVP te realiseren en desgevallend bij te sturen.

2.2 Transversale thema's

2.2.1 Internet en (nieuwe) technologie

CONTEXT

Het belang van internet en nieuwe technologie in onze moderne maatschappij hoeft al lang geen betoog meer. We maken er intussen immers met zijn allen dagelijks gebruik van als een onuitputtelijke bron van informatie en als communicatietool bij uitstek – al dan niet via de alomtegenwoordige sociale media. Bedrijven ontwikkelen aan een razend tempo nieuwe commerciële activiteiten op internet en bieden er goederen en diensten aan, die we als consument ook meer en meer op digitale wijze aankopen of verbruiken. Bovendien zorgen mobiele toestellen zoals smartphones en tablets ervoor dat het internet ons altijd en overal vergezelt.

In toenemende mate worden ook allerlei toestellen – gaande van slimme thermostaten tot auto's – voorzien van een netwerkconnectie, waardoor ze deel gaan uitmaken van het zogenaamde *Internet of Things* (IoT).

Dit alles heeft zijn weerslag op het functioneren van de politieambtenaar: criminelen maken ook meer en meer misbruik van deze digitale wereld om een brede waaier van criminele daden te plannen en uit te voeren. Daders gebruiken technologie onder meer om zich te anonimiseren op het internet en hun communicatie te encrypteren, maar ook om criminele geldstromen te verbergen via cryptomunten, om slachtoffers te zoeken op sociale media, terroristische propaganda of haatboodschappen te verspreiden, ...

Naast deze diverse vormen van criminaliteit waar technologie **als facilitator** wordt gebruikt, zijn er ook een aantal misdrijven die enkel kunnen bestaan in een digitale omgeving, zoals hacking en datasabotage. Naarmate het aantal met internet verbonden toestellen toeneemt, vergroot ook de attack surface voor dit soort specifieke informaticamisdrijven. De aanpak van deze misdrijven zal aan bod komen binnen het fenomeen "*Hacking, informaticasabotage, informaticabedrog en oplichtingen met internet*".

2

Technologie vormt echter niet enkel een bedreiging voor politiewerk: ze kan immers ook worden aangewend om **opsporing en vervolging te verbeteren**. De vinger aan de pols houden inzake technologische ontwikkelingen kan de politiediensten enerzijds in staat stellen om criminele fenomenen beter in kaart te brengen en op te volgen, en anderzijds om innovatieve tools en technieken te ontwikkelen die zorgen voor een efficiëntere en doeltreffende aanpak van feiten en daders. Daarnaast wordt nieuwe technologie niet alleen ingezet voor het opsporen van daders maar kan ze ook een meerwaarde bieden bij de zorg voor slachtoffers, zoals het stalkingsalarm geïntegreerd in de app 112.

Het gebruik van persoonsgegevens staat centraal in de ontwikkeling van nieuwe (digitale) technieken en de toepassing van nieuwe technologieën en dient dan ook met respect voor de privacywetgeving te gebeuren.

Internet en technologie zijn dan ook **één van de belangrijkste drivers voor de veiligheidsproblematiek**. Ze vormen daarbij ook niet langer enkel het strijdtoneel van gespecialiseerde politieambtenaren, en zijn evengoed niet meer weg te denken uit het dagdagelijks functioneren van elke politieambtenaar.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1: ACTIEVE BEELDVORMING VERRICHTEN

Ook voor politiewerk vormt het internet vanzelfsprekend een dankbare informatiebron. De gigantische hoeveelheid aan gegevens is echter een struikelblok: terwijl er vanzelfsprekend grenzen zijn aan het aantal mensen dat de politiediensten kunnen inzetten om het internet te monitoren, is de toevloed van data onuitputtelijk, waardoor het risico bestaat dat men door de bomen het bos niet ziet.

De politie zet in op het **ontwikkelen en inzetten van tools en procedures** die de gegevensstroom kunnen capteren en filteren, zodat een bruikbare informatiebron ontstaat die kan worden aangewend voor politieopdrachten en -onderzoeken.

Naast deze doelgerichte informatiegaring over criminele feiten en fenomenen, worden een **algemene opvolging en beeldvorming inzake technologische ontwikkelingen** en de mogelijke impact hiervan op de politiepraktijk ontwikkeld. Enkel op die manier kan de politie voldoende snel anticiperen en tijdig initiatieven ontplooiën die de politiediensten in staat stellen om de technologie zelf aan te wenden en het crimineel gebruik ervan te bestrijden.

2

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2: DE TECHNOLOGISCHE VAKBEKWAAMHEID VERHOGEN

Politieambtenaren dienen over voldoende kennis te beschikken om vat te krijgen op criminelen die meer en meer gebruik maken van technologie om hun activiteiten te faciliteren of te verhullen.

Om hieraan tegemoet te komen, is zowel behoefte aan gespecialiseerde kennis als aan het **verhogen van de algemene technologische basiskennis van elke politieambtenaar**, waardoor de politionele dienstverlening beter aansluit op de digitale maatschappelijke evolutie.

Hiertoe worden de **bestaande initiatieven geïnventariseerd en belicht en de nodige opleidingen ontwikkeld en aangeboden**. Daarnaast worden informatiebronnen ontwikkeld die kunnen helpen om de technologische vaardigheden en mogelijkheden van de politiemedewerkers aan te scherpen.

Het wettelijk kader¹⁴ dat **infiltratie op internet door politieambtenaren** mogelijk maakt, wordt vertaald naar de politionele praktijk.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3: INNOVATIEVE POLITIETOEPASSINGEN ONTWIKKELEN

Nieuwe technologische ontwikkelingen vormen niet alleen een uitdaging, maar kunnen tal van mogelijkheden bieden aan politiediensten.

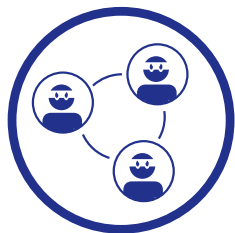
De enorme **stijging van het volume aan te verwerken informatie (big data)** en de nood om deze informatie breed te delen, vraagt veel capaciteit omdat dit vaak gepaard gaat met een enorme techniciteit.

Met innovatieve toepassingen kunnen de datasets geëxploiteerd en verrijkt worden tot *intelligence*, die kan worden gebruikt om criminele activiteiten in kaart te brengen en politiewerk aan te sturen.

Bij het concipiëren van zulke innovatieve toepassingen is het belangrijk om niet te vertrekken van de technologische mogelijkheden, maar wel van behoeften of problemen die worden gedetecteerd in het politiewerk, zodat projecten een **effectieve meerwaarde** kunnen creëren **op het terrein**.

¹⁴ Koninklijk besluit van 17 oktober 2018 tot uitvoering van artikel 46sexies, §1, tweede lid van het Wetboek van strafvordering, BS 19 november 2018.

2

Bovendien dient maximaal op zoek te worden gegaan naar **partnerschappen**, zowel binnen als buiten de politieorganisatie. Op deze manier kan een optimale aanwending van middelen worden verkregen en staan de projecten ook maximaal ten dienste van de gehele organisatie.

Aan de ontwikkeling van innovatieve politietoepassingen zijn een aantal kritieke succesfactoren verbonden die zijn opgenomen in het hoofdstuk “Middelen en randvoorwaarden”.

2.2.2 Aanpak van de georganiseerde criminaliteit

CONTEXT

De ontwikkeling van een transversaal programma “Georganiseerde criminaliteit” is een primeur binnen het NVP.

De traditionele aanpak voor de bestrijding van criminele fenomenen is en blijft belangrijk, maar we zien op nationaal en internationaal niveau een snelle aanpassing en een permanent opportunisme van criminelen en criminele organisaties¹⁵ als gevolg van de economische veranderingen, de globalisering en de ontwikkeling van nieuwe technologieën. Daarom willen we inzetten op een aanpak van criminelen en criminele organisaties die hun activiteiten organiseren over de verschillende criminele fenomenen heen.

De **georganiseerde criminaliteit ondermijnt meer en meer onze samenleving**: dadergroeperingen investeren in de horecasector of kleinhandel, criminele motorbendes krijgen voet aan de grond op het ganse grondgebied, het criminele geweld speelt zich ondertussen af in de publieke ruimte (beschietingen van huizen, plaatsen van explosieven,...), de georganiseerde drughandel gebruikt ons land als hub voor haar criminele processen, grote fraudemechanismen duiken op als gevolg van de toenemende globalisering, waaronder deze inzake ernstige en georganiseerde fiscale en sociale fraude.

¹⁵ We gebruiken een brede definitie van criminele organisatie (sensu lato) die de definitie van art. 324bis SW en de Conventie van Palermo van 2000, uitbreidt met de criminele verenigingen, de dadergroepen, de gewoontecriminelen (cfr. de criminele loopbaan volgens M. Cusson) en de georganiseerde criminele milieus.

2

Een complementaire aanpak binnen de veiligheidsketen (politie, justitie, fiscale en sociale inspectie-diensten, administratie, veiligheidspartners, ...) **is dus noodzakelijk** om beter te kunnen reageren op deze criminele structuren die steeds internationaler, mobieler, duurzamer en poly-crimineler worden, door alle mogelijke contrastrategieën (corruptie, witwassen, infiltratie van de legale economie, sociale netwerken, ...) te gebruiken om hun winsten te maximaliseren.

Het doel is om een concrete en duurzame impact te hebben op criminele organisaties door hen hun personeel, hun commerciële of niet-commerciële structuren en vooral hun inkomen (*“follow the money”*) te ontnemen.

ALGEMENE DOELSTELLING

Door middel van vier projecten wil het programma “Aanpak van de georganiseerde criminaliteit”:

- **criminele organisaties bestrijden** door het ontmantelen van hun structuren en criminele bedrijfsprocessen;
- **optimaal gebruik maken van de wapens die we ter beschikking hebben** om de effectiviteit en efficiëntie van onze acties te vergroten, met name:
 - o **de bestuurlijke aanpak**, complementair aan de gerechtelijke aanpak, die erop gericht is de vestiging of de activiteiten van criminele organisaties tegen te gaan door middel van bindende en dwingende bestuurlijke maatregelen getroffen op de diverse bestuursniveaus;
 - o **de buitgerichte aanpak** die erop gericht is criminele organisaties hun inkomen en vermogen te ontnemen;
 - o **de internationale aanpak** om aan de ene kant de operaties in België te ondersteunen maar ook om bij te dragen aan het aanpakken van de oorzaken of gevolgen in het buitenland door middel van een versterkte internationale politionele en justitiële samenwerking binnen Europa en op mondiaal niveau.

Hiertoe wordt ingezet op **4 strategische doelstellingen**.

2

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1: BEELDVORMING – DIAGNOSTIEK

Het **ontwikkelen, verwezenlijken en onderhouden van een strategisch en tactisch beeld (diagnostiek) van de georganiseerde criminaliteit** in België en op het niveau van de arrondissementen met integratie van:

- een inventaris en beschrijving van de belangrijkste criminele organisaties aanwezig in België en hun inplanting (meer bepaald volgens de theorie van de criminele territoria van M. Cusson);
- een overzicht van hun structuren, hun bedrijven/vennootschappen en hun niet-criminele activiteiten in het raam van de bestuurlijke aanpak;
- een overzicht van de activa en het patrimonium van die criminele organisaties;
- de internationale connecties van deze criminele organisaties op Europees en mondiaal niveau;
- een overzicht van doeltreffende barrièremaatregelen (*Evidence Based Policing* waaronder de analyse van de rechtspraak/jurisprudentie in het raam van georganiseerde criminaliteit).

Hiertoe zal onder meer:

- prioriteit gegeven worden aan de beeldvorming in functie van de prioriteiten van de regering en het strafrechtelijk beleid van het College van procureurs-generaal;
- samengewerkt worden met de academische wereld en de veiligheidspartners;
- een integrale (gerechtelijke informatie, bestuurlijke informatie, *Open Source Intelligence* (OSINT), *Human Intelligence* (HUMINT), ...) en geïntegreerde aanpak van de informatiegaring in plaats gesteld worden gericht naar georganiseerde criminaliteit;
- een combinatie van een bottom-up aanpak (om het beeld te voeden) o.a. via het in plaats stellen van ILP-cellen bij de gedeconcentreerde eenheden van de Federale gerechtelijke politie en een top-down aanpak (om te contextualiseren en te sensibiliseren tot informatiegaring) worden ontwikkeld.

Deze doelstelling draagt bij tot het organiseren van een **verbeterde nationale beeldvorming** via de uitwerking van een *Intelligence Led Policing* (ILP)-concept op niveau van de Federale gerechtelijke politie waarin een strategisch, tactisch en operationeel criminaliteitsbeeld wordt ontwikkeld.

2

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2: VERBETEREN VAN HET RECHERCHEMANAGEMENT

Op basis van het beeld (diagnostiek) en de ILP-aanpak, ontwikkelen van een methodologie voor het **recherchemanagement** inzake georganiseerde criminaliteit, de keuze van prioriteiten op nationaal en arrondissementeel niveau, een werkstructuur die systematisch de bestuurlijke, buitgerichte en internationale aanpak integreert in het onderzoeksplan en een permanente evaluatie (indicatoren, analyse rechtspraak/jurisprudentie) die de permanente beeldvorming voedt.

Hiertoe zal onder meer:

- het rechercmanagement “georganiseerde criminaliteit” worden geïntegreerd
 - in het algemeen rechercmanagement op strategisch, tactisch en operationeel niveau;
 - in het algemeen kader van de politionele, gerechtelijke en bestuurlijke fluxen met een zicht op de acties van de betrokken actoren binnen de veiligheidsketen;
- een gestructureerde coördinatie worden in plaats gesteld zowel tussen de arrondissementen en het centraal niveau van de Algemene directie van de gerechtelijke politie (DGJ) als tussen DGJ en de magistratuur (vb. verdeling op basis van criminele territoria of feiten);
- de gerechtelijke overheden worden vanuit de signaalfunctie geïnformeerd over het belang van en bijzondere aandacht voor de georganiseerde criminaliteit binnen het strafrechtelijk beleid. Daarbij zullen de 4 thema’s van het programma (dadergroepen, bestuurlijke aanpak, buitgerichte aanpak en internationale aanpak) systematisch aan bod komen;
- de bestuurlijke overheden worden gesensibiliseerd inzake de negatieve impact van criminele organisaties gevestigd op hun grondgebied en de actiemogelijkheden op hun niveau (o.a. voorstellen tot wettelijke en reglementaire aanpassingen);
- de herkomstlanden of landen waarin de criminele winsten worden geïnvesteerd worden gesensibiliseerd en gestimuleerd via bilaterale akkoorden met 3de landen en het Europese veiligheidsbeleid (EU Policy Cycle en EU Security Strategy) om deze aanpak gericht op criminele (maffia-)structuren en criminele winst op te nemen.

2

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3: VERBETEREN VAN DE ONDERZOEKEN “GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT”

Ontwikkelen en in plaats stellen van een **functioneringsmodel voor onderzoeken “georganiseerde criminaliteit”** dat rekening houdt met een transversale aanpak van criminele organisaties (sensu lato) en het systematisch integreren van de 4 thema’s van het programma (dader(groep)gerichte, bestuurlijke, buitgerichte en internationale aanpak).

Het gaat om het integreren van een **specifiek proces voor het voeren van onderzoeken “georganiseerde criminaliteit”** complementair aan het voeren van onderzoeken gericht op fenomenen. Dat houdt een verandering van “mindset” in voor de onderzoekers.

Hiertoe zal (zullen) onder meer:

- een sterke aansturing en coördinatie van de onderzoeken “georganiseerde criminaliteit” in plaats worden gesteld op niveau van DGJ en de gedeconcentreerde eenheden van de Federale gerechtelijke politie (FGP);
- een gecentraliseerde strategie worden ontwikkeld voor de toekenning van middelen aan projecten en grootschalige onderzoeken “georganiseerde criminaliteit”;
- de FGP’s zich verder specialiseren inzake georganiseerde criminaliteit (o.a. in plaats stellen van gespecialiseerde onderzoeksteams “georganiseerde criminaliteit”).

STRATEGISCHE DOELSTELLING 4: ONTWIKKELEN VAN EXPERTISE “GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT”

Ter ondersteuning van de andere strategische doelstellingen, **ontwikkelen van expertise “georganiseerde criminaliteit”** op alle niveaus van de organisatie en bij de partners als absolute noodzaak en kritieke succesfactor voor het verbeteren van de kwaliteit, de doeltreffendheid en de efficiëntie van de aanpak van georganiseerde criminaliteit.

Het gaat om het verbeteren van de **awareness en expertise** op het niveau van de Geïntegreerde Politie (gerichte informatiegaring van de Lokale en Federale politie met in het bijzonder vroegtijdige detectie van signalen van ondermijnende georganiseerde criminaliteit door de eerstelijnsdiensten in de wijken en op straatonderzoek, analyse, ...) als op het niveau van onze gerechtelijke en bestuurlijke overheden.

2

Hiertoe zal onder meer:

- een specifiek profiel voor onderzoeker en rechercheur “georganiseerde criminaliteit” worden uitgewerkt die, na de selectie en opleiding tot “klassiek” onderzoeker, over gerichte vaardigheden dient te beschikken en hiertoe een aanvullende opleiding dient te volgen;
- een integrale en geïntegreerde opleiding worden ontwikkeld vanuit de invalshoek “georganiseerde criminaliteit” ten voordele van de politie en de overheden (sensibiliseren, informeren en opleiden);
- partnerschappen worden ontwikkeld op internationaal niveau en binnen de academische wereld;
- (inter)nationale expertisenetwerken “georganiseerde criminaliteit” worden opgericht met een sterke en permanente ondersteuningsstructuur.

2.2.3 Geïntegreerd grensbeheer

CONTEXT

Een efficiënt grensbeheer is primordiaal met oog op het uitbouwen van een vrije Europese ruimte. Om dit te kunnen realiseren, werden er de afgelopen jaren verscheidene uiteenlopende initiatieven genomen op Europees niveau die nu in de komende jaren op Belgisch niveau moeten geïmplementeerd worden. Onder andere de migratie heeft ervoor gezorgd dat er een zeer strikte timing dient gevolgd te worden door de Lidstaten en dit zowel op juridisch, infrastructureel als technologisch vlak.

Daarnaast zijn de Britten ten gevolge van de Brexit niet langer EU-onderdanen, wat betekent dat zij voortaan als visumvrijgestelde derdelanders aan grenscontroles worden onderworpen. De totale impact hiervan zal zich pas ten volle laten voelen met de implementatie van het Entry Exit Systeem waarin zij zullen worden geregistreerd en vervolgens gecontroleerd.

We zien nu al dat de ten gevolge van de COVID-pandemie sterk afgenomen passagiersstromen en de daarbij horende bewegingen ter hoogte van de grensdoorlaatposten zich stilaan hernemen. We gaan er dan ook van uit dat van zodra het ergste van de pandemie achter de rug zal zijn we opnieuw zullen geconfronteerd worden met de limieten die al bereikt waren vóór de pandemie van start ging en waarbij steeds naar ad hoc oplossingen diende gezocht te worden voor het opvangen van al dan niet te verwachten piekmomenten. Hier komt nog bij dat met de uitbraak van de pandemie er heel wat bijkomende extra

2

taken en formaliteiten zijn ontstaan die de druk op de werking van de grensdoorlaatposten alleen maar verder doen toenemen.

Dit betekent dat er ons in de nabije toekomst heel wat nieuwe uitdagingen te wachten staan die om een doorgedreven expertise, nauwgezette opvolging en cultuurverandering vragen in de manier waarop wij in de toekomst het geïntegreerd grensbeheer zullen benaderen. Volledig in lijn met de Europese ontwikkelingen zal daarom worden ingezet op een informatiegestuurd optreden waarbij gestreefd wordt naar maximale automatisering. Waar mogelijk en opportuun, zal er beroep gedaan worden op Europese (co-) financieringsmiddelen.

De Geïntegreerde Politie heeft in dit alles een belangrijke rol te spelen. Om de hierboven geschetste uitdagingen te kunnen aangaan, zullen de inspanningen zich in de komende jaren daarom in eerste instantie concentreren op **drie domeinen**:

1. het creëren van een **expertisecentrum grensbeheer**;
2. het herdenken van de **processen inzake grensbeheer** ter hoogte van de buitengrenzen;
3. een betere beeldvorming en de geïntegreerde aanpak van de **grensoverschrijdende criminaliteit**.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1: DE CREATIE VAN EEN EXPERTISECENTRUM GRENSBEHEER

In de schoot van de Federale Politie wordt een **expertisecentrum grensbeheer** in plaats gesteld, als *Single Point of Contact* (SPOC) voor alle betrokken partners, teneinde het beheer van de buitengrenzen efficiënter te laten verlopen.

Dit expertisecentrum zal, als gespecialiseerde dienst:

- een strategische **visie en beleid** inzake grensbeheer ontwikkelen die samen met alle partners op transversale en geïntegreerde wijze, tactisch en operationeel zullen vertaald worden in concrete acties;
- een nationaal permanent **contactpunt** zijn voor alle (operationele) diensten betrokken in de functionaliteit grensbeheer (grenscontrole, grensbewaking, ...) in binnen- (Federale Politie, Lokale Politie, Douane, Dienst Vreemdelingenzaken, ...) en buitenland (Frontex, Europol, Schengen Evaluaties Comité, DG Home, ...);

2

- knowhow en expertise vergaren aan de hand van best practices en door juridische, technische en operationele **evoluties** accuraat op te volgen, te vertalen en vervolgens opnieuw ter beschikking te stellen van alle belanghebbenden in het algemeen en in het bijzonder aan de drie eerstelijns-directies (LPA, SPN en SPC) van de Algemene directie bestuurlijke politie (DGA) die fungeren als grensdoorlaatpost;
- samen met de onderwijsinstellingen (basis-, voortgezette/functionele en zeer specifieke) **opleidingen en trainingen** uitwerken en aanbieden voor alle betrokken politiediensten in het domein van grensbeheer;
- innovatieve oplossingen aanbieden en gebruik maken van nieuwe technologieën en digitale toepassingen. Een **informatiegestuurd grenstoezicht** staat daarin centraal (Smart Borders, Pax-data-exploitatie,...);
- een **advies-, signaal- en detectiefunctie** uitoefenen naar de overheden toe.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2: HET HERDENKEN VAN DE PROCESSEN INZAKE GRENSEBEHEER TER HOOGTE VAN DE BUITENGRENZEN

De Federale Politie zal onder leiding van de FOD Binnenlandse Zaken en in nauwe samenwerking met de Lokale Politie en de andere stakeholders in het domein van het grensbeheer de in de verscheidene verordeningen **vastgelegde projecten** binnen de vooropgestelde termijnen **realiseren**.

Zij zal onder meer:

- projecten op touw zetten die als doel hebben de door de EU en nationaal vooropgestelde doelen te realiseren binnen de opgelegde tijdslijn;
- samenwerken met alle betrokken stakeholders, zowel intern als extern de Geïntegreerde Politie, op elk niveau, teneinde voor alle partijen tot een optimaal functionerend geheel te komen;
- een bedrijfsmatige aanpak hanteren waarin alle grenscontrole gerelateerde domeinen en functies in aanmerking worden genomen.

Hierbij is de aandacht voor **technologische innovaties** primordiaal. Om te komen tot effectieve en efficiënte processen inzake grensbeheer, is het in plaats stellen van een moderne, geïntegreerde en performante informatiecycclus onontbeerlijk.

2

Daarnaast zal de Federale Politie de **grenscontroleprocessen** aanpassen en herschrijven in functie van de hierboven geschetste ontwikkelingen en nieuwe evoluties die zich voordoen op het vlak van de te verwachten passagiersstromen, terrorismedreigingen, de grensoverschrijdende criminaliteit en de technologische evoluties.

Zij zal onder meer:

- de noodzakelijke capaciteit objectief (her)meten in functie van de personeelsformatie van de Federale Politie;
- de grenscontroleprocessen van de 1ste, 2de en 3de lijn aanpassen aan de nieuwe evoluties met het oog op een efficiëntere en effectieve aanpak. “Maximale automatisatie waar mogelijk en opportuun” is hierbij het uitgangspunt;
- *Information Led Border Control* als filosofie hanteren;
- samenwerken met de Lokale Politie zodat deze laatste, bij haar opdracht tot controle op het verblijf van personen op het grondgebied, kan rekenen op de voordelen (expertise, middelen, ...) die de vernieuwde grenscontroleprocessen bieden om zo op een performante wijze hun taken uit te voeren;
- de uitbaters van de (lucht)havens en spoorwegen betrekken bij het realiseren van een optimale implementatie.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3: EEN BETERE BEELDVORMING EN GEÏNTEGREERDE AANPAK VAN DE GRENSOVERSCHRIJDENDE CRIMINALITEIT

Op basis van een actueel, dynamisch en specifiek beeld, de grensoverschrijdende criminaliteit op de verbindingswegen aanpakken door:

- *te land*: nog meer en beter gerichte controleacties, op het trein- en wegverkeer te organiseren met het oog op, in het bijzonder, de bestrijding van de illegale (transit)migratie, de drugstrafiek, cashkoeiers en de smokkel van vuurwapens naar en vanuit België;
- *ter zee*: het bijdragen aan, in het bijzonder, de bestrijding van mensensmokkel, transitmigratie en drugstrafiek door zowel aan landzijde als op het water – in samenwerking met de partners en met behulp van adequate technische middelen – een geïntegreerde aanpak na te streven;

2

- *in de lucht*: in het bijzonder in te zetten op het aanpakken van de identiteitsfraude, de drugshandel en op de ontwikkeling van een controlesysteem op het postpakkettenvervoer.

Binnen de wettelijke kaders wordt de samenwerking met partners – zoals Douane en Accijnzen – aanzienlijk versterkt om nog meer slagkracht te ontwikkelen in de beteugeling van de grensoverschrijdende criminaliteit.

Hiertoe worden onder meer:

- structurele overlegmomenten voorzien;
- gemeenschappelijke operaties opgezet;
- informatie maximaal geëxploiteerd en gedeeld binnen de bestaande wettelijke mogelijkheden.

Het expertisecentrum wordt gezien als de noodzakelijke, onmisbare link voor een vlotte afstemming en coördinatie en moet in nauwe samenwerking met alle betrokken partners, de drive vormen om de cultuurverandering, nodig bij deze vernieuwde werkwijze rond grensbeheer, op gang te brengen. Met deze doelstellingen wordt tevens tegemoet gekomen aan de voornaamste **verwachtingen** die ons **vanuit de Europese Unie** worden opgelegd.

2.2.4 Politieel beheer van de publieke ruimte

CONTEXT

Het beheer van de publieke ruimte door de Geïntegreerde Politie is onderworpen aan een referentiekader waarvan de operationalisering is vastgelegd in twee ministeriële omzendbrieven: de omzendbrief CP4 van 11 mei 2011 en de omzendbrief OOP41 van 31 maart 2014. Samengevat: het **fundamenteel principe** voor de politie in het raam van het beheer van de openbare orde is **een genegotieerd beheer van de publieke ruimte (GBOR)**. Anders gezegd, een beheer “waar de organisator, de overheden, de politie en eventueel andere partners samen de voorwaarden scheppen voor een veilig en vlot beheer waarbij de fundamentele rechten en vrijheden, meer bepaald de vrijheid van meningsuiting en van vereniging, ten volle worden gerespecteerd.”

2

De analyse van het thema ‘Beheer van de publieke ruimte’ in het raam van het NPVB 2019 bracht aan het licht dat bepaalde evoluties in de gebeurtenissen dit basisprincipe bemoeilijken. Op basis van deze analyse, maar ook rekening houdend met de gezondheids crisis in 2020 en 2021 en de impact ervan op de bestuurlijke politie, werden 4 domeinen geïdentificeerd:

1. de beeldvorming van de gebeurtenissen;
2. de ‘*New way of protesting*’;
3. de voetbalevenementen;
4. het (nieuwe) crisisbeheer.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1 : HET VERBETEREN VAN DE BEELDVORMING VAN DE GEBEURTENISSEN

Ontwikkelen van expertise op het vlak van de analyse van gebeurtenissen met het oog op de verbetering van het operationele beheer ervan door de politiediensten.

De politiediensten beschikken momenteel over onvoldoende betrouwbare basisgegevens om een grondige kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de gebeurtenissen in ons land toe te laten. Dit probleem is het gevolg van verschillende factoren, waaronder de zeer ruime definitie van een ‘gebeurtenis’ en, wellicht mede daardoor, een gebrek aan uniformiteit en volledigheid in de vatting van de gebeurtenissen door de politiediensten. Daarom zullen we de komende jaren inzetten op het **ontwikkelen van een betrouwbaar en relevant beeld van recente gebeurtenissen**.

Hiertoe streven we naar een exhaustieve vatting van bepaalde categorieën ‘relevante’ gebeurtenissen die op voorhand zijn bepaald op basis van verschillende criteria (bijvoorbeeld gebeurtenissen die verband houden met actuele/toekomstige maatschappelijke kwesties (het klimaat, nieuwe arbeidsconflicten, ...).

Op kwantitatief vlak zullen onder andere volgende gegevens worden ingezameld: het aantal gebeurtenissen binnen een bepaalde periode, het aantal deelnemers per gebeurtenis, het zich voordoen van incidenten (aantal en type), het aantal aanhoudingen (administratief/gerechtelijk), ... **Op kwalitatief vlak** wordt gestreefd naar een feedback van de gebeurtenis, d.w.z. de te trekken lessen en de mogelijke verbeterpistes.

2

Daarnaast zijn een toekomstgerichte benadering en het ontwikkelen van expertise in het anticiperen op gebeurtenissen noodzakelijk. Meer bepaald het vervullen van een monitoring- en signaalfunctie bij het ontstaan van nieuwe sociale bewegingen met nieuwe eisen en/of nieuwe actierepertoires waarmee de politiediensten kunnen worden geconfronteerd.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2: HET POLITIONEEL BEHEREN VAN DE 'NEW WAY OF PROTESTING'

Bepalen van de toepassingsmodaliteiten van het model van het genegotieerd beheer van de publieke ruimte op de nieuwe protestvormen.

Openbare handhaving maakt deel uit van de basisfunctionaliteiten van de politie. Het **genegotieerd beheer van de publieke ruimte (GBOR)** vangt aan met een voorafgaand overleg tussen de verschillende partners en overheden. De gebeurtenis wordt in haar geheel geëvalueerd en de mogelijke risico's worden geïdentificeerd. Beheersing maakt deel uit van het beheer. Hierbij ligt de nadruk op de toepassing van preventiemaatregelen die het mogelijk maken het risico op incidenten zo laag mogelijk te houden. Als er geweld uitbreekt of zich een nieuw incident voordoet, kan het echter noodzakelijk zijn om tot de regeling en repressie ervan over te gaan. Na de beheersingsfase volgt een nieuwe beheerfase met een debriefing, een evaluatie en te trekken lessen.

Het GBOR is het referentiemodel voor de politionele maatregelen in het raam van de openbare orde. Het verzekert de interactie tussen **safety (veiligheid)** en **security (beveiliging)**.

De politie heeft moeilijkheden ondervonden bij het (genegotieerd) beheer van de publieke ruimte in het raam van bepaalde sociale bewegingen die het specifieke kenmerk vertonen geen (duidelijke) leider of vertegenwoordiger te hebben (een gesprekspartner om mee te onderhandelen). Daarnaast hebben de manifestanten aan snelheid en creativiteit gewonnen zodat de politiediensten zich hieraan tactisch moeten aanpassen. De sociale media geven de organisatoren ook een mobilisatiekracht, waardoor onze klassieke manier van inwinnen van informatie ontoereikend is en de beoordeling ervan een stuk moeilijker is.

Politiediensten zijn verplicht om in het raam van het model voor genegotieerd beheer **nieuwe manieren van samenwerking en communicatie** te vinden die steeds minder gestructureerd zijn en nog niet zo lang

2

bestaan. Extra inspanningen op het vlak van **opleiding en training** helpen om de politiediensten beter voor te bereiden.

Het gaat bovendien ook over de **druk op de politiecapaciteit en -beschikbaarheid** gezien het repetitieve karakter van het protest en de nationale en verspreide impact van de gebeurtenissen. Deze evenementen kunnen zich voordoen op het grondgebied van kleinere politiezones die niet beschikken over voldoende personeel of geen ervaring hebben met dit soort gebeurtenis, en waar er minder kennis bestaat over de demonstranten en over de inschatting van de risico's.

Daarom zal ingezet worden op:

- **het aanpassen en afstemmen van het inwinnen van “Essentiële Elementen van Informatie” (EEI) via sociale media en andere (nieuwe) communicatiekanalen.**

Naast de klassieke manier van informatiegaring, hebben we aandacht voor het verzamelen van informatie vóór de gebeurtenis plaatsvindt. Dit houdt niet alleen de detectie van een gebeurtenis in, maar ook een inschatting van het aantal deelnemers en het risico.

Vervolgens is het ook een meerwaarde om tijdens de gebeurtenis informatie te zoeken in verband met de intenties van de actievoerders, hun aantal en lokalisatie.

Tenslotte vormt de feedback na een actie een goede vertrekbasis voor gelijkaardige organisaties in de toekomst, maar ook om bij te sturen en lessen te trekken.

Om dit te bereiken kunnen een aantal pistes worden bewandeld, zoals het ontwikkelen van een beleid omtrent de **Bestuurlijke Informatiecel (BIC)** op het niveau van het arrondissement in nauwe samenwerking met het nationale niveau (DAO/Intel) en het lokale niveau (PZ). Belangrijk daarin is het bestaan van een **platform** om die informatie te delen en het bestaan van een **wettelijk kader** waarbinnen gehandeld kan worden (Bijzondere Administratieve Methoden (**BAM**)). Ook de verdere exploitatie van de juiste tools **OSINT** (*Open Source Intelligence*) kan daarbij een faciliterende factor zijn.

2

- **verhogen van de onmiddellijke (< 24 uur) mobilisatiecapaciteit van de Geïntegreerde Politie bovenop de bestaande permanent beschikbare Federale Reserve (FERES).**

Om te voldoen aan ongeplande en/of uitlopende evenementen, is er een nood om bijkomende machten te kunnen mobiliseren op korte termijn. Daarbij zal er binnen de Federale Politie vooral gekeken worden naar het Interventiekorps (CIK) en DAS (de Federale Reserve) en bij de zones naar de mogelijkheden van de bilaterale steun.

Het concretiseren van de visie DAS – CIK is daarbij een belangrijke succesfactor, evenals het actualiseren van de GPI44ter. De solidariteit tussen de politiezones is eveneens een element dat uitgespit dient te worden.

- **het versterken van het belang van een politionele risicoanalyse van een gebeurtenis in het bepalen van de maatregelen en de capaciteit.**

De **politionele risicoanalyse** moet het algemeen uitgangspunt worden van elke gebeurtenis, wat niet alleen de uniformiteit in de maatregelen en capaciteit verhoogt, maar ook de kwaliteit van de analyse. Het veralgemenen van het gebruik van dit instrument vraagt een investering in opleiding, het verhogen van de gebruiksvriendelijkheid en het verlagen van de moeilijkheidsgraad.

- **het op een eenvoudige wijze uitwerken en toepassen van aangepaste tactieken en technieken GBOR om het overlegmodel te bevorderen en de publieke ruimte efficiënter te beheren.**

Er zullen **nieuwe tactieken** worden ontwikkeld die toelaten om snel en mobiel te reageren om nieuwe protestvormen te beheersen. Het **vormgeven van de dialoog en de bemiddeling** moet daar nauw bij aansluiten en complementair ingezet worden. Daarbij kunnen nieuwe technologieën worden ingezet zoals drones, big data analyses, bodycams, ... Het toepassen van bestaande good practices zoals Dialogue Police Teams, bewijsteams, ... kunnen uitgebreid worden. De bestaande processen van bestuurlijke politie kunnen geoptimaliseerd worden in zoverre dat de impact voor de burger en politieambtenaren minder ingrijpend is. Een voorbeeld is de afhandeling van grootschalige bestuurlijke aanhoudingen.

2

- **het verhogen van de kwaliteit van de opleiding en training GBOR.**

De Geïntegreerde Politie dient te beschikken over voldoende opgeleid en getraind personeel GBOR. De voornaamste doelgroepen zijn het Interventiekorps (CIK) en de directie Openbare Veiligheid (DAS) bij de Federale Politie en de HyCaP B (gehypothekeerde capaciteit) bij de lokale politiezones. Ten eerste zijn goed **uitgeruste trainingsfaciliteiten** een vereiste om actiemodi in realistische omstandigheden te kunnen oefenen. Ten tweede dient er **voldoende aanbod** te zijn van een aantal op GBOR gestoelde opleidingen, zoals de opleiding *Gold Commander*, de opleiding Eskadronscommandant, *Full Troop Exercices* (FTX),... Hierop wordt specifiek ingegaan in het hoofdstuk “Middelen en randvoorwaarden”.

- **uitwerken van een communicatiestrategie bij het beheer van evenementen aangepast aan de nieuwe technologieën en actuele context.**

Het nastreven van een communicatiestrategie richt zich op drie pijlers: een eerste betreft de interne communicatie naar de medewerkers. Een tweede zoekt interactie met de burgers of een specifiek doelpubliek zoals deelnemers of organisatoren. Tenslotte is er een behoefte van externe communicatie na het evenement in overleg met de bevoegde overheden.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3: HET POLITIONEEL BEHEER VAN VOETBALEVENEMENTEN

Actualiseren van de politieaanpak van het beheer van voetbalevenementen met het oog op een effectiever en efficiënter medebeheer van dergelijke evenementen door alle belanghebbenden.

De veiligheid van voetbalevenementen is niet de exclusieve bevoegdheid van de politiediensten, maar een gedeelde verantwoordelijkheid van de verschillende partners en/of actoren.

Ondanks grondig overleg met de organisatoren van voetbalwedstrijden en de wettelijke verplichtingen die op hen rusten, **vereist het politietoezicht op dergelijke evenementen nog steeds de inzet van een aanzienlijke capaciteit**. Dit engagement wordt nog vaak gedictieerd door onder andere ervaringen uit het verleden.

Het gevolg van dit toezicht is dat een deel van het personeel wordt opgeslorpt ten nadele van de uitoefening van andere basisfunctionaliteiten waarvoor de burger recht heeft op een minimale dienstverlening.

2

Het **belang van effectieve communicatie** om kleine spanningen of incidenten te voorkomen en/of te verhinderen dat ze escaleren tot een ernstige verstoring van de openbare orde kan niet genoeg worden benadrukt. De impact van een open en transparante dialoog tussen supporters, clubs, politie en andere partners, overheden en voetbalorganen wordt erkend en er wordt gewerkt aan het **creëren van de functie *Supporter Liaison Officer*** binnen de professionele clubs. Het is aan de betrokken belanghebbenden om na te gaan hoe zij deze kans kunnen benutten om de communicatie te verbeteren. Er zal worden ingezet op:

- **het herzien van de OOP38¹⁶**: het nemen van verantwoordelijkheid (berekende risico's) op basis van een risicoanalyse en de evaluatie van de verzoeken om ondersteuning via overleg tussen de korpschefs, de DirCo en DAO in een constructieve geest, met aandacht voor de rol van de spotters¹⁷, de *Supporters Liaison Officer* als communicatiemiddel met de supporters en de rol van de bestuurlijke en gerechtelijke overheden.
- **het bevorderen van de inzet van “Low Profile” politiepersoneel** om de inzet van geconstitueerde eenheden aanzienlijk te verminderen.
- **het verbeteren van de communicatie tussen de politiediensten en de supporters** door een duidelijk partnerschap met de *Supporters Liaison Officer* en het gebruik van moderne communicatiekanalen.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 4: HET POLITIONEEL BEHEER VAN OMVANGRIJKE EN ONGEKENDE CRISSEN

Anticiperen op nieuwe crisissituaties die een impact hebben op de bestuurlijke politie door het opstellen van scenario's die de rol en de opdrachten van de politie in deze situaties moeten verduidelijken.

In 2020 en 2021 veroorzaakte het Coronavirus een ongeziene gezondheids crisis. Het werd snel duidelijk dat onze samenleving, nationaal en internationaal, niet voorbereid was op het uitbreken van dergelijke uitzonderlijke crisissen, die de maatschappij in het hart treffen en tegelijk ook het werk van de politiediensten beïnvloeden en in een nieuw daglicht plaatsen. Ook de overstromingen van begin juli 2021

-
- > ¹⁶ Ministeriële omzendbrief OOP 38 betreffende de efficiënte inzet van de ordediensten naar aanleiding van voetbalwedstrijden en betreffende de informatiehuishouding en de taken van de spotters.
 - > ¹⁷ Politieambtenaar in burger die instaat voor de begeleiding van de supporters tijdens wedstrijden. Zijn rol is voornamelijk gericht op de communicatie en de oplossing van potentiële conflicten.

2

hebben ons land geraakt. Naar de toekomst toe zijn aan de klimaatopwarming gekoppelde natuurrampen niet uit te sluiten.

Voor wat de bestuurlijke politie¹⁸ betreft, stelde zich snel de urgente vraag naar het ‘nieuwe’ beheer van de openbare ruimte (o.a. welke capaciteit moet de politie inzetten? Voor welke opdrachten? Hoe moeten nieuwe overtredingen gehandhaafd worden?,...).

Na deze ervaring met Covid-19 werd duidelijk dat de bestuurlijke politie een onontgonnen terrein zal moeten betreden door in te zetten op een **prospectieve aanpak**, gericht op het detecteren van toekomstige crisissituaties met ingrijpende gevolgen.

Dreigingsanalyses, (toekomstige) risicobeoordelingen en de ontwikkeling van scenario’s waarbij, naargelang het soort crisis waarop geanticipeerd wordt, de rol en de opdrachten van de politiediensten in het raam van de bestuurlijke politie worden onderzocht en bepaald, kunnen hiervoor nuttige tools zijn.

Een steeds complexere, veranderende en geglobaliseerde wereld leidt ons daarnaast tot de vaststelling dat de politie geen exclusieve eigenaar of regisseur is van het veiligheidsgebeuren en zich daarom meer en meer extern moet oriënteren en netwerkend opstellen. Om de toekomstige (internationale) crisissen effectief het hoofd te kunnen bieden, en de hieraan gelinkte criminaliteits- en onveiligheidsfenomenen aan te pakken¹⁹, moet daarom worden ingezet op een integraal en geïntegreerd ‘ketenpartnerschap’ (**multi-agency partnerschap**).

-
- › ¹⁸ Artikel 14 WPA : Bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke politie, zien de politiediensten toe op de handhaving van de openbare orde met inbegrip van de naleving van de politiewetten en -verordeningen, de voorkoming van misdrijven en de bescherming van personen en goederen.
Zij verlenen tevens bijstand aan eenieder die in gevaar verkeert.
Daartoe zorgen zij voor een algemeen toezicht en voor controles op de plaatsen waartoe zij wettelijk toegang hebben, bezorgen zij het verslag van hun opdrachten aan de bevoegde overheden, voeren zij maatregelen van bestuurlijke politie uit, treffen zij materiële maatregelen van bestuurlijke politie waarvoor zij bevoegd zijn en onderhouden zij contact met elkaar, alsmede met de bevoegde overheidsdiensten.
 - › ¹⁹ Of deze zich nu voordoen ten gevolge van besmettelijke ziekten, klimaatveranderingen (watercrisissen, branden, overstromingen, zware stormen), stroomtekort (vb. door het uitvallen van kerncentrales), massale (trans) migratie, of een andere oorzaak hebben.

2

Hiertoe zullen we:

- mogelijke nieuwe crisissituaties met een impact op de taken van bestuurlijke politie **inventariseren** en rangschikken naar belangrijkheid;
- de hieraan gelinkte **risicofactoren** voor de opdrachten van bestuurlijke politie detecteren;
- de **kritieke succesfactoren** (minimale voorwaarden) bepalen om de opdrachten van bestuurlijke politie te kunnen (blijven) uitvoeren;
- een **visie/scenario** uitwerken voor de aanpak van uitzonderlijke crisissen met een impact op de opdrachten van bestuurlijke politie, met inbegrip van het bepalen van de rol en de taken van de bestuurlijke politie bij het beheersen van die crisissen.

Het gaat hier niet over het formuleren van hypothesen voor de aanpak van de crisis zelf, maar het formuleren van hypothesen met betrekking tot de taken van bestuurlijke politie, rekening houdend met de impact van de beslissingen van de overheden.

2.3 Veiligheidsfenomenen

2.3.1 Misdrijven tegen de fysieke en psychische integriteit

Het gaat hier om de misdrijven die vallen onder Titel VIII van het Strafwetboek, meer bepaald de misdaden en wanbedrijven tegen personen zoals bijvoorbeeld **moord en doodslag, onopzettelijke doodslag, foltering, belaging, de misdrijven inzake mensenhandel waaronder seksuele uitbuiting, exploitatie van de bedelarij, gedwongen criminaliteit, orgaanhandel, ...**

Doodslag (doden met het oogmerk te doden) gepleegd **met voorbedachten rade** wordt **moord** genoemd. Moorden gepleegd door een bekende dader worden in de meeste gevallen door de lokale politiediensten onderzocht, waar de moorden gepleegd door een onbekende dader bij uitstek het werkterrein van de arrondissementale diensten van de Federale gerechtelijke politie zijn. In beide gevallen is eveneens het werk van de technische en wetenschappelijke politie van de Federale Politie, meer bepaald het sporenonderzoek, belangrijk. Hierbij wordt gestreefd naar een maximale kwaliteit van de vaststellingen en onderzoeken van levensdelicten. Het plaatsonderzoek wordt nu reeds digitaal vastgelegd maar de Federale

2

gerechtelijke politie onderzoekt verder hoe innovatieve onderzoekstechnieken zoals de 360°-visualisatie en het 3D-scannen van de plaats delict tot de optimalisatie van dit informatie- en rechercheproces kunnen bijdragen.

Belaging is het ernstig verstoren van de rust van een persoon, terwijl men wist of had moeten weten dat zijn gedrag dit effect had kunnen veroorzaken. Dit kan zowel in de privésfeer (tussen partners of ex-partners), als in de professionele sfeer (collega's), maar kan ook op bekende mensen (zangers, tv-beroemdheden,...) betrekking hebben. Zeker in de privésfeer zijn de slachtoffers voornamelijk vrouwen. Sinds 2020 en de publicatie van de COL 15/2020²⁰ is er een verhoogde aandacht voor geweld tegen vrouwen met als doel **femicide** te voorkomen.

Ook **haatmisdrijven, haatspraak en andere vormen van discriminatie** worden consequent aangepakt. Zij vormen immers een ernstige bedreiging voor de fysieke en psychische integriteit van het individu en geven aanleiding tot een toenemend onveiligheidsgevoel en een groeiende maatschappelijke polarisering en extremisme.

2.3.2 Intrafamiliaal en seksueel geweld

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Intrafamiliaal geweld

De invulling van intrafamiliaal geweld (IFG) voor de politiediensten in België wordt bepaald in de omzendbrief COL 03/2006 van het College van procureurs-generaal. IFG wordt er omschreven als “iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen leden van eenzelfde familie, ongeacht hun leeftijd”.

—
> ²⁰ COL 15/2020 – Tool voor de risico-evaluatie – Richtlijnen van het College van procureurs-generaal betreffende de veralgemening van het gebruik door de politiediensten en de parketten van een tool voor de eerstelijnsrisico-evaluatie inzake partnergeweld.

2

IFG komt voor in verschillende **verschijningsvormen**, vertrekkende vanuit de relatie tussen de dader en het slachtoffer en de leeftijd van het slachtoffer:

- partnergeweld;
- kindermishandeling en -verwaarlozing;
- ouderenmishandeling;
- eerge relateerd geweld;
- gedwongen huwelijk en huwelijkse gevangenschap;
- kinderontvoering;
- vrouwelijke genitale verminking;
- stalking/belaging;
- ...

Seksueel geweld

Seksueel geweld kan onderdeel uitmaken van IFG maar is ruimer. Daders van seksueel geweld zijn zowel bekenden – ook buiten de familiale context – als onbekenden.

De Belgische strafwetgeving omschrijft verschillende vormen van seksueel geweld. De voornaamste zijn **aanranding van de eerbaarheid en verkrachting** (hoofdstuk V Sw.). Nog andere vormen van seksueel geweld die worden onderscheiden, zijn **openbare zedenschennis** (art. 383 Sw.); **kinderpornografie** (art. 383bis Sw.); **aanzetten tot ontucht** (art. 379 Sw.); **voyeurisme** (art. 371/1 Sw.); **grooming** (contact via ICT met minderjarige -16) (art. 377quater Sw.), enz.

Ook seksueel geweld kent afhankelijk van de context waarin het voorkomt of de relatie tussen dader en slachtoffer **verschillende verschijningsvormen**, onder andere:

- ongewenst seksueel gedrag op het werk;
- seksueel misbruik door een therapeut;
- seksueel misbruik in instellingen;

2

- seksueel overschrijdend gedrag in de sport;
- sextortion²¹;
- wraakporno²²;
- ...

Bij de aanpak van intrafamiliaal geweld en seksueel geweld zal tevens aandacht gaan naar de aspecten die onder de beschrijving van **gendergerelateerd geweld**²³ en **huiselijk geweld** vallen overeenkomstig de bepalingen van de Conventie van Istanbul²⁴.

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Intrafamiliaal geweld

Tijdens de COVID-19 crisis en vooral tijdens de eerste golf van de pandemie in België stond het **intrafamiliaal geweld** centraal in het publieke en politieke discours. Het openbaar leven viel zo goed als stil. Het gebrek aan dagelijkse structuur, een beperkt(er) sociaal netwerk en sociaal isolement zijn risicofactoren voor familiaal geweld. Dit in combinatie met toegenomen angst en stress kan leiden tot meer spanningen in gezinnen en tot een escalatie van familiaal geweld. Tijdens de *lockdown* was er dan ook een verhoogd risico op intrafamiliaal geweld.

-
- › ²¹ Bij sextortion worden mensen via internet overtuigd om intieme beelden van zichzelf door te sturen, waarna de afpersers dreigen de beelden te verspreiden als het slachtoffer niet met geld over de brug komt.
 - › ²² De term wraakporno wordt gebruikt in het kader van het verspreiden van foto's en video's van personen waarop zij bloot staan en/of seksuele handelingen verrichten zonder dat zij voor de verspreiding toestemming hebben gegeven.
 - › ²³ In de Conventie van Istanbul wordt verstaan onder:
 - “gender”: de maatschappelijk bepaalde rollen, gedragingen, activiteiten en eigenschappen die in een maatschappij passend worden geacht voor vrouwen en mannen;
 - “gendergerelateerd geweld tegen vrouwen”: geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.
 - › ²⁴ Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

2

Vanuit hulpverleningsorganisaties uit het sociaal-maatschappelijk middenveld kwamen signalen dat er meer meldingen waren van intrafamiliaal geweld. Via wetenschappelijke studies werd nagegaan wat de impact van de coronamaatregelen is op, onder andere, relaties en geweld. Zo heeft, volgens een onderzoek van de UGent²⁵, één op vier deelnemers tijdens de eerste fase van de *lockdown* geweld meegemaakt als slachtoffer of getuige. Eén op vijf is zelf slachtoffer geworden en één op zes had er weet van dat iemand anders waarmee hij of zij samenleeft tijdens deze periode geweld meemaakte. Uit dezelfde bevraging blijkt dat minder dan één op vier slachtoffers professionele hulp zocht. Bijna niemand (slechts 4%) meldde het geweld bij de politie. De meldingen bij de politie zijn dus slechts het topje van de ijsberg.

Binnen de politiële criminaliteitsstatistieken wordt intrafamiliaal geweld, in navolging van de indeling in COL 03/2006 inzake de definitie van intrafamiliaal geweld, afgebakend volgens vier vormen van geweld (fysiek, seksueel, psychisch en economisch geweld) en drie types relatie (binnen het koppel, tegen afstammelingen en tegen andere leden van de familie).

In 2020 werden door de politiediensten 37 457 feiten van geweld binnen het koppel geregistreerd (zgn. **partnergeweld**). Dit ligt in dezelfde lijn als het aantal registraties door de politie in de voorgaande jaren. Daarnaast werden 5 331 dergelijke feiten geregistreerd tegen afstammelingen en 6 993 feiten tegen andere leden van de familie. Ook deze cijfers liggen in dezelfde lijn als de voorgaande jaren. Hiervan kenden 12 feiten een **dodelijke afloop**.

› ²⁵ <https://www.ugent.be/nl/actueel/een-op-vier-is-slachtoffer-van-agressie-tijdens-eerste-fase-lockdown-in-belgie.htm> - Een interdisciplinair onderzoeksteam van de UGent onder leiding van prof. Ines Keygnaert en prof. Christophe Vandeviver onderzocht wat de impact van de coronamaatregelen is op relaties, stress en agressie bij mensen van 16 jaar en ouder in België. Daarvoor hebben ze meer dan 4 000 Belgen bevroegd tussen 13 en 27 april 2020. De resultaten hebben betrekking op die periode.

2

Seksueel geweld

In 2020 werden 1 438 verkrachtingen van minderjarigen geregistreerd, 2 230 aanrandingen van de eerbaarheid en 599 aanslagen tegen de zeden of aanzetten tot ontucht. De specifieke modus *grooming* werd 157 maal geregistreerd in 2020. Ten aanzien van meerderjarigen werden 1 834 verkrachtingen en 968 aanrandingen van de eerbaarheid geregistreerd. In 2020 waren er 165 geregistreerde groepsverkrachtingen.

Bovenstaande cijfers m.b.t. politieregistraties zijn niet meer dan een eerste indicatie en een sterke onderschatting van het werkelijke aantal feiten. Zowel intrafamiliaal als seksueel geweld kennen een **laag aangiftepercentage en bijgevolg een groot dark number**.

POLITIEAANPAK

De voorgestelde aanpak houdt rekening met de recente maatschappelijke ontwikkelingen en beleidsinitiatieven (o.a. het Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld 2021-2025). Ook de Europese aanbevelingen van het evaluatieverslag 2020 van GREVIO (*Group of Experts on Action against Women and Domestic Violence*)²⁶ werden grondig bestudeerd en verwerkt.

Inzake volgende elementen zullen de nodige initiatieven worden genomen:

Basispolitiezorg

De Geïntegreerde Politie rolt de reeds lopende initiatieven (zoals de **zorgcentra seksueel geweld**) en het gebruik van de **beschikbare instrumenten voor risicobeperking en -beheersing** zoals de risicotaxatie en de technologische middelen voor noodcommunicatie uit. De inschatting van de risico's moet dynamisch gebeuren tijdens alle contacten met de slachtoffers en in alle stadia van het onderzoek.

› ²⁶ De Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence is de onafhankelijke deskundige instantie die verantwoordelijk is voor het toezicht op de uitvoering van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Conventie van Istanbul).

2

Statistieken

Uit het GREVIO-rapport is gebleken dat België niet beschikt over gegevens over de slachtoffers, hun geslacht en hun relatie met de dader voor alle vormen van geweld die onder de Conventie van Istanbul vallen. De Geïntegreerde Politie neemt de nodige initiatieven om de **statistieken te verbeteren**.

Dadergericht werken

De verhoogde aandacht voor het slachtoffer bij aanvang van de strafrechtelijke procedure mag niet uit het oog doen verliezen dat weinig daders vervolgd worden. Daarom zet de politie verder in op de uitbouw van de VICLAS-databank en participeert ze ook actief aan verbeterprojecten die door Justitie worden geïnitieerd zoals de contextuele forensische onderzoeksstrategie die sinds 2017 geïmplementeerd werd bij het parket van Antwerpen en tot hogere veroordelingscijfers heeft geleid. Verder zijn initiatieven mogelijk om de verhoor- en onderzoekstechnieken naar verdachten in gendergerelateerde materies te optimaliseren.

Opleidingen

Momenteel bestaan er verschillende opleidingen rond intrafamiliaal en seksueel geweld, zowel in de basisopleiding als onder de vorm van voortgezette opleidingen. **Het ontbreekt echter aan een overzicht en aan uniformiteit**. De inhoud van de opleidingen dient te worden aangepast aan de vigerende wetgeving en lopende beleidsinitiatieven. Alle initiatieven dienen gebaseerd te zijn op een gendergerelateerde visie op geweld, in overeenstemming met de Conventie van Istanbul. Hierbij is het belangrijk oog te hebben voor het onderscheid tussen de 'politie-generalist' (interventie, onthaal, wijkwerking, ...) die gesensibiliseerd is voor de problematiek en de 'specialist' (vb. zedeninspecteur, slachtofferbejegenaar, referentiepersoon, ...).

In samenwerking met de Nationale Politieacademie (ANPA) en de provinciale scholen wordt een beleid uitgewerkt waarbij kwaliteitsnormen gehanteerd en verspreid worden voor opleidingen (en de opleiders die ze geven). Deze **kwaliteitsnormen** dienen een genderbenadering en het uitbannen van stereotypes en kwetsbaarheidsfactoren te omvatten.

2

Ten slotte dient gewerkt te worden aan een **beter begrip van psychologisch geweld en nieuwe vormen van geweld** en de bijhorende onderzoeksmogelijkheden en toepasselijke bepalingen van het Strafwetboek.

Netwerken

Er worden netwerken opgericht van alle referentiepersonen (Federale en Lokale Politie, parket, ...) voor alle gendergerelateerde materies. Hiervoor zal maximaal gebruik gemaakt worden van nieuwe technologische tools. Het doel is de juiste en volledige informatie op de snelst mogelijke manier aan de juiste bestemming te verspreiden en uitwisseling van goede praktijken aan te moedigen.

Ketengerichte aanpak

De politie wil haar **bijdrage aan de multidisciplinaire aanpak vergroten**. Hiertoe zal een rondetafelconferentie georganiseerd worden met alle relevante partners (administraties, FOD's, Child Focus, preventie seksueel geweld, casusoverleg en -coördinatie, ketengerichte aanpak (o.a. Family Justice Centers), parket, sociale hulpverlening). Samen met alle relevante partners in de **multidisciplinaire aanpak van slachtoffers en daders van intrafamiliaal en seksueel geweld, met oog voor de culturele eigenheid van het slachtoffer**, wil de politie de gerechtvaardigde verwachtingen van deze partners naar de politie toe beter in beeld brengen en ter zake maatregelen nemen.

De politie wil daarnaast ook haar bijdrage blijven leveren in tal van werkgroepen op alle niveaus om de strijd tegen intrafamiliaal en seksueel geweld te voeren, dit zowel nationaal als internationaal.

Kindermisbruik

Tijdens de COVID-pandemie was een onmiskenbare stijging van de cybercriminaliteit vast te stellen. Alle indicatoren wijzen erop dat ook het online-misbruik is toegenomen. Er waren aanwijzingen dat deze toename vooral uitgesproken was op het gebied van het downloaden en delen van materiaal van seksueel misbruik van kinderen, online-kinderlokkerij en het nemen van risico's door minderjarigen.

2

De precieze redenen hiervoor zijn nog onduidelijk, maar de vaststelling is dat de groep overtreeders meer technologisch bekwaam is geworden dan vóór de COVID-pandemie.

Elke vorm van lichamelijk, emotioneel of seksueel geweld waar kinderen het slachtoffer van zijn, online of offline, is onaanvaardbaar.

Twee belangrijke tendensen kenmerken de aanpak van de politie in dit fenomeen.

- Internationalisering van de aanpak
Beelden en video's overschrijden nationale en Europese grenzen in een oogwenk. Misbruik dat in het ene land of werelddeel wordt gepleegd, wordt in een ander land of werelddeel bekeken. Internetbedrijven weten vaak niet waar dit misbruik plaatsvindt. Binnen de Europese beleidscyclus van het EMPACT-raamwerk werd "kindermisbruik" als één van de prioriteiten naar voor geschoven voor de periode 2022-2025.
Om kindermisbruik online en offline, te bestrijden, met inbegrip van de productie en verspreiding van materiaal waarin kinderen worden misbruikt, alsook online seksuele uitbuiting van kinderen, werken de politie en andere actoren samen, en maken daarbij gebruik van instrumenten zoals opleiding en gezamenlijke operationele acties om criminele netwerken, hun structuren en bedrijfsmodellen te ontmantelen.
- Doelgerichte technologische innovatie
De specifieke uitdagingen van het online kindermisbruik, vergen ontwikkeling van specifieke technologie om te helpen bij het opsporen, verwijderen en melden van dit materiaal (met bijvoorbeeld implementatie van artificiële intelligentie). De behoefte om kinderen veilig te houden en het evenwicht te behouden met de fundamentele grondrechten vereist innovatie die doelmatig en doelgericht is. De politie gaat hiervoor partnerschappen aan met zowel de platformen, industriële actoren als academische partners in een triple-helix-model²⁷.

› ²⁷ Het Triple-Helix-model zorgt voor interactie tussen 3 sleutelactoren: de overheid, kennisinstellingen en bedrijven.

2

Wendbaar inspelen op veranderende omstandigheden

De COVID-pandemie heeft ons geleerd dat plannen moeten aangepast worden in functie van de veranderende context. Ook technologisch kunnen er grote en plotse evoluties zijn die nieuwe fenomenen doen ontstaan, of bestaande fenomenen versterken.

De aanpak van intrafamiliaal geweld en seksueel geweld dient dan ook regelmatig herbekeken te worden. Door de aanpak periodiek te evalueren tijdens de duur van het NVP, wil de politie wendbaar inspelen op nieuwe fenomenen of tendensen. Hierbij zal de aanpak worden afgetoetst aan de resultaten van wetenschappelijk onderzoek zoals de UN-MENAMAIS-studie²⁸ uit 2021, waaruit onder andere blijkt dat mensen in een kwetsbare positie en minderheidsgroepen (ouderen, LGBTQIA+, migranten) een verhoogd risico hebben op slachtofferschap. De “Taskforce Kwetsbare Personen” werd gereactiveerd om zwakkere mensen te helpen om de COVID-19 crisis te boven te komen. Hierbij gaat ook specifieke aandacht naar intrafamiliaal geweld. Meerdere projecten worden uitgewerkt, waaronder een impulsbeleid ten behoeve van steden en gemeenten om projecten uit te werken ter preventie van intrafamiliaal geweld en dit in samenwerking met andere gemeenten van hun politiezone of andere politiezones.

2.3.3 Drugs

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Het fenomeen drugs dat hier wordt beschreven, heeft betrekking op de volgende (sub)fenomenen:

- de productie (en invoer/uitvoer) van **synthetische drugs** (inclusief de precursoren);
- de invoer/uitvoer op grote schaal van **cocaïne**;
- de professionele en commerciële productie van **cannabis** en de invoer/uitvoer op grote schaal van cannabis;
- de invoer/uitvoer op grote schaal van **heroïne**.

²⁸ UN-MENAMAIS: Aanbevelingen voor preventie en respons op seksueel geweld in België (2021), UGent.

2

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Algemeen

- In het algemeen, bleven de **drugshandel en -productie**, zelfs ondanks de Covid-19 maatregelen op Belgisch grondgebied **een hoog niveau** halen.
- De **professionalisering** van de productie en de smokkel (technieken, materiaal, modus operandi, enz.) op het Belgisch grondgebied blijft toenemen.
- Op het niveau van de dadergroepen, wordt, naast de opkomst van een aantal nieuwe actoren, een **versterking van de in België gevestigde criminele groepen** (etnische Albanezen en Noord-Afrikanen) vastgesteld, een versterking die een verhoogde rivaliteit tussen de criminele organisaties teweegbrengt.
- De drugsmarkten blijven uiterst dynamisch en blijven zich ontwikkelen op **digitale platformen**.
- In ons land werd in de marge van de drugsproductie en -handel een **toename van conflicten en geweld** vastgesteld. Deze fenomenen (bedreigingen, intimidatie, territoriale conflicten, “commerciële” conflicten, afrekeningen, enz.) doen zich voor in alle gerechtelijke arrondissementen en vooral in Antwerpen en Brussel.

Synthetische drugs

- **België en Nederland hebben een dominante positie in Europa in de productie en handel in synthetische drugs.** De criminele situatie in België wordt echter sterk beïnvloed door de activiteiten van Nederlandse criminele organisaties.
- De uitvoer van drugs (en in het bijzonder synthetische drugs) vanuit België is de laatste jaren geïntensiveerd. Ze richten zich steeds meer op **post- en koerierdiensten**.
- Het aantal nieuwe psychoactieve stoffen dat in België wordt ontdekt, neemt af, met uitzondering van de **synthetische opioïden**, die een ernstige bedreiging vormen voor de volksgezondheid.

2

Cannabis

- Het aantal cannabisplantages dat de afgelopen jaren op Belgische bodem is ontmanteld, blijft over het algemeen stabiel, maar is aanzienlijk (tussen 1 000 en 1 200 plantages die in de afgelopen 10 jaar zijn ontdekt). Er zijn geen objectieve aanwijzingen dat deze situatie de komende jaren zal afnemen.
- Het aantal feiten van grootschalige invoer/uitvoer van cannabis bleef stabiel, hoewel een hoger aantal inbeslagnames in verhouding met het aantal feiten wordt vastgesteld. De optimalisatie van productietechnieken op Marokkaanse bodem suggereert ook een toename van de **productie bestemd voor de export naar West-Europa** in de komende jaren, evenals een mogelijke toename van het transport over zee. De toename van het transport over zee was immers reeds merkbaar in 2020, vermoedelijk ten gevolge van de 'lock-down' periodes in tal van landen waardoor het transport over land bemoeilijkt werd.

Cocaïne

- De inbeslagnames van cocaïne in verband met de rechtstreekse invoer uit de bronregio's hebben in 2020 een recordhoogte bereikt en zijn de **hoogste in Europa**. Het grootste deel van de cocaïne die via België in West-Europa wordt geïmporteerd, is nog steeds bestemd voor Nederland.
- Tot nu toe was de haven van Antwerpen het meest gevoelige punt voor grootschalige invoer van cocaïne in ons land, maar ook andere sites hebben al aanzienlijke inbeslagnames gedaan (bv. de haven van Gent). Een (gedeeltelijke) verplaatsing van het fenomeen kan dus niet worden uitgesloten.

Heroïne

- **Recent (2017 en 2018)** is een **toename** vastgesteld van de **hoeveelheden heroïne die in beslag zijn genomen** gekoppeld aan de massale invoer via België. Er wordt gevreesd voor een toenemende aanwezigheid van productielocaties in West-Europa (en in het bijzonder in Nederland en België), evenals het toenemende gebruik van de zuidelijke zeeroute.

2

Genomen maatregelen

In de strijd tegen (het aanbod van) drugs, zijn verschillende **maatregelen** genomen.

Inzake **kennis en expertise**:

- regelmatige en actieve deelname van de Federale Politie aan de algemene beleidscel “drugs” en het expertisenetwerk “drugs” van het College van procureurs-generaal.
- continu geven van gespecialiseerde opleidingen inzake de productie van cannabis en van een opleiding voor de eerstelijnsdiensten van de Geïntegreerde politie inzake de productie van synthetische drugs;
- medewerking aan een wetenschappelijk studieproject (Belspo) tot actualisatie van de methode voor de berekening van het illegaal vermogen uit productiesites van cannabis;
- benutting van het potentieel van wetenschappelijk onderzoek om innovatieve benaderingen van de georganiseerde criminaliteit te ondersteunen.

Inzake **(internationale) samenwerking en partnerschappen**:

- afsluiten van een kaderakkoord “drugs” (05/2020) tussen de Federale gerechtelijke politie en de Algemene administratie van Douane en Accijnzen.
- versterken van de samenwerking met andere externe partners van de Federale Politie (Sciensano, NICC, FAGG) maar ook het oprichten van specifieke bilaterale politienetwerken (cocaïne, cannabis, synthetische drugs) met de Nederlandse diensten.
- versterken van de samenwerking tussen de Algemene administratie van Douane en Accijnzen, de luchtvaartpolitie en de Federale gerechtelijke politie inzake de problematiek van postzendingen met drugs en de controle en de afhandeling van de op de luchthaven van Zaventem onderschepte drugskoeriers;
- afsluiten van verschillende strategische akkoorden (type Memorandum of Understanding) met verschillende strategische bronlanden voor invoer van cocaïne (Brazilië, Colombia, Peru);
- verderzetten van de gespecialiseerde internationale samenwerking inzake het drugstoerisme (Nederland, Luxemburg, Frankrijk, België);

2

- deelnemen aan de “EMPACT” projecten van Europol (cocaïne/heroïne/cannabis/synthetische drugs);
- lokaalgebonden samenwerking (Limburg en Antwerpen) met de nutsdiensten (water, elektriciteit);
- ontwikkelen van een protocolakkoord met de Civiele bescherming aangaande de ontmanteling van productiesites;
- afsluiten van lokale verdelingsakkoorden tussen de Lokale Politie en de Federale gerechtelijke politie met betrekking tot de behandeling van productiesites van cannabis;
- actief deelnemen aan het “Fedland”-overleg tussen de Nederlandse en Belgische gerechtelijke overheden;
- mee organiseren van de tweejaarlijkse internationale conferentie “Syndec” (synthetische drugs).

Inzake **project- en planmatige aanpak**:

- in plaats stellen van een multidisciplinair project rond de problematiek van de invoer van drugs (in het bijzonder van cocaïne) via de Haven van Antwerpen en een project voor de Haven van Gent, als ook een samenwerkingsproject tussen de sites van Rotterdam, Hamburg en Antwerpen (“Group of Trust”);
- coördineren van nationale anti-drugsacties (“Etoiles” acties);
- ontwikkelen van een brochure voor eigenaars van gebouwen om hen te sensibiliseren voor het verhuren aan verdachte personen (“Veilig uw pand verhuren”);
- algemeen opvolgen van de evolutie van de toestand inzake “growshops” op het Belgische grondgebied;
- bijdragen aan de uitrol van een generieke juridische aanpak van nieuwe psychoactieve substanties;
- vernieuwd sensibiliseren voor de distributiesector van precursoren en chemicaliën;
- implementeren van een preventieve aanpak van de “business to consumer” (B2C) sector (distributie van gevoelige chemische stoffen) in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen;
- verder uitbouwen van een federaal team gespecialiseerd in de ontmanteling van productiesites;
- realiseren van een project met betrekking tot de producenten van hardware (screening en sensibiliseren) gebruik in het raam van de productie van synthetische drugs.

2

POLITIEAANPAK

Volgende initiatieven zullen worden genomen:

Inzake **kennis en expertise**:

- het **ontwikkelen van een “barrièremodel”**: de **criminele processen inzake drugs dienen te worden beschreven** om zo kansen te ontdekken om barrières op te werpen en dit samen met de partners. Dit laat eveneens toe om de actuele aanpak te evalueren en te komen tot een slimme multidimensionale benadering;
- harmoniseren van de **richtlijnen en processen inzake de ontmanteling van productiesites** op het Belgisch grondgebied om een grotere samenhang en een beter gebruik van de financiële middelen te verzekeren.

Inzake **(internationale) samenwerking en partnerschappen**:

- **optimaliseren van de sector bevoegd voor de strijd tegen het drugaanbod** door een betere integratie van haar diensten;
- op gang brengen van een **meer doorgedreven overleg tussen de grote politiezones** om de coördinatie van de aanpak van de detailhandel en de herverdelingsnetwerken op het Belgisch grondgebied te versterken;
- de **internationale samenwerking op het gebied van drugstoerisme** nieuw leven inblazen om de strijd tegen de herverdelingsnetwerken op te nemen en het lokale niveau doeltreffender te ondersteunen;
- organiseren van een **overleg tussen de verschillende sleutelcomponenten van de privésector** om de samenwerking vorm te geven en repressieve acties te ondersteunen;
- verzekeren van een **actievare deelname van België aan internationale projecten** van belang voor de ondersteuning van gerechtelijke onderzoeken;
- operationaliseren van **samenwerkingen met de belangrijkste herkomstlanden van drugs** die in West-Europa via het Belgische grondgebied, worden ingevoerd om ambitieuzere transnationale onderzoeken te verzekeren.

2

Inzake **project- en planmatige aanpak**:

- **evaluatie van de huidige aanpak** met oog op een eventuele bijsturing en om te evolueren naar een effectieve aanpak (cfr. Stroomplan XXL) ;
- **detectie van nieuwe benaderingen** in de strijd tegen het fenomeen (bv. door gebruik te maken van ICT en nieuwe technologie) om te evolueren **naar een innovatieve aanpak**;
- het **Nederlandse en Belgische (strategische en operationele) veiligheidsbeleid inzake drugs** beter integreren en gezamenlijke acties bevorderen;
- ontwikkelen van de **bestuurlijke aanpak als ondersteuning van het gerechtelijk onderzoek** met het oog op het verbreken van de banden tussen het maatschappelijk middenveld en de criminele milieus;
- versterken van de **informatiepositie van de gedeconcentreerde diensten van de Federale gerechtelijke politie** om toe te laten grootschaligere gerechtelijke onderzoeken op te starten;
- organiseren van een **anoniem nationaal meldpunt** inzake drugproductie op het Belgische grondgebied om de detectie van productiesites te verhogen en hierrond te sensibiliseren;
- versterken van de **controles op de invoer en de handel in precursoren** om de bevoorradingsbronnen te beperken en de drugproductie te verstoren;
- ontwikkelen van een **performante monitoring van de drughandel via nieuwe technologieën**, in het bijzonder via Internet, om de beeldvorming te verbeteren en gespecialiseerde gerechtelijke onderzoeken uit te voeren;
- uitvoeren van een **performante tactische analyse van de criminele groepen actief in de drugs-handel en -productie** op het Belgische grondgebied om gerechtelijke acties op te starten en te ondersteunen;
- verrichten van onderzoek naar de **lokale markt van verdovende middelen** overeenkomstig het lokale criminaliteitsbeeld.

2

2.3.4 Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen

Hieronder vallen:

Woninginbraak

Het criminaliteitsfenomeen ‘woninginbraak’ wordt gedefinieerd als een diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, met of zonder geweld, in een woning (huis, appartement, garage,...). Het begrip ‘inbraak’ wordt gedefinieerd als een diefstal met verzwarende omstandigheden braak, inklimming of valse sleutels.

Diefstal ten aanzien van bedrijven en handelszaken

De bedrijfsinbraak wordt opgevat als een diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, met of zonder geweld, in een bedrijf of handelszaak. Specifieke verschijningsvormen zijn ladingdiefstallen en ramkraken. Er zijn ook de winkeldiefstallen.

Diefstal gewapenderhand

Diefstal gewapenderhand (DGH) wordt gedefinieerd als volgt: de diefstallen door middel van geweld of bedreiging (artikel 468 Sw.), de met diefstallen door middel van geweld of bedreiging gelijkgestelde diefstallen (artikel 469 Sw.) en de afpersingen (artikel 470 Sw.), voor zover wapens of op wapens gelijkende voorwerpen worden gebruikt of getoond of indien de dader doet geloven dat hij gewapend is of weerloosmakende of giftige stoffen gebruikt.

Specifieke verschijningsvormen zijn home invasions en tiger kidnappings.

Voertuigdiefstal

Onder voertuigcriminaliteit verstaat men alle criminele praktijken die betrekking hebben op het op illegale wijze bemachtigen en/of verhandelen van, of frauderen met, elk gemotoriseerd voertuig dat over ten minste twee rijwielen beschikt en gebruikt wordt om zich op de openbare weg te verplaatsen.

Specifieke verschijningsvormen zijn carjacking, homejacking en garagediefstal.

2

Kunstdiefstal

Kunst- en antiekdiefstal is elke gewone of zware diefstal van een artistieke creatie, antiek of cultuurobject. Er zijn daarnaast ook andere misdrijven m.b.t. kunst, bv. vandalisme, heling, vervalsing/namaak, illegale handel in kunstvoorwerpen,...

Minder georganiseerde vormen van eigendomsriminaliteit zijn **fietsdiefstal, afpersing,...**

Alle bovenstaande type diefstallen en de afpersingen behoren in principe tot de basispolitiezorg, waarbij de lokale politiediensten de klacht opnemen, een buurtonderzoek organiseren, het opsporings- of gerechtelijk onderzoek voeren. Ook inzake preventie vervult de Lokale Politie een belangrijke rol: technopreventie, buurtwerking (BIN), vakantietoezicht, samenwerking met private partners (o.a. met private bewakingsondernemingen in industriezones). De Federale gerechtelijke politie kan bovenlokale opsporings- of gerechtelijke onderzoeken naar georganiseerde en rondtrekkende dadergroepen voeren, mede afhankelijk van de beslissingen van het openbaar ministerie ter zake.

De drie federale ministers (Justitie, Binnenlandse Zaken en Mobiliteit) zullen samen met de drie gewestelijke ministers van Mobiliteit de strijd tegen fietsdiefstal voeren op basis van een centraal fietsregister voor heel België.

2.3.5 Overlast

In de publieke ruimte voltrekken zich bepaalde feiten en gedragingen die, ook al zijn ze niet formeel strafbaar, toch een zekere druk op het dagelijks samenleven (kunnen) leggen en door grote groepen van de bevolking als bedreigend, problematisch, ergerlijk of storend worden ervaren. Burgers worden in ons land in hun woonbuurt met diverse fenomenen geconfronteerd die zij als 'overlast' ervaren. De definitie van overlast is subjectief omdat overlast sterk afhankelijk is van de aanvaardbare levensstandaard in de directe omgeving op een bepaald moment (type bevolking, gemeenschap, cultuur, maatschappij, individu,...).

Om een goed beeld te krijgen van hoe gemeenten het begrip overlast in de praktijk invullen, kan gekeken worden naar de **inbreuken die bij politiereglement verboden worden**. Hoewel deze politiereglementen, inhoudelijk sterk van elkaar verschillen, kunnen toch een aantal grote typologieën worden onderscheiden:

2

- Verkeer: deze categorie omvat alle vormen van overlast als gevolg van motorvoertuigen die niet systematisch door de politie worden geverbaliseerd of waarvan de verbalisatie geen einde maakt aan de schadelijke handelingen (achtergelaten autowrakken, hinderlijk parkeren, het verkeer belemmeren).
- Vandalisme - schade: deze categorie omvat alle schade aan roerende of onroerende goederen alsook graffiti en andere tags en vandalisme in het algemeen.
- Netheid – omgeving: deze categorie omvat overlast in verband met de netheid in de openbare ruimte in het algemeen: sluikestorten, hondenuitwerpselen, niet opgehaalde vuilniszakken, ... Daarnaast gaat het ook om wildplakken, slecht onderhouden gemeenschappelijke ruimten en rookhinder.
- Geluidshinder: deze categorie omvat fenomenen en gedragingen die in een buurt overlast kunnen veroorzaken door overmatig lawaai: lawaaiërende voertuigen, dieren, vuurwerk, ... maar ook ander kabaal (hard roepen, luide muziek, ...).
- Storend gedrag veroorzaakt door personen niet weerhouden in andere categorieën: in deze categorie worden handelingen ondergebracht die niet worden vermeld en die specifieke overlast veroorzaken (honden die niet aangeliind zijn, dronkenschap op de openbare weg, ...) of die verband houden met bepaalde gedragingen (druggebruik, bedelen, belemmering van de vrije doorgang in de openbare ruimte, ...)²⁹.

2.3.6 Verkeersveiligheid

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Verkeersveiligheid verwijst naar alle genomen maatregelen om verkeersongevallen te voorkomen of om de gevolgen ervan te verminderen. Dit thema is een zaak van iedereen: het treft de grote meerderheid van de Belgische bevolking en tal van actoren zijn hierbij betrokken, onder wie de politiediensten die één van de (preventieve en repressieve) schakels vormen van het systeem.

²⁹ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-03/gids_overlast_lay-out_12022019_compressed.pdf

2

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Verkeersveiligheid is het politioneel thema dat – door verkeersongevallen – tot het grootste aantal sterfgevallen per jaar leidt (ver vóór andere veiligheidsfenomenen zoals terrorisme of gewelddadige criminaliteit).

In 2019 stierven 646 personen op de Belgische wegen (doden 30 dagen). Ondanks de verplichting tot telewerk en de reisbepurende maatregelen omwille van de COVID-19 pandemie zijn er in 2020 nog 499 personen omgekomen op onze wegen.

Naast de dodelijke slachtoffers registreren de politiediensten jaarlijks bijna 48 000 gewonden door verkeersongevallen (buiten de context COVID-19). Dit cijfer vormt een onderschatting van het werkelijk aantal gekwetste personen en houdt geen rekening met de materiële schade noch het onveiligheidsgevoel dat door verkeersovertredingen en -ongevallen wordt veroorzaakt bij de bevolking.

Ondanks een daling met 41 % van het aantal doden sinds 2010, is het resultaat voor het jaar 2020 nog ver verwijderd van de Europese doelstelling die erin bestaat het aantal verkeersdoden met 50 % te verminderen tegen 2020 (wat overeenkomt met een vermindering van 420 doden tussen 2010 en 2020). Bovendien ligt België, met 56 doden per miljoen inwoners in 2019, nog boven het Europees gemiddelde (51 doden per miljoen inwoners). Er blijft dus nog veel ruimte voor verbetering.

De strijd tegen de voornaamste oorzaken van dodelijke verkeersongevallen draagt bij tot een vermindering van het aantal verkeersdoden. Overdreven **snelheid, rijden onder invloed** (alcohol, drugs en geneesmiddelen), **afleiding** (gebruik van een gsm achter het stuur) en het **onaangepast gebruik van de veiligheidsuitrusting** (niet-dragen van de veiligheidsgordel, slecht gebruik van kinderzitjes, ...) vallen onder de voornaamste oorzaken van doden in het verkeer. Dit zijn gevaarlijke gedragingen, ook wel 'killers' in het verkeer genoemd, aangezien ze verkeersongevallen veroorzaken en tot ernstige gevolgen kunnen leiden voor de slachtoffers.

De verschillen tussen weggebruikers in massa, snelheid en mate van bescherming kunnen leiden tot uiteenlopende gevolgen, wanneer zij betrokken geraken bij een verkeersongeval. Deze gevolgen kunnen ernstig of dodelijk zijn bij ongevallen tussen **gemotoriseerde voertuigen (vrachtwagens** en bestuurders

2

van personenwagens in het bijzonder) en **kwetsbare weggebruikers** (fietsers, voetgangers, bromfietzers, motorrijders, gebruikers van voortbewegingstoestellen, senioren, kinderen, ...). De strijd tegen gevaarlijk weggedrag (inclusief recidive) en het toezicht op de naleving van de regels door de weggebruikers (inclusief kwetsbare weggebruikers, vooral in en rond de bebouwde kom) zijn hefboomen die door de diensten van de Geïntegreerde Politie gebruikt kunnen worden om het aantal verkeersslachtoffers significant te verminderen of ten minste de gevolgen te verzachten.

POLITIEAANPAK

Naast de Belgische bevolkingsgroei zijn het toenemende milieubewustzijn en de aanhoudende stijging van het personenverkeer, de goederenstroom en het voertuigenpark, factoren die ertoe bijdragen dat de gemotoriseerde en niet-gemotoriseerde verkeersstromen op onze wegen toenemen, en dus potentieel de conflictmogelijkheden tussen de verschillende typen weggebruikers en *in fine* het aantal verkeersovertredingen en -ongevallen verhogen.

Andere factoren, zoals de vergrijzing van de bevolking en de verlenging van de levensverwachting (steeds meer senioren begeven zich in het verkeer), de evolutie van de maatschappelijke normen (toenemend belang van de hyperconnectiviteit), het toenemend vernuft van de methoden waarmee controles en/of vaststellingen van inbreuk worden ontweken (tachograaffraude, gebruik van radarverkliekers, ...), de opkomst van nieuwe verplaatsingsmodi (met een publieke ruimte die steeds meer wordt gedeeld³⁰) en de stijgende verslaving aan nieuwe technologieën (dit zijn bronnen van afleiding in steeds meer 'verbonden' voertuigen), verhogen des te meer de *risico's* van verkeersongevallen en de daaruit voortvloeiende *gevolgen* voor de slachtoffers.

Eén van de voornaamste uitdagingen inzake verkeersveiligheid zal er dan ook in bestaan om die 'verkeerskillers' en de verkeersovertredingen doeltreffender te bestrijden. De geïntegreerde politiediensten zullen zich enerzijds toespitsen op sensibilisering en anderzijds op gerichte acties om te streven naar een jaarlijkse controle van één op drie bestuurders.

› ³⁰ Vooral in de grote steden zorgt de toenemende mate waarin de openbare ruimte wordt gedeeld tussen verschillende (niet-)gemotoriseerde weggebruikers voor spanningen (tussen weggebruikers) en worden de bestuurders van gemotoriseerde voertuigen genoodzaakt om hun weggedrag aan te passen.

2

Ter ondersteuning van de politiecapaciteit, en teneinde de strijd tegen de “killers” te optimaliseren, **dient het gebruik van de nieuwe technologieën** (ANPR-camera’s, ...) **door de politiediensten te worden bevoordrecht** om: (1) de wegcontroles te automatiseren voor de types overtredingen die het voorwerp kunnen uitmaken van een (half)geautomatiseerde verwerking (snelheid, afleiding, naleving van de verkeersregels, ...), en (2) om politiecapaciteit vrij te maken teneinde deze te richten op onveilige verkeersfenomenen die niet op een geautomatiseerde manier kunnen worden vastgesteld (rijden onder invloed van alcohol, drugs of geneesmiddelen, naleving van de verkeersregels door de kwetsbare weggebruikers, ...).

In het raam van de politiecontroles is een **bijzondere aandacht vereist voor de “verkeerskillers”** (overdreven snelheid, rijden onder invloed, afleiding achter het stuur, onaangepast gebruik van de veiligheidsuitrusting) en voor het respecteren van de wegcode door **vrachtwagenbestuurders** (controle van de lading, naleving van de rusttijden, ...) en **bestuurders met een beperkte rijervaring** (‘jonge’ bestuurders, bestuurders van ‘nieuwe’ (niet-)gemotoriseerde vervoersmiddelen, ...). Ook **controles op bestuurders van gemotoriseerde voertuigen (personenwagens, bestelwagens, vrachtwagens, ...) voor het niet-respecteren van de regels ten aanzien van kwetsbare weggebruikers** (fietsers, voetgangers, senioren (+ 65 jaar), ...) zullen het voorwerp uitmaken van een verhoogde aandacht in het kader van politiecontroles, met een verhoogde prioriteit voor de openbare plaatsen met een grote diversiteit aan weggebruikers (stadskernen, woonerven, dorpskernen, ...). Deze controles op bestuurders van gemotoriseerde voertuigen moeten bovendien gepaard gaan met **controles op het respecteren van de wegcode door de kwetsbare weggebruikers** zelf (aanwezigheid van voor- en achterlicht, helmduch, ...).

Alle analysetechnieken die toelaten om de **politiecapaciteit te richten op de momenten en plaatsen die als problematisch worden beschouwd** (met een hoge concentratie van verkeersongevallen, -incidenten of -overtredingen), zullen er ook toe kunnen bijdragen bepaalde verkeersonveiligheidsfenomenen doeltreffender te bestrijden, door tegelijkertijd de subjectieve en objectieve pakkans te verhogen (o.a. door het afschaffen van de quota’s, het wegwerken van de tolerantie marges, de inplaatsstelling van het nationaal verkeersparket, ...). Deze analysetechnieken moeten steunen op nieuwe technologieën (ANPR, ...) en op een optimaal gegevensverzamelingsproces, dat enerzijds waakt over de volledigheid van de gegevens die

2

door de leden van de politiediensten worden ingevoerd³¹ en anderzijds zorgt voor een vereenvoudiging van het proces voor het verzamelen van de ongevalsgegevens (bijvoorbeeld door het invoeren van een automatisch systeem van ‘omgekeerde geocodering’ van de verkeersongevallen).

2.3.7 Fiscale fraude en andere financiële en economische fenomenen

Fiscale fraude

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Fiscale fraude zorgt voor ongelijkheid en concurrentievervalsing ten nadele van de ondernemingen die zich aan de wet houden. Ze vertaalt zich in een aanzienlijk inkomstenverlies terwijl de Staat haar begrotingstekort onder controle moet houden en tegelijk moet tegemoetkomen aan een steeds luider klinkende vraag van de burgers naar kwaliteitsvolle openbare diensten zonder daarvoor meer belastingen te moeten betalen.

De politie richt zich vooral op de georganiseerde btw-fraude en de inkomstenbelastingfraude. Andere verschijningsvormen zijn o.a. successierechtenfraude, registratierechtenfraude, ...

Btw-fraude is het verkrijgen van wederrechtelijke vermogensvoordelen door natuurlijke personen en ondernemingen die de aan de Staat verschuldigde belasting over de toegevoegde waarde niet afdragen en/of een bij de Staat onrechtmatig opgebouwd btw-tegoed terugvorderen. Inzake georganiseerde btw-fraude worden onder andere volgende verschijningsvormen opgemerkt: combinatie van CP42-fraude (douanefraude) en btw-fraude, btw-fraude met groenestroomcertificaten, btw-carrousels, ...

—
› ³¹ De doelstelling van volledigheid van gegevens vereist dat de politiediensten een maximum aan gegevens verzamelen, zowel voor wat betreft de verkeersongevallen als de verkeersinbreuken. De automatisering van de voertuigen zal in het bijzonder een uitdaging vormen voor de politiediensten. Dit op het vlak van de analyse van de gegevens die zijn opgeslagen in de zwarte dozen (analyses waarvoor een opleiding en bijhorend materiaal vereist zullen zijn), maar ook wat betreft de rol die deze technologieën spelen bij verkeersongevallen.

2

Inkomstenbelastingfraude³² is het verkrijgen van wederrechtelijke vermogensvoordelen door natuurlijke personen en/of ondernemingen die belastingen ontduiken door een aantal voorschriften niet na te leven (bv. aangifte niet in te dienen, onterechte aftrekken te verrichten, inkomsten te verzwijgen of te onderschatten,...) of gewoon valse fiscale of niet-fiscale stukken te gebruiken,...

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

De Geïntegreerde Politie en in het bijzonder de Federale gerechtelijke politie, draagt, in dit opzicht en in samenwerking met de verschillende **ketenpartners** bevoegd voor fiscale fraude (FOD Financiën en Justitie)) bij aan het actieplan van het Ministerieel comité voor de strijd tegen de fiscale en sociale fraude ter uitvoering van een gecoördineerd anti-fraudebeleid. Waar nodig zal de politie deze samenwerkingsprocessen nog beter afstemmen of optimaliseren, dan wel in overleg verder uitbouwen.

Daarnaast dient verwezen te worden naar het **Europees Openbaar Ministerie** (EOM), dat als onafhankelijk vervolgingsorgaan van de EU, verantwoordelijk is voor het onderzoeken, vervolgen en voor het gerecht brengen van strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden waaronder grensoverschrijdende btw-fraude van meer dan 10 miljoen euro. Het EOM is van start gegaan op 1 juni 2021.

POLITIEAANPAK

De ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd³³, vereist een samenwerking zoals dit in het eerste actieplan van het Ministerieel comité voor de strijd tegen de fiscale en sociale fraude is opgenomen. Het Ministerieel comité heeft reeds de opdracht gegeven voor de opmaak van een tweede actieplan dat zich zal focussen op de strijd tegen de **internationale fraude**. Ook daar zal een effectieve samenwerking cruciaal zijn om tot de beoogde resultaten te leiden.

-
- › ³² Inkomstenbelasting omvat de personenbelasting (voor natuurlijke personen), de vennootschapsbelasting (voor handelsvennootschappen), de belasting voor niet-ingezetenen en de belasting voor rechtspersonen.
 - › ³³ Voor de criteria inzake de feiten waarvan het onderzoek aanwijzingen van ernstige fiscale fraude aan het licht brengt, wordt verwezen naar het Koninklijk Besluit tot uitvoering van artikel 29, §4 van het Wetboek van Strafvordering.

2

In het kader van de fiscale fraudebestrijding, prioritair maar niet exclusief gericht tegen de georganiseerde criminaliteit, zal de Geïntegreerde Politie actief samenwerken met de fiscale ambtenaren met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de Procureur des Konings binnen het voorziene kader van de **multidisciplinaire onderzoeksteams**, de zogenaamde MOTEM-structuur. De samenwerking tussen de Federale gerechtelijke politie en de fiscale en sociale inspectiediensten in gemengde onderzoeksteams (**MOTEM**) zoals opgenomen in artikel 105§11 van de wet op de geïntegreerde politie krijgt verder vorm. Hiervoor zal een **protocolakkoord** worden opgesteld tussen politie en de fiscale inspectiediensten, zodat de wet die de samenwerking invoert effectief kan toegepast worden. Tevens zullen opleidingscycli uitgewerkt worden.

Om al die taken tot een goed einde te brengen, moet het personeel dat fiscale fraude bestrijdt goed opgeleid zijn. Het is tevens noodzakelijk dat deze fiscale specialisten worden bijgestaan door deskundigen op het gebied van informatica, boekhouding, financiën, internationaal recht en vermogensrecht om de moderne onderzoeksmiddelen ten volle te kunnen benutten.

Valsmunterij

Onder valsmunterij worden volgende handelingen verstaan:

- iedere bedrieglijke vervaardiging of verandering van een munt, biljetten of muntstukken in euro, ongeacht het middel dat gebruikt werd om dit resultaat te verkrijgen;
- het bedrieglijk in omloop brengen van een valse munt, valse biljetten of valse muntstukken in euro;
- het invoeren, uitvoeren, vervoeren, ontvangen of zich verschaffen van een valse of vervalste munt, valse biljetten of muntstukken in euro waarvan men weet dat zij vals zijn, en met de bedoeling ze in omloop te brengen;
- het bedrieglijk vervaardigen, ontvangen, zich verschaffen of in bezit hebben van:
 - o werktuigen, voorwerpen, computerprogramma's of andere middelen die door hun aard bestemd zijn voor de vervaardiging van valse munt, biljetten of muntstukken in euro of voor de verandering van munt, biljetten en muntstukken in euro of
 - o hologrammen of andere bestanddelen van een munt, biljetten en muntstukken in euro die een beveiliging tegen vervalsing vormen.

2

Kansspelcriminaliteit

Dit omvat de niet-vergunde kansspelen, weddenschappen en loterijen enerzijds (de inbreuken op de kansspelwet door legale exploitanten, bv. niet naleving van de voorschriften) en anderzijds de volledige illegale sector of het illegale circuit.

2.3.8 Sociale fraude

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Sociale fraude kent twee belangrijke verschijningsvormen, namelijk:

- **Bijdragefraude** situeert zich op het niveau van de werkgevers en zelfstandigen. Zij dienen sociale zekerheidsbijdragen te betalen aan het “globaal financieel beheer”³⁴, waarna deze instantie de inkomsten verdeelt volgens de sociale tegemoetkomingen. Door het (systematisch) niet-betalen van de sociale zekerheidsbijdragen plegen de werkgevers en zelfstandigen in kwestie bijdragefraude. Er zijn verschillende manieren om bijdragefraude te plegen (tewerkstelling van illegale werknemers, niet-geregistreerde werknemers/uren, sociale dumping).
- **Uitkeringsfraude** wordt vooral gepleegd door individuele personen die een uitkering (werkloosheids-, ziekte-, invaliditeitsuitkering, leefloon, ...) ontvangen. Zij ontvangen onrechtmatig (hogere) sociale tegemoetkomingen of ze laten onrechtmatig hun rechten openen op de sociale zekerheid. Ook uitkeringsfraude kan op verschillende manieren worden gepleegd. In bepaalde gevallen bieden georganiseerde dadergroepen “fraudepakketten” op maat aan.

De sociale fraude wordt voornamelijk aangepakt door de inspectiediensten. De **Geïntegreerde Politie** legt zich – op basis van het subsidiariteitsprincipe – voornamelijk toe op **de ernstige en georganiseerde sociale fraude**. Een bekende verschijningsvorm is de sociale dumping: buitenlandse (onder)aannemingen en

—
› ³⁴ In het werknemersstelsel moeten zowel de werknemers als de werkgevers bijdragen betalen aan de RSZ. Tot 1994 werden die bijdragen afzonderlijk vastgelegd voor iedere tak. De RSZ betaalde aan de verschillende parastatale instellingen het percentage uit dat bestemd was voor de tak(ken) onder hun beheer. Sinds 1 januari 1995 echter is er een globaal financieel beheer van kracht. Dit globaal beheer financiert de takken van de sociale zekerheid volgens hun behoeften, en niet langer volgens vaste percentages.

2

zelfstandigen die tegen veel lagere kosten (namelijk gemiddeld uurloon van het land van de buitenlandse onderneming) diensten kunnen leveren in België, waartegen Belgische ondernemingen niet kunnen concurreren.

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Veel **inbreuken worden door de sociale inspectiediensten vastgesteld**. De mogelijke inbreuken zijn heel divers, het is moeilijk deze in één globaal cijfer weer te geven. Het gaat o.a. om het niet-respecteren van een rustdag, het niet-betalen van het minimum uurloon, het niet-respecteren van veiligheidsvoorschriften, zwartwerk,...

De Geïntegreerde Politie registreerde volgende evolutie van de inbreuken:

- Zwartwerk: 1 507 in 2016, 1 607 in 2017, 1 732 in 2018 en 1 560 in 2019 (+4% voor de periode 2016-2019);
- Illegale tewerkstelling: 268 in 2016, 262 in 2017, 264 in 2018 en 268 in 2019 (stabiel gebleven voor de periode 2016-2019).

De Federale gerechtelijke politie voert veel onderzoeken inzake georganiseerde sociale fraude uit. Het aantal nieuw opgestarte dossiers schommelt in de tijd, namelijk 80 nieuwe dossiers in 2016, 84 in 2017, 69 in 2018, 90 in 2019 en 56 in 2020.

De voorbije beleidsperiode werd inzake sociale fraude voornamelijk ingezet op:

- het voeren van onderzoeken en het verwerven van knowhow en ervaring inzake onderzoekstechnieken op niveau van Geïntegreerde Politie, inclusief het luik ontneming.
- het aangaan van partnerschappen tussen politie, inspectiediensten en Openbaar Ministerie en het verzekeren van de informatie-uitwisseling.
- het sensibiliseren aangaande de bestuurlijke aanpak.
- het uitbouwen van een netwerk.

2

POLITIEAANPAK

Volgende uitdagingen en te ondernemen acties worden geïdentificeerd. Deze zijn coherent met het **Actieplan Sociale Fraudebestrijding “Strijd tegen sociale fraude en sociale dumping”** van de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD).

- De fraudesystemen met de detachering blijven een groot probleem, zeker in risicosectoren als bouw en transport, maar andere sectoren blijven niet gespaard.
- Door de pandemie COVID-19 wordt een grotere economische werkloosheid verwacht, waardoor een verhoogd risico bestaat op arbeidsexploitatie door een groot aanbod van werkzoekenden.
- Het politioneel beeld van het fenomeen dient verder te worden ontwikkeld.
- Het goed opvolgen van de arrondissementele cellen en het verzekeren van de informatiedoorstroming tussen sociale inspectiediensten en politie blijven belangrijk.
- De protocolakkoorden tussen sociale inspectiediensten en politie dienen verder te worden geïmplementeerd en de MOTEM-structuur verder verankerd.
- De knowhow bij de politiediensten inzake sociale fraude is flink verbeterd, maar de opleidingen hierover zijn nog te vaak ad hoc en niet structureel.
- Op supranationaal vlak dient de werking van de European Labour Authority³⁵ in de interne werkprocessen te worden opgericht.

2.3.9 Humane doping, voedselketengerelateerde en leefmilieucriminaliteit

Humane doping

Het fenomeen van **criminaliteit in verband met illegale humane dopinggeduide producten** omvat het gebruik, de toediening, het verhandelen en de productie van illegale substanties of het misbruik, de illegale toediening en de illegale handel in van oorsprong legale producten bij de mens om prestaties te

³⁵ EU2019/1149 van 20 juni 2019 van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Europese Arbeidsautoriteit, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 883/2004, (EU) nr. 492/2011 en (EU) 2016/589, en tot intrekking van Besluit (EU) 2016/344.

2

verbeteren, de fysieke figuur te veranderen of het gebruik van bepaalde substanties te maskeren. Het begrip dopingproduct slaat niet enkel op producten gebruikt in de sport.

Voedselketengerelateerde criminaliteit

De nationale opsporingseenheid van het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV) hanteert als definitie voor voedsel fraude “het met opzet of georganiseerd misleiden of bedriegen van consumenten/operators/overheidsdiensten in het geheel van de voedselketen met als doel er een financieel voordeel uit te halen als particulier of rechtspersoon.”

Afvalgerelateerde criminaliteit

Afvalgerelateerde criminaliteit kan worden beschouwd als een onderdeel van leefmilieucriminaliteit. Dit omvat elke criminele activiteit die ingaat tegen de leefmilieuwetgeving en die significante schade of risico's inhoudt voor het leefmilieu en/of volksgezondheid. Deze soort criminaliteit is heel divers en kan verschillende verschijningsvormen aannemen (afvaldumping, bodemverontreiniging, illegaal lozen in beken en rivieren,...).

CITES

De **Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)**, oftewel de ‘overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde soorten wilde dieren en planten’, is een internationale overeenkomst over de handel in dieren en planten, alsook hun afgeleide producten. Het heeft als doel de handel (invoer vanuit een derde land buiten de EU, doorvoer of transit, uitvoer naar een derde land buiten de EU, binnen de EU en dus binnen België) in beschermde dier- en plantensoorten in kaart te brengen. Dit wordt gedaan door een systeem van certificaten, in- en uitvoervergunningen. De illegale zwendel in bedreigde dier- en plantensoorten wordt opgespoord en bestraft.

Op de CITES-beschermingslijst staan ongeveer 5 600 diersoorten en 30 000 plantensoorten. Alle lidstaten en de EU zelf hebben de CITES-overeenkomst geratificeerd.

2

De Geïntegreerde Politie draagt in samenwerking met de daartoe bevoegde federale, gewestelijke en gemeentelijke administraties bij aan een geïntegreerde en multidisciplinaire aanpak (opsporing, vaststelling, daderidentificatie, verzamelen van bewijsmateriaal, ...).

Binnen de Federale Politie richt de **dienst Federal Unit Public Health and Environmental Crime (FUPHEC)** van de Directie van de zware en georganiseerde criminaliteit (DJSOC) van de Federale gerechtelijke politie zich specifiek op de zware en internationale criminaliteitsfenomenen inzake leefmilieu en volksgezondheid. Concreet gaat het hier over de afvalzwendel, de zwendel in (inter)nationaal beschermde dieren en planten, 'food crime' (o.m. zwendel in diergeneesmiddelen, voedsel, pesticides, ...) en 'pharma crime' (o.m. zwendel in geneesmiddelen, doping, medische hulpstukken, alsook namaak van deze middelen en producten).

2.3.10 Radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Radicalisme kan vele vormen aannemen en kan onder meer politiek en religieus geïnspireerd zijn. Niet iedereen die diepingrijpende veranderingen in de samenleving nastreeft, vormt echter ook een gevaar voor de democratische rechtsorde. Er zijn evenwel groepen of individuen die verder radicaliseren, gewelddadige acties gaan verheerlijken, een gevaar gaan betekenen voor de democratische rechtsorde en/of gericht zijn op de ontmanteling of vernietiging van het democratische systeem. Het gedrag van voornoemde groeperingen of individuen kan zelfs tot onwettige activiteiten leiden. Het **proces van radicalisering**³⁶ is dynamisch. Het begint met een vervreemding van de directe omgeving, en breidt zich vervolgens uit naar de samenleving en naar het politieke systeem. Er is dan een groeiende intolerantie ten overstaan van een gedachtegoed dat men niet deelt en de toenemende bereidheid om geweld te aanvaarden als middel om het eigen gedachtegoed op te leggen aan anderen. Het wordt ook omschreven als het proces waarbij iemand mentaal gevormd wordt tot deze bereid is terroristische handelingen te stellen.

—
> ³⁶ Art. 3, 15° van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (B.S. 18 december 1998).

2

Van **gewelddadig extremisme**³⁷ is sprake wanneer er geen ruimte meer is voor het aanvaarden van het bestaan van een ideologie die afwijkt van deze die men belijdt en men is bereid om geweld en onderdrukking goed te praten, te verdedigen en te hanteren als methoden om de eigen ideologie door te drukken die strijdig is met de democratische rechtsorde en de mensenrechten. Er is zelfs sprake van een positieve identificatie met gewelddadige methoden.

Terrorisme³⁸ is het gebruik van geweld tegen personen of materiële belangen om ideologische of politieke redenen met het doel zijn doelstellingen door middel van terreur, intimidatie of dreigingen te bereiken.

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Hoewel ons land de laatste jaren gespaard is gebleven van zeer gewelddadige incidenten, waardoor het dreigingsniveau is gezakt naar niveau 2, is de situatie vandaag nog niet genormaliseerd. Actuele dreigingen zijn nog steeds:

- de acties van terugkerende Foreign Terrorist Fighters/Terro-veroordeelden die vrijkomen (in de periode 2010-2015 betrof het de problematiek van de vertrekkers naar strijdgebieden);
- de aanslagen door Lone actors, niet zelden getriggerd door polarisering. Het gaat meestal om aanslagen met low cost middelen (blanke wapens, ramauto's);
- de haatboodschappen en propaganda uit zowel jihadistische als rechts extremistische hoek die meer dan ooit hardnekkig aanwezig zijn op het internet: polariseren van de maatschappij, bv. complottheorieën, betogingen-tegenbetogingen;
- geïmporteerde conflicten, bv. de Tsjetsjeens-Russische/Turks-Koerdische problematiek;
- crime-terror nexus: impliceert het verband met gewone criminaliteit. Terroristen hebben geld, wapens, documenten nodig...

³⁷ Art. 8, 1°, tweede lid, c) van de voornoemde wet van 30 november 1998 (B.S. 18 december 1998).

³⁸ Art. 8, 1°, tweede lid, b) van de voornoemde wet van 30 november 1998 (B.S. 18 december 1998) en art. 137 Strafwetboek.

2

Maar ook nieuwe dreigingen ontstaan, zoals:

- rechts én links extremisme;
- anarchisme, bv. anti-5G acties;
- (gewelddadige) protestbewegingen, bv. de beweging van de gele hesjes, Black Lives Matter (begonnen als een legitieme beweging voor de rechten van zwarten en tegen etnisch profileren/misbruik van geweld door de politie, maar geleidelijk aan steeds grimmiger en gewelddadiger geworden); ZAD (Zone à Défendre: het bezetten van bepaald, moeilijk in te nemen terrein, om zich te verzetten tegen een installatie van een infrastructuur/onderneming), bepaalde betogingen tegen de Covid-maatregelen,...;
- gebruik van (nieuwe) technologieën zoals CBRNe (Chemisch Bacteriologisch Radiologisch Nucleair explosief), 3D-printing, gebruik van artificial intelligence, geëncrypteerde communicatie,...;
- financiering van terrorisme met gebruik van cryptovaluta, geld afkomstig van gemene misdrijven als financiering voor terrorisme en het gebruik van cash geld en ondergronds bankieren,...;
- insider threat, nl. radicalisering, etnisch profileren, aanslag door insider,...;
- de COVID-19 pandemie en internationale politieke ontwikkelingen hebben aanleiding gegeven tot een sterke opgang van complottheorieën en desinformatie, vooral op sociale media.

In de strijd tegen het fenomeen zijn al heel wat acties gerealiseerd:

- de aanpassingen van het reglementair kader;
- de uitbreiding van het Plan R (een integrale en geïntegreerde aanpak via een multidisciplinair samenwerkingsverband tussen diverse overheidsdiensten) met een socio-preventief luik in de vorm van de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC) die actief zijn op lokaal (gemeentelijk) vlak en met de Information Officer, die de brugfunctie verzekert tussen de LIVC en het repressieve luik, de Local Taskforce (LTF), belast met onderlinge informatie-uitwisseling, het vastleggen van prioriteiten en het bepalen en opvolgen van de gepaste maatregelen;
- de modernisering en uitbreiding van de Gemeenschappelijke Gegevensbank en in lijn daarmee de update en uitbreiding van de Nota Signalering;
- de uitrol van een concept ILP-Terro (National Intelligence Platform: informatie-uitwisseling tussen de 5 Terro-FGP's en DJSOC-Terro) en de oprichting van een *Joint Information Center* (JIC) en *Joint Decision Center* (JDC) binnen de arrondissementen van het ressort van het Hof van Beroep Brussel.

2

POLITIEAANPAK

De uitdagingen van de toekomst komen voort uit de (nieuwe) dreigingen. Er zal worden ingezet op:

- het verder **aanpassen** van het **reglementair kader** en consequent implementeren van de mogelijkheden in de **werkprocessen**:
 - o wettelijk expliciteren van de *Behavior Detection Officer* (BDO) en het in dat kader voorzien van *security questioning* (Wet op het politieambt);
 - o versterkte uitbouw en opvolging van het geheel van veiligheids- en begeleidingsmaatregelen, informatiehuishouding en gecoördineerde samenwerking tussen de diensten in het raam van de omzendbrief van 22 mei 2018 betreffende de informatie-uitwisseling en de opvolging van Terrorist Fighters en Haatpropagandisten;
 - o permanent opvolgen en updaten van de (opvolg)maatregelen, waaronder de signaleringen (o.a. toepassen van art. 24 SIS II op personen zonder direct aantoonbare link met België);
 - o harmoniseren en uitbreiden van het luik Terro in de politieopleidingen;
 - o leveren van politionele inspanningen op het gebied van polarisering, radicalisering, etnisch profileren waarbij een aantal producten verder worden ontwikkeld en verankerd: opleiding BDO, opleiding CoPPRa³⁹, BDC⁴⁰; het Platform ‘Stop Etnisch Profileren’ en de evaluatie COP (Community Oriented Policing) en ILP met het oog op vroegdetectie;
 - o optimaliseren van de samenwerking en de uitwisseling van informatie tussen de veiligheids-, inlichtingendiensten en Justitie, naar het model van het *JDC/JIC* rekening houdend met de specificiteit van elk arrondissement.
- het **creëren van een toekomstig Counter Terrorism (CT)-klimaat**:
 - o vinger aan de pols houden m.b.t. steeds evoluerende dreigingen (rechts extremisme, links extremisme, CBRNe, ...) en dit zowel offline als online;
 - o detecteren van nieuwe dreigingen door het permanent monitoren van beïnvloedende processen zoals de geopolitieke situatie maar ook punctuele situaties (bv. terrorismeprocessen, vrijkomende Terro-gedetineerden);

› ³⁹ CoPPRa : Community Policing and the Prevention of Radicalisation and Terrorism

› ⁴⁰ BDC : Bomb Data Centre (niveau DJSOC-Terro)

2

- o via gebruik van de methodologie van het 'barrièremodel', komen tot de beschrijving van het proces van radicalisme, gewelddadig extremisme en terrorisme. Dit om de barrières te detecteren die samen met partners kunnen opgeworpen worden tegen de fenomenen, om de actuele aanpak te evalueren en zo te komen tot een slimme multidimensionale benadering.
- het verder **verbeteren van de informatie-uitwisseling en (inter-)nationale samenwerking** door:
 - o performantere real-time uitwisseling van informatie; ILP-concept Terro (gebaseerd op het concept: "need to share");
 - o **nauwere internationale politiesamenwerking** met instellingen zoals Europol, Interpol, COM DG Home, VN, Radicalisation Awareness Network, CEPOL (Europese Politieacademie), *Police Working Group on Terrorism, Bomb Data Center*... en andere sleutelpartners;
 - o informatiedoorstroming en -uitwisseling in netwerkend verband tussen alle ketenpartners binnen de LTF-werking in het algemeen en binnen de Geïntegreerde Politie in het bijzonder. De functie van *information officer* als scharnier tussen LTF en LIVC wordt verder uitgerold en opgewaardeerd (cfr. Strategische Nota Extremisme en Terrorismen).

2.3.11 Veiligheidsproblemen gekoppeld aan onregelmatige migratie en mensensmokkel

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Onregelmatige migratie is het overschrijden van de EU-buitengrenzen of de Belgische binnengrenzen zonder over de vereiste documenten te beschikken (bv. een paspoort met een geldige visumaanvraag). Er is sprake van onregelmatige migratie wanneer de persoon België toch binnenkomt of hier verblijft. Sommige personen, zoals erkende vluchtelingen, kunnen echter voor deze onregelmatige binnenkomst niet bestraft worden. Sommige van deze personen in onregelmatig verblijf wensen zich echter niet in België te vestigen, maar zijn in transit naar bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk of Scandinavië.

Artikel 77bis van de vreemdelingenwet definieert **mensensmokkel** als: "ertoe bijdragen, op welke manier ook, rechtstreeks of via een tussenpersoon, dat een persoon die geen onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie of van een Staat die partij is bij een internationale overeenkomst betreffende de overschrijding van de buitengrenzen, die België bindt, binnenkomt, erdoor reist of aldaar verblijft, zulks in strijd met de wetgeving van deze Staat, met het oog op het direct of indirect verkrijgen van een vermogensvoordeel."

2

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Emigratie in de herkomstlanden

De belangrijkste⁴¹ routes die worden genomen zijn:

- de “Oostelijke Middellandse Zeeroute” (via Turkije en de Balkanroute);
- de “Centrale Mediterrane Route” (via Italië vanaf de Libische of Tunesische kust);
- de “Westelijke Middellandse Zeeroute (via Spanje vanaf de Noord-Afrikaanse kust).

Onregelmatige migratie⁴²

Onregelmatige migratie op ons nationale grondgebied neemt twee vormen aan:

- immigratie met België als land van bestemming;
- transitmigratie, in de meeste gevallen met het Verenigd Koninkrijk als eindbestemming.

Mensensmokkel⁴³

Het aantal mensen dat gebruik heeft gemaakt van de diensten van smokkelaars op een bepaald punt van een migratietraject wordt geschat op 50% tot 70% van de migranten in onregelmatig verblijf⁴⁴. Het gaat meestal om gestructureerde criminele organisaties die zich bezighouden met uiteenlopende criminele activiteiten (mensenhandel, mensensmokkel, drughandel, handel in gestolen/nagemaakte/vervalste

› ⁴¹ Migranten en smokkelnetwerken zijn flexibel en passen de routes waarlangs ze de EU trachten binnen te komen aan in functie van de omstandigheden. Zo spelen ze in op politieke spanningen tussen Wit-Rusland en de EU en proberen ze via de Pools-Wit-Russische en Litouws-Wit-Russische grens EU-grondgebied te bereiken.

› ⁴² In België is het kader vastgelegd in de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

› ⁴³ In België wordt mensensmokkel gedefinieerd in artikel 77bis van de Vreemdelingenwet en verduidelijkt in de omzendbrief COL 13/2018 van het College van procureurs-generaal.

› ⁴⁴ Bronnen geciteerd in: SABBE, H., Strategische analyse, Mensensmokkel – situatie in België 2019. DJSOC, Brussel – 2020, p. 6 (intern politiedocument).

2

documenten). Het gaat om georganiseerde poly-criminele groepen waarvan het actieterrain bij uitstek internationaal is en zich uitstrekt van hun land van herkomst tot aan onze kust. Hun enige doel is een maximaal vermogensvoordeel te behalen.

ACTUELE SITUATIE

- De smokkelaars en transitmigranten komen vaak uit oorlogslanden⁴⁵.
- Veel migranten zijn het slachtoffer van misbruik (verkrachting of andere vormen van seksueel misbruik, gedwongen prostitutie, fysiek geweld, economische uitbuiting, diefstal, losgeld, enz.);
- Steeds meer migranten worden vervoerd in voertuigen op een dergelijke manier die hun fysieke integriteit in gevaar brengt (koelvrachtwagens, tankwagens, overbeladen voertuigen, uitgeruste verbergplaatsen, enz.). Ook de oversteek van het Kanaal met rubberbootjes (*small boats*) is levensgevaarlijk;
- Sinds 2019, is er sprake van een uitbreiding van het fenomeen over het nationale grondgebied (voorheen beperkt tot de E40 in Vlaanderen);
- Het aantal onderzoeken naar mensensmokkel is toegenomen tot 2018, maar is in 2019 licht en in 2020 verder gedaald (- 18%)⁴⁶.
- De wereldwijde gezondheidssituatie lijkt het aantal migranten die Europa willen binnenkomen en die zich vooralsnog aan de andere kant van de buitengrenzen van de Europese Unie bevinden, te hebben afgeremd. Heel wat voorzienbare en onvoorzienbare factoren, zowel in de landen van herkomst als transit, kunnen een nieuwe migratiecrisis veroorzaken.

› ⁴⁵ Deze mensen hebben soms een militaire achtergrond en zijn doorwinterd in gevechtstechnieken. Steeds vaker wordt agressief en gewelddadig gedrag ten opzichte van vrachtwagenchauffeurs, personeel van beveiligingsfirma's en politieagenten gemeld op parkeerterreinen langs onze autosnelwegen.

› ⁴⁶ De huidige gezondheidssituatie in verband met de Covid-19 pandemie heeft een invloed op het aantal gebeurtenissen en/of onderzoeken. Opeenvolgende Covid-maatregelen hebben de activiteiten van migranten en smokkelaars bemoeilijkt (lockdown, avondklok).

2

POLITIEAANPAK

Er zal worden ingezet op:

- het aanpakken van de smokkelaars en het ontmantelen van netwerken;
- het aanpakken van het **geweld** door dadergroepen en transitmigranten⁴⁷;
- het aanpakken (opsporen en vervolgen) van **criminele groepen** die de controle hebben over de migratieroutes van buiten de Europese Unie tot in het hart van ons grondgebied. Een gespecialiseerde eenheid is opgestart, waarbij er een samenwerking is tussen de Geïntegreerde Politie, lokaal en federaal parket. Deze eenheid is opgestart bij de Federale gerechtelijke politie van West-Vlaanderen gezien daar de meeste intercepties en vaststellingen gebeuren in het kader van mensensmokkel;
- het versterken van de politieke samenwerking in het grensgebied, van de justitiële samenwerking en van de uitwisseling van informatie waarbij ten volle gebruik wordt gemaakt van de Europese instrumenten met Frontex, Europol en Eurojust. Onregelmatige migratie is een internationaal fenomeen dat **grensoverschrijdende samenwerking** vereist met onze buurlanden;
- het investeren in slachtofferdetectie, met bijzondere aandacht voor het lot van minderjarige slachtoffers en andere kwetsbare profielen;
- het zorgen voor de juiste toepassing van de **multidisciplinaire omzendbrief van 23-12-2016**, waarin de modaliteiten worden vastgesteld voor de begeleiding en bescherming van slachtoffers van zwaardere vormen van mensensmokkel, door te investeren in opleiding en sensibilisering.

De Federale gerechtelijke politie draagt als **sleutelpartner** bij aan het **Nationaal Actieplan Mensensmokkel 2021-2025** van de Interdepartementale Coördinatiecél ter bestrijding van de mensenhandel en de mensensmokkel.

— > ⁴⁷ Het toebrengen van slagen en verwondingen, het gooien van stenen naar voertuigen, aanvallen door georganiseerde groepen gewapend met stokken, machetes en voertuigen die de doorgang forceren. Er worden regelmatig gevallen gemeld van gevechten tussen groepen smokkelaars van verschillende nationaliteiten (bv. Eritreeërs versus Soedanezen). Het lijkt erop dat het hier gaat om rivaliteit tussen georganiseerde bendes om hun territorium te verdedigen.

2

2.3.12 Mensenhandel

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Mensenhandel betreft de uitbuiting van personen, bijvoorbeeld in het prostitutiemilieu of in de economische sector (maar ook de uitbuiting van bedelarij, de orgaanhandel of het dwingen van iemand tot het plegen van een misdaad of wanbedrijf).

Mensenhandel – seksuele uitbuiting is het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten, opvangen van een persoon of het nemen/overdragen van de controle over iemand met de bedoeling hem/haar seksueel uit te buiten (uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting) (art. 433*quinqies* Sw.).

Men onderscheidt **3 types seksuele uitbuiting**, naargelang de locatie waar de uitbuiting plaatsvindt.

- uitbuiting in de **zichtbare prostitutie en/of seksindustrie** (in (vitrine)bars, meedrinkzaken, bordelen, strip- en seksclubs, prostitutiebuurten, tippelzones, enz.). Op basis van een richtlijn over de opsporing en vervolging van mensenhandel worden deze instellingen regelmatig gecontroleerd;
- uitbuiting bij **niet-openlijk geafficheerde of aangeboden seksdiensten**, zoals die in sauna's, wellnesscentra, (Oosterse) massage-, schoonheids- of kapsalons, nagelstudio's en in (Oosterse) karaokebars.
- uitbuiting bij **verdoken prostitutie in privéwoningen** (huizen, appartementen, studio's) **of hotel- en motelkamers**. De uitbuiters huren woningen of hotelkamers – voor een kort verblijf – waar de slachtoffers de klanten ontvangen. Voor het verblijf van de slachtoffers worden appartementen of studio's gehuurd. De verdoken prostitutie is niet gebonden aan een vaste plaats en gebeurt uit het zicht. Het is dan ook moeilijker voor de politie-, inspectie- en controlediensten om dergelijke uitbuiting op te sporen.

Bij seksuele uitbuiting gaat het doorgaans niet om een enkel feit, maar om **herhaaldelijk** misbruik, meestal van **lange duur**. In verschillende gevallen zijn de slachtoffers van mensenhandel zich ervan bewust dat ze zullen moeten werken in de prostitutiesector, maar zijn ze niet voorbereid op de (uitbuitings)omstandigheden waarin dat zal gebeuren.

2

Mensenhandel – economische uitbuiting is het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten, opvangen van een persoon of het nemen/overdragen van de controle over iemand met de bedoeling hem/haar werk te laten verrichten of diensten te laten verlenen, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid (art. 433 *quinquies* Sw.).

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Mede door de mogelijkheden geboden door internet is er sprake van een toename van de privéprostitutie – en in het verlengde daarvan de meer **verborgen seksuele uitbuiting**. Naast de echte privéontvangst (thuis of op hotel) zijn er plaatsen waar de seksdiensten niet openlijk geafficheerd maar wel verondersteld worden, zoals massagesalons, sauna's, spa-centra, ... Mensenhandelaars kunnen deze locaties misbruiken om hun slachtoffers aan het werk te zetten en veel geld te verdienen. Tot op heden is echter weinig geweten over de mate waarin dat effectief gebeurt.

De Corona-maatregelen – met de tijdelijke sluiting van bars en andere instellingen waar seksuele diensten verleend worden – hebben het risico op uitbuiting in de privésfeer versterkt. Er wordt meer geadverteerd via **Internet**, en via **sociale media** worden met name **minderjarigen** die zich sociaal geïsoleerd voelen, bijvoorbeeld, gerekruteerd met valse beloften (loverboy-methodiek)⁴⁸.

Het aantal vaststellingen van seksuele uitbuiting kent een **dalende trend**. Het aantal daalt licht in de periode 2018-2019 van 177 vaststellingen naar 171, waarna ze verder dalen naar 142 vaststellingen in 2020.

In **2016** hebben de ECOSOC-cellen⁴⁹ van de **RSZ-inspectie 32 processen-verbaal** opgesteld van vaststellingen van indicaties van **economische uitbuiting**, waar 65 potentiële slachtoffers bij betrokken waren. Het aantal processen-verbaal is toegenomen tot 39 in 2017, 52 in 2018, 58 in 2019 en 100 in 2020. Er waren 156 potentiële slachtoffers gekoppeld aan deze 100 processen-verbaal. Het is vooral in de sectoren

-
- › ⁴⁸ Jonge mannen speuren op Internet en sociale media naar minderjarigen die nood lijken te hebben aan affectie of zich niet zo goed in hun vel voelen. Ze trachten het vertrouwen te winnen van die meisjes. Eens er een band ontstaan is, ontmoeten ze mekaar in het echt. Mogelijks geven ze de meisjes cadeaus om hen nog meer aan zich te binden. En op een gegeven moment komt de affectieve chantage: de vraag om zich te prostitueren, om zo te helpen financiële problemen op te lossen.
 - › ⁴⁹ Dit zijn de gespecialiseerde cellen mensenhandel binnen de RSZ-inspectie.

2

bouw, horeca en schoonheidsverzorging (vb. nagelsalons) dat economische uitbuiting is vastgesteld. Wat de nationaliteiten betreft, ging het vooral om personen uit Marokko (horeca), Oekraïne (bouw), Roemenië (bouw) en Vietnam (schoonheidsverzorging).

Het aantal **politie vaststellingen** mensenhandel met het oog op economische uitbuiting kent een **dalende trend**: 165 in 2017, 164 in 2018, 146 in 2019, 121 in 2020.

In de voorbije beleidsperiode werd ingezet op:

- de ontwikkeling van een brochure “indicatoren mensenhandel” voor de inspectiediensten, de politieambtenaren en de magistratuur;
- het uitvoeren van projecten in de schoot van de Interdepartementale Cel Mensenhandel en Mensensmokkel;
- het verbeteren van de beeldvorming.

POLITIEAANPAK

Volgende uitdagingen en te ondernemen acties worden geïdentificeerd:

- het bijdragen als partner aan het **Nationaal Actieplan Mensenhandel 2021-2025** van de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel en de mensensmokkel.
- het betrekken van beroepsverenigingen uit risicosectoren bij preventie kan een positief effect hebben op het voorkomen van deze criminaliteit of het beter signaleren ervan aan de overheid.
- het toepassen van de richtlijn van 23 december 2016 inzake de doorverwijzing van slachtoffers van mensenhandel en kennis van de indicatoren van mensenhandel.
- het in samenwerking met de ketenpartners leveren van blijvende inspanningen voor de herkenning van mogelijke situaties mensenhandel en de doorverwijzing van mogelijke slachtoffers naar een gespecialiseerd centrum (één per gewest – richtlijn van 23 december 2016). De Federale gerechtelijke politie draagt volgens de richtlijnen van de magistratuur bij aan een actief opsporings- en vervolgingsbeleid inzake mensenhandel – seksuele uitbuiting (COL 01/2015).
- het leveren van blijvende inspanningen in het raam van de (inter)nationale informatie-uitwisseling uit vaststellingen/onderzoeken mensenhandel via de daartoe opgerichte structurele platformen voor strategische, tactische en operationele informatie-uitwisseling.

2

2.3.13 Hacking, informaticasabotage, informaticabedrog en oplichtingen met internet

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Hacking (art. 550bis Sw.) en **informaticasabotage** (art. 550ter Sw.) zijn delicten die een inbreuk betekenen op de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informaticasystemen of de gegevens die daarin worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen, ook wel de **cyber-dependent crime** genoemd.

- **Hacking** wordt ook wel computerinbraak genoemd. Het betreft het zich onrechtmatig toegang verschaffen tot een informaticasysteem (externe hacking) of zijn toegangsbevoegdheid ertoe overschrijden (interne hacking), hacking op vraag (opdracht geven of aanzetten tot) en het verkopen van de gegevens verkregen door middel van hacking. Bijvoorbeeld: inbreken in een bedrijfsnetwerk in het raam van bedrijfsspionage of het toegang nemen tot de e-mailaccount van iemand anders.
- **Informaticasabotage** (art. 550ter Sw.) betreft het aanbrengen van schade door het invoeren, wijzigen of wissen van gegevens of door de normale aanwending van het informaticasysteem te veranderen terwijl men weet dat men daartoe niet gerechtigd is, bijvoorbeeld door het verspreiden van het virus.

Daarnaast zijn er misdrijven die eerder een vermogensvoordeel beogen en waarbij ICT (Informatie- en Communicatietechnologie) wordt gebruikt om de slachtoffers succesvol geld afhandig te maken.

- Bij **informaticabedrog** (art. 504quater Sw.) wordt een onrechtmatig economisch voordeel beoogd door het invoeren, wijzigen of wissen van gegevens of door de normale aanwending van het informaticasysteem te veranderen.

De drie voorgaande misdrijven vormen in de Belgische wetgeving, samen met **informaticavalsheid** (art. 210 Sw.), de “informaticacriminaliteit”.

Naast de voornoemde informaticacriminaliteit kunnen ook **gemeenrechtelijke misdrijven** gepleegd worden **door middel van ICT. Oplichting** is een misdrijf waarbij een of meerdere daders gebruikmaken van listige kunstgrepen, zoals manipulatie, valse identiteiten, valse evenementen enz. om een of meerdere slachtoffers te misleiden en de daders vrijwillig zaken die zij in hun bezit hebben te overhandigen. In

2

België wordt er een onderscheid gemaakt tussen oplichting **met of zonder internet**⁵⁰. Voorbeelden van oplichting die via het internet zijn gepleegd, zijn: fraude bij online kopen en verkopen (bijvoorbeeld iets online kopen dat nooit geleverd wordt), loten verkopen van een niet bestaande loterij, emotiefraude (valse liefdadigheid of vriendschapsfraude), inzamelacties voor fictieve goede doelen (of het geld nooit doorstorten naar het werkelijke goede doel),...

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

De **politie** registreert volgende evoluties:

- 84 % van de Belgen bezit een smartphone en 97 % van de mensen in de leeftijdsvork 15-24 jaar gebruikt dagelijks internet. Door het massale en continue gebruik van ICT met tal van applicaties **lopen meer burgers de kans om slachtoffer van cybercriminaliteit te worden**.
- Het aantal geregistreerde feiten van cybercriminaliteit neemt fors toe, met 26,6% t.o.v. 2019 tot 43 501 feiten voor 2020, alhoewel er verschillen zijn voor de inbreuken. Deze stijging lijkt sinds de COVID-19 pandemie nog meer uitgesproken dan voorheen. De geregistreerde informaticacriminaliteit in enge zin is voor bijna alle inbreuken toegenomen sinds 2019, alhoewel er verschillen zijn (informaticavalsheld: + 94,1%, hacking: + 31%, informaticabedrog: + 22% en een daling met 19,1% voor informaticasabotage). De impact van COVID-19 en de lockdown is duidelijk zichtbaar met een uitgesproken toename van het aantal registraties vanaf maart-april 2020. De COVID-maatregelen (met onder andere de verplichting van thuiswerk en de sluiting van de winkels) zorgden voor een toegenomen computergebruik en internetactiviteit wat een verhoogde online kwetsbaarheid tot gevolg had.
- **Phishing** kent een blijvende opmars. Dit is een verschijningsvorm van informaticacriminaliteit, waarbij criminelen zich voordoen als een legitieme betrouwbare partij met het oogmerk persoonlijke en gevoelige gegevens te verkrijgen teneinde deze vervolgens te verhandelen of zelf te misbruiken voor eigen gewin. In 2020 waren er 7 424 registraties “phishing” in de ANG, driemaal meer dan in 2019.
- Ook voor **oplichtingen met internet** valt een zeer sterke stijging met 41,4% t.o.v. 2019 te noteren, wat 35 938 feiten en pogingen voor 2020 betekent.

—
> ⁵⁰ Oplichting met internet wordt wel eens als cybercriminaliteit in ruime zin omschreven.

2

Bovendien tonen de prevalentiecijfers van slachtofferschap van cyberincidenten aan dat de **onderrapportage enorm is**: het dark number bedraagt maar liefst 86 % (berekend op basis van de meldingspercentages in de Veiligheidsmonitor 2018).

- Op basis van de meldingspercentages in de **Veiligheidsmonitor 2018** kan worden geschat dat er jaarlijks ongeveer 110 000 Belgische particulieren worden gehackt of elke 3 minuten iemand.
- In het geval van oplichting blijkt uit de **Veiligheidsmonitor** dat slechts **21,5 %** van de bevroegden die het afgelopen jaar **slachtoffer** werden **van oplichting daadwerkelijk klacht indiende**. Dit brengt het geschatte aantal daadwerkelijke **oplichtingsfeiten** op bijna **140 000 per jaar (pogingen inbegrepen)**.
- Bij de **Belgische bedrijven** bedraagt de prevalentie van slachtofferschap van cybercriminaliteit, **afhankelijk van de bron**, tussen 53 % en 71 %.
- Ook voor de Belgische overheid – in het bijzonder in de sectoren onderwijs, gezondheidszorg en organisaties van vitaal belang – is de digitale dreiging groter geworden en is er een reëel slachtofferschap, zoals blijkt uit **verschillende politionele dossiers**.

Het Crisiscentrum gaat uit van een aanzienlijke kans dat een cyberaanval op grote schaal zal plaatsvinden in de komende 5 jaar in België. Het Centrum voor Cybersecurity België stelt op zijn beurt dat de evolutie van de cyberdreiging van financieel gedreven naar geopolitiek gemotiveerd, uiterst zorgwekkend is. De cyberdreiging uitgaande van statelijke actoren is problematisch op twee vlakken: (1) de **cyberbeveiliging van organisaties van vitaal belang wordt alsmaar crucialer** en (2) de **IT-kennis en aanwezige middelen van de buitenlandse geheime diensten worden tevens ingezet voor cybercriminaliteit**. Cyberoorlogsvoering heeft potentieel een enorme impact. Als zetel van de EU-instellingen, de NAVO en de SHAPE is België vanzelfsprekend een interessant doelwit voor cyberspionage (diplomatiek, academisch, industrieel, economisch). In die zin loopt België in vergelijking met de buurlanden mogelijk een verhoogd risico.

POLITIEAANPAK

De cyberaanvallen worden gesofisticeerder, gedurfter en ook destructiever van aard. De aanpak van cybercriminaliteit wordt steeds moeilijker, omdat er sprake is van een **toenemende complexiteit** van malware en een **toenemend professionalisme** in de verschillende verschijningsvormen van cybercrime. “Cybercrime as a Service” heeft de grenzen tussen professionele cybercriminelen, occasionele hackers en statelijke actoren troebeler gemaakt.

2

Cyberveiligheid is een gezamenlijke inspanning en een **gedeelde verantwoordelijkheid**, waar alle betrokken stakeholders aan kunnen en moeten bijdragen. Burgers, bedrijven, overheidsdiensten en organisaties van vitaal belang zijn zelf verantwoordelijk voor de bescherming van hun bezittingen en systemen, en van de data op hun systemen⁵¹. De Geïntegreerde Politie neemt bij de bestrijding van de informaticacriminaliteit, het reageren op cyberdreiging en het ontwrichten van de criminele cyberinfrastructuur haar verantwoordelijkheid op.

Als eerstelijns politie vormt de **Lokale Politie** het **eerste aanspreekpunt** voor de burgers, bedrijven en overheidsdiensten. Vanuit deze rol betreft zij de gespecialiseerde diensten van de *Computer Crime Unit* wanneer vereist.

De **Federale gerechtelijke politie** staat in voor de **gerechtelijke aanpak van ICT-criminaliteit**. Op arrondissementeel niveau wordt gespecialiseerde bijstand geleverd bij onderzoeken in een geïnformatiseerde omgeving – met in hoofdzaak een ondersteunende rol inzake **forensische analyse van ICT-materiaal** (PC's smartphones) – voor dossiers inzake allerlei criminaliteitsfenomenen, dit zowel voor de Lokale Politie als de Federale gerechtelijke politie van het arrondissement waarvan zij deel uitmaakt. Hiertoe worden in de 14 gerechtelijke arrondissementen **forensische centra** opgericht.

Daarnaast behandelt de Federale gerechtelijke politie, binnen de Regionale Computer Crime Units (RCCU), eveneens op autonome wijze de **gerechtelijke aanpak van dossiers informaticacriminaliteit gelinkt aan haar arrondissementele werking**. Hierbij is het verzamelen van digitale sporen van belang met als doel de daders op te sporen en voor het gerecht te brengen.

De **Federale Computer Crime Unit** (FCCU) maakt als operationele dienst deel uit van de centrale directie voor de bestrijding van de zware en georganiseerde criminaliteit (DJSOC). Naast een **forensische ondersteunende analyserol**, in hoofdzaak als ondersteuning van de centrale diensten, staat zij op autonome wijze in voor de **gerechtelijke aanpak van dossiers informaticacriminaliteit die te maken hebben met aanvallen op de ICT-infrastructuur van kritieke infrastructuren of vitale sectoren**. Wanneer het gaat om andere complexe aanvallen die niet gelinkt kunnen worden aan een arrondissement of arrondissement-overschrijdend zijn, vervult de FCCU een coördinerende rol.

› ⁵¹ Cybersecurity Strategie 2.0, Cybersecurity Centrum België (CCB), mei 2021.

2

De FCCU vormt eveneens een **nationaal contactpunt in het kader van de internationale aanpak van cybercriminaliteit**.

De **Quick Reaction Force**, een team samengesteld uit medewerkers van de verschillende Computer Crime Units (FCCU en RCCU's) kan worden ontplooid bij cybercrime crisissen om de dringende politionele vaststellingen te verrichten. Een **verplicht solidariteitsmechanisme bij complexe cybercrime onderzoeken** werd uitgewerkt, om deze op een doelmatige wijze te kunnen aanpakken.

Om een efficiënte aanpak van deze fenomenen te kunnen garanderen en faciliteren, zijn volgende acties cruciaal:

- De informatiepositie van de politiediensten dient te worden **versterkt**. De huidige capaciteit en registratiemethodes laten immers niet toe om een correcte **beeldvorming** op te stellen. Inzake cyberoplichting dient ernaar te worden gestreefd om alle beschikbare informatie, zoals bijvoorbeeld deze van het meldpunt FOD Economie, te integreren in de politionele infobronnen. Ook het ontwikkelen van de nodige processen en procedures kunnen tot een eenvormige en performantere aanpak van internetfraude leiden.
- De **ontwikkeling van een “barrièremodel”**⁵² om te komen tot de beschrijving van het crimineel proces van cybercrime, informaticabedrog en oplichting. Dit om de barrières te detecteren die samen met partners kunnen opgeworpen worden tegen de fenomenen, om de actuele aanpak te evalueren en zo te komen tot een slimme multidimensionale benadering.
- Op alle niveaus van de Geïntegreerde Politie (zowel de Lokale Politie als de centrale en gedeconcentreerde diensten van de Federale Politie) dient de **gepaste capaciteit en expertise** te worden opgebouwd, zodat de van elke niveau verwachte beeldvormings- en onderzoeksdaden in een digitale omgeving effectief en snel kunnen verricht worden.

—
› ⁵² Aan de hand van een ‘barrièremodel’ krijgt men zicht op het gehele criminele fenomeen of proces (d.w.z. de verschillende stappen die delinquenten of criminele organisaties zetten om delicten te plegen of de factoren die het delict of crimineel proces mogelijk maken). Hieruit kunnen de verschillende mogelijkheden van aanpak (preventie, ontrading, opsporing,...) door de politie en haar partners afgeleid worden.

2

2.3.14 Horizontale fenomenen

De zogenaamde horizontale fenomenen vereisen vaak een eigen aanpak. Doordat zij voorkomen binnen andere fenomenen hebben ze echter ook zaken gemeen met de fenomenen waarbinnen ze zich manifesteren. Zo heeft corruptie bijvoorbeeld zijn eigenheid wat het onderzoek *an sich* betreft, maar corruptie binnen drugsmisdrijven kenmerkt zich door de drugsgroeperingen die een volledige greep op de omgekochte personen krijgen (ook al willen deze hiermee stoppen), waardoor dit kan leiden tot geweld.

Identiteitsfraude

Identiteitsfraude betreft het onrechtmatig gebruik van een bestaande, gedeeltelijk of totaal fictieve identiteit door of zonder middel van een echt of een vals identiteits- of reisdocument of document van de burgerlijke stand (zoals geïdentificeerd door de federale taskforce Preventie en Bestrijding van identiteitsfraude).

De Federale gerechtelijke politie, in het bijzonder de Centrale Dienst voor de Bestrijding van de Valsheden (CDBV) van de Federale Politie is **partner** in de federale taskforce Preventie en Bestrijding van identiteitsfraude.

Witwassen en heling

Het misdrijf **witwassen** is het verhelen, verhullen of verplaatsen van de (financiële) opbrengsten van om het even welke criminele activiteit (basisdelict) gepleegd in België of in het buitenland en/of het verhullen van de illegale herkomst van vermogensvoordelen/opbrengsten.

Heling is het (gedeeltelijk) in bezit nemen of houden van een voorwerp dat is verkregen door middel van een misdaad of wanbedrijf, wetende dat dat voorwerp een onrechtmatige oorsprong heeft.

De Geïntegreerde Politie ontwikkelt en legt passende procedures ten uitvoer die evenredig zijn met de geïdentificeerde risico's (met hun aard en omvang) inzake witwassen zoals deze door het Ministerieel Comité voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst werden vastgelegd.

2

Corruptie

Bij **openbare corruptie** is er sprake van drie misdrijven: openbare omkoping, belangenneming en knevelarij.

Private corruptie bestaat erin dat een persoon die bestuurder, zaakvoerder, lasthebber of aangestelde van een rechtspersoon is, een onverschuldigd voordeel vraagt of aanneemt, of aan bepaalde personen een onverschuldigd voordeel wordt voorgesteld in ruil voor een “speciale” behandeling van het dossier of het nalaten ervan (bv. niet uitvoeren van een controle) en dit in het kader van het ambt dat deze persoon uitvoert, zonder medeweten en zonder machtiging van de raad van bestuur, de algemene vergadering, de lastgever of de werkgever.

De Geïntegreerde Politie draagt bij aan de door de Belgische autoriteiten genomen maatregelen om de aanbevelingen van de GRECO (*Group of States against Corruption*), inzake de voorkoming van corruptie en bevordering van de integriteit binnen de centrale overheden en de wethandhavingsinstanties verder ten uitvoer te brengen.

Vuurwapenzwendel

Dit fenomeen wordt gedefinieerd als volgt: het vervaardigen, wijzigen, herstellen, te koop aanbieden, verkopen, overdragen, vervoeren, opslaan, voorhanden hebben, dragen, ter beschikking stellen, doorvoeren, invoeren en uitvoeren van vuurwapens, hun hulpstukken, onderdelen en munitie, evenals de ontplofbare en voor deflagratie vatbare stoffen en mengsels en de daarmee geladen tuigen, zoals gedefinieerd in de wet van 28 mei 1956, dat indruist tegen de nationale en/of internationale wetgeving.

De Geïntegreerde politie draagt bij aan het opsporingsbeleid inzake het bezit van illegale vuurwapens (bv. door het uitvoeren van punctuele en structurele controles, de inbeslagname van illegale wapens,...).

2

2.3.15 Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht

BESCHRIJVING VAN HET FENOMEEN

Op het vlak van misdrijven tegen de fysieke integriteit nemen ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht een bijzondere plaats in. De **bestrijding van de straffeloosheid voor ernstige misdrijven** uit hoofde van het internationaal recht is immers van van essentieel belang om de rechtsstaat zowel op nationaal als internationaal niveau te versterken en slachtoffers recht te doen.

HUIDIGE SITUATIE EN EVOLUTIE

Momenteel stellen we een **stijging** van het aantal dossiers over dit soort misdrijven vast, doorgaans gebaseerd op onze persoonlijke actieve bevoegdheid, namelijk een verdachte van Belgische nationaliteit of een verdachte die op ons grondgebied verblijft. Naast de bestaande dossiers zijn onlangs nieuwe problematieken opgedoken: ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht die naar België gevluchte vroegere naasten van Bashar al-Assad in Syrië zouden hebben gepleegd of genocides en misdaden tegen de mensheid die Belgische FTF's tegen leden van de jezigemeenschap zouden hebben gepleegd.

POLITIEAANPAK

Deze strijd tegen de straffeloosheid van daders van de zwaarste misdrijven tegen het internationaal recht omvat twee grote doelstellingen:

- enerzijds de internationale samenwerking tussen de Belgische gerechtelijke overheden en die van de andere staten alsook de samenwerking met de internationale strafhoven en andere internationale mechanismen;
- anderzijds de prioritaire afhandeling van de onderzoeken naar ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, met name die welke betrekking hebben op genocide, misdaden tegen de mensheid en de ernstigste oorlogsmisdaden. De intrinsieke ernst van die misdrijven ondermijnt niet alleen de Belgische, maar ook de internationale openbare orde. Daarom heeft de wetgever de gerechtelijke overheden extraterritoriale bevoegdheden toegekend om te vermijden dat ons land een toevluchtsoord wordt voor daders van dergelijke misdrijven.

Om die twee doelstellingen te bereiken, ziet de Federale Gerechtelijke Politie erop toe dat deze dossiers met de nodige prioriteit worden behandeld

3

Middelen en randvoorwaarden

3

De uitvoering van het NVP door de Geïntegreerde Politie kan en zal slagen enerzijds door de interne werking verder te professionaliseren en anderzijds door te voorzien in voldoende en adequate middelen.

Er zal worden ingezet op digitalisering en innovatie. Het beheer van de openbare ruimte wordt moderner met inzet van nieuwe technologieën zoals drones en artificiële intelligentie. De aantrekkelijkheid van de politie dient te worden hersteld en versterkt. Om een aantrekkelijke organisatie te kunnen zijn, is het respect voor de politie essentieel. Er zal worden ingezet op diversiteit, integriteit en een eigentijdse en duurzame huisvesting. De Federale Politie zal ook maximaal inzetten op een actieve welzijnscultuur.

Via het hervormde rekruteringsproces wordt zowel ingezet op een generalistisch spoor als op een specifieke gespecialiseerde instroom waar vooral de 'fit' met de gewilde specialisatie belangrijk is. Via opleiding en vorming worden de mensen op het terrein versterkt en wordt ervoor gezorgd dat hun persoonlijke troeven en talenten maximaal ten dienste van de samenleving worden ingezet.

Ten slotte is de aanpak van onveiligheid en criminaliteit al lang niet meer louter nationaal. De Europese regelgeving heeft een sterke impact op de dagdagelijkse politiepraktijk en op de capaciteit en werkingsmiddelen van de Geïntegreerde Politie.

Er zal daarom worden geïnvesteerd in internationale informatie-uitwisseling en samenwerking, de bilaterale samenwerking met andere landen, waaronder de UK, en de samenwerking met Europol en Interpol. De politie zal zich voorbereiden op het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in 2024. Ten slotte zal zij de engagementen inzake de inzet van politie voor de missies van civiel crisisbeheer nakomen.

3.1 De Geïntegreerde Politie gaat radicaal digitaal en bouwt verder aan de weg naar een moderne, mobiele en informatiegestuurde politie

Gerichter, doeltreffender, sneller en radicaal digitaal: dat is de ambitie van de politieorganisatie. Concreet zal worden ingezet op onderstaande bouwstenen.

3

INNOVATIE STIMULEREN

De technologische revolutie, bestaande uit een exponentieel groeiende automatisering, digitalisering en innovatie, verandert diepgaand onze samenleving. Dit gaat verder dan technologische toepassingen, maar vertaalt zich ook in een gedragswijziging die moeilijk kan voorspeld worden. Bovendien neemt het aantal ethische vraagstukken toe. Een evenwicht tussen het vrijwaren van fundamentele burgerrechten zoals privacy en het garanderen van een veilige samenleving moet bewaakt worden.

Koppel daaraan de toenemende globalisering en internationalisering en het wordt duidelijk dat de politiediensten wendbaar moeten zijn en actief moeten inzetten op **innovatie** en in een **slim en goed doordacht gebruik van nieuwe technologieën**.

De nieuwe **dienst innovatie** van de Federale Politie stimuleert, faciliteert en coördineert op organisatieniveau het proces van innovatie en nieuwe technologieën, ten voordele van de Geïntegreerde Politie.

Om een antwoord te kunnen bieden op de snelle technologische ontwikkelingen en om de politiemedewerkers **innovatieve toepassingen** te kunnen aanreiken, dienen noodzakelijkerwijze een aantal **randvoorwaarden** te worden vervuld.

Een versnippering van databankstructuren en informatiemanagement vormt bij het ontwikkelen van nieuwe toepassingen een hindernis. Met het telkens weer compatibel maken van systemen gaan veel tijd en middelen verloren. Daarom zal verder worden ingezet op het **ontwikkelen van een eenvormige IT-architectuur**.

Niet alle innovatie moet in house worden ontwikkeld en er kan creatief worden gezocht naar **partnerschappen en synergiën**.

Bij het ontwikkelen van innovatieve projecten botst men vaak op de grenzen van de bestaande wetgeving, die nog niet is aangepast aan de nieuwe toepassing of deze niet had voorzien. Om efficiënt te kunnen innoveren is er nood aan een **wettelijk kader**, dat ook in de testfase toelaat om innovatieve toepassingen te ontwikkelen en te laten proefdraaien. Dit moet in een ruimer kader bekeken worden, mogelijks over de departementen heen.

3

Algemeen wordt ingezet op het tot stand brengen van een **innovatieve organisatiecultuur**, waarbij alle medewerkers zich bewust worden van de meerwaarde van innovatie en hier hun schouders willen onderzetten.

DIGITALE TRANSFORMATIE VAN DE GEÏNTEGREERDE POLITIE

Daarnaast zal verder worden ingezet op **digitale transformatie**. Tegelijkertijd zullen burgers meer transparantie krijgen in hun omgang met politie via nieuwe en meer uniforme toepassingen.

De **huidige belangrijke ICT-werven** worden verdergezet:

- **I-Police** zal de politiewerking op alle domeinen transformeren en stilaan moderniseren (2020-2025). I-Police zal ervoor zorgen dat opzoeken in verschillende bronnen geautomatiseerd en pijlsnel zullen verlopen, met integratie van artificiële intelligentie.
- **FOCUS** faciliteert het mobiel werken en zal verder worden uitgerold en uitgebreid.
- Het nationale **ANPR-management systeem** wordt verder in gebruik genomen. Het aantal hieraan verbonden trajectcontroles wordt progressief opgevoerd. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de toegang van derden tot de cameraschild-data door middel van duidelijke afspraken en een aangepaste wetgeving.
- Het **Centraal Register van opvolgingen en seiningen (CROSS)**, het ééngemaakt hit-systeem voor de gerechtelijke dossiers, wordt verder ontwikkeld. Het laat toe een ééngemaakt politierapport ter beschikking te stellen.
- **I+Belgium** wordt verder ontwikkeld, in overleg met de betrokken actoren. Personen die een bijzondere opvolging vereisen, zoals zij die voorwaardelijk zijn vrijgelaten worden via de I+Belgium toepassing digitaal gesignaleerd. Deze toepassing is eveneens toegankelijk via FOCUS.
- De politie zal bijdragen tot de creatie van een **kruispuntbank Veiligheid**. De kruispuntbank moet een efficiënt systeem zijn voor veiligheidsdiensten op het vlak van IT-architectuur. Ze moet zorgen voor een veilige interconnectiviteit tussen de verschillende bestaande databanken.
- De politie-informatiesystemen worden stelselmatig **aangepast aan de EU-wetgeving**.
- De **gezamenlijke ICT-projecten Politie-Justitie** worden verder uitgerold. De reeds vastgelegde prioriteiten hebben betrekking op de elektronische ondertekening van de processen-verbaal, de

3

ontwikkeling van een digitale proces-verbaal-stroom tussen politie en Justitie, de creatie van digitale kantschriften en hun workflow, de automatische melding aan de politie van de voortgang van de onderzoeken en de archivering van de ANG.

- Het **digitale loket** (Police-on-web) voor niet-dringende aangiftes zal verder worden ontwikkeld. Het digitaal loket wil het aangifte doen faciliteren en laagdrempeliger maken. Ook de mogelijkheden tot het gebruik van een e-Box om de dialoog tussen burgers en politie te vergemakkelijken zullen worden bekeken.
- Intern wordt blijvend geïnvesteerd in de **New Way of Working** ten voordele van plaats- en tijdsafhankelijk werken.

Daarnaast zullen **specifieke ICT-projecten** worden aangepakt zoals onder meer *automatic biometric identification system* (ABIS), LIMS (accreditatie labo), Légia (*computer crime unit*), Smart Borders,...

Er zal worden geïnvesteerd in de implementatie van de **5G-technologie**, in technologieën die het mogelijk maken om intercepties uit te voeren en de gegevens die eruit voortvloeien te verwerken, en in de nodige kennis in dit innoverende domein.

Verder wordt geïnvesteerd in **specifieke ICT-behoefte op vlak van Federale gerechtelijke politie**. Het gaat hierbij om een versterking van het informatie- en intelligenceproces met bijzondere aandacht voor het analyse-aspect (zowel operationeel, tactisch als strategisch), **big data en artificiële intelligentie** en het **investeren in innovatieve technologische oplossingen** onder meer digitale afstapping, digitale bewijsvoering, digitaal dossier, financiële analyse, decrypting, mass-storage, wifi-sniffing, automotieve, beeld- en videoanalyse, internetrecherche en spraaktechnologie.

Een efficiënt normatief kader rond de bewaring van gegevens door serviceproviders (**dataretentie**) is essentieel.

Ten slotte zullen de nodige **technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen** genomen worden om een performante werking van de politiesystemen en -netwerken te waarborgen.

3

3.2 De Geïntegreerde Politie is een aantrekkelijke werkgever en investeert in (gespecialiseerd) menselijk kapitaal

De Geïntegreerde Politie:

- positioneert zich op de arbeidsmarkt als **aantrekkelijke werkgever** (*employer branding* strategie);
- realiseert een **professioneel HR-management** (op gebied van personeels(behoefte)planning, werving en selectie, loopbaanontwikkeling en -begeleiding, evaluatie en verloning).

REKRUTERING EN SELECTIE

In 2021 werd de selectieprocedure hervormd voor de volledige Geïntegreerde Politie, waarbij het voor elk korps mogelijk is zijn eigen selectie, weliswaar volgens dezelfde procedure, te organiseren. **Deze nieuwe selectieprocedure zal worden geëvalueerd.**

De principes van dit hervormde rekruteringsconcept zijn de volgende:

- grotere betrokkenheid van de zones en federale diensten door hen te betrekken bij de werving en de selectieprocedure;
- inzetten op kwalitatievere kandidaten met een focus op de juiste attitude en waarden;
- inkorten en versnellen van de procedure door digitalisering, automatisering en flexibilisering van de processen. Mogelijkheden werden gecreëerd om tijds- en plaatsonafhankelijk te selecteren, een versnelde procedure naast de gewone procedure uit te voeren en een flexibele volgorde te geven aan de selectie- en opleidingsactiviteiten.

De kandidaat postuleert na een generieke selectieprocedure voor een functie in een zone van de Lokale Politie of een dienst van de Federale Politie en weet dus nog vóór de opleiding start waar hij/zij nadien zal tewerkgesteld worden. De 'fit' met de eenheid van bestemming staat hierbij voorop. De doorlooptijd wordt sterk ingekort door de aanpassing van de procedure en het gedigitaliseerd rekruteren en selecteren.

Jaarlijks zal in navolging van het regeerakkoord worden gestreefd naar een instroom van 1.600 personeelsleden via de generalistische instroom. Bij de verdeling zal rekening worden gehouden met de tekorten, de geplande uitstroom, de wettelijke opdrachten en de accenten die worden gelegd in het beleid van de overheden.

3

Voor de specifieke **gespecialiseerde instroom** wordt de werving gericht op heel specifieke kennis- en/of ervaringsdomeinen waar vooral de ‘fit’ met de gewilde specialisatie belangrijk is.

Hierbij wordt ingezet op **drie pistes**:

- de aanwerving van **gespecialiseerde hoofdinspecteurs** volgens het bestaande regime en een uitbreiding naar andere graden. Dit opent perspectieven voor een loopbaan als ‘gespecialiseerd onderzoeker’. Hierbij wordt, in navolging van de prioriteiten van de Regering, het jaarlijks quotum van aan te werven gespecialiseerde hoofdinspecteurs verhoogd, in het bijzonder voor de strijd tegen financiële delicten, de strijd tegen cybercriminaliteit en de politionele slachtofferbejegening;
- de aanwerving van **hoog gespecialiseerde profielen** via consultancy, experten-contracten of statutaire aanwerving, in het bijzonder om het hoofd te bieden aan de uitdagingen in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit, de digitalisering van de politieorganisatie of om arbeidsgeneesheren of raadgevende geneesheren aan te werven bij de Federale Politie.
- de aanwerving van **hoog gespecialiseerde profielen** als administratieve en logistieke medewerkers met een beperkte bevoegdheid van gerechtelijke politie.

OPLEIDING EN TRAINING

De politie investeert in de opleiding **gedurende de hele loopbaan**. Er zal op verschillende niveaus worden gewerkt om de kwaliteit van het politieonderwijs te verbeteren. Hiertoe zullen algemene en meer gerichte initiatieven worden genomen volgens de prioriteiten en behoeften. Specifiek wordt gestreefd naar een opleidingsaanbod dat aansluit op de evolutie van de realiteit op het terrein.

Algemeen is het van belang:

- **de kwaliteit van de basisopleiding verder te verbeteren**. In dat raam worden de inhoudelijke aspecten in de erkende politiescholen geharmoniseerd. De financiering van de scholen wordt bestudeerd en herzien om de efficiëntie van de basisopleiding te verbeteren.
- te zorgen voor voldoende capaciteit en training van de **omkaderingsfuncties** (sociale promotie inbegrepen) van de Geïntegreerde Politie en van de **(hoog)gespecialiseerde functies** binnen de Federale Politie.

3

- het gebruik van **Digital Learning** te bevorderen om sneller en adequater tegemoet te komen aan de opleidingsbehoeften van de politie, met aangepaste en actuele tools, en tegelijkertijd de kosten te verlagen en de opleidingsinhouden en -methoden te harmoniseren ten behoeve van de Geïntegreerde Politie. Naast de verbetering van de competenties van de politieagent maakt deze aanpak een grotere reactiviteit en schaalvoordelen mogelijk voor nieuwe, dringende, terugkerende opleidingen of opleidingen voor een groot aantal cursisten.

3.3 De Geïntegreerde Politie opereert in een veilige, diverse en integrale werkomgeving.

De Geïntegreerde Politie heeft aandacht voor de veiligheid en gezondheid van haar medewerkers en hanteert een mensgerichte organisatiecultuur.

WELZIJN

Binnen de politieorganisatie wordt een actieve welzijnscultuur nagestreefd.

Welzijn op het werk integreert de aspecten arbeidsveiligheid, arbeidsgeneeskunde, psychosociale risico's van het werk, ergonomie en werkomgeving. Een actieve welzijnscultuur gaat verder dan het identificeren en vermijden van risico's. Welzijn moet een **onderdeel zijn van het dagelijks werk**. Deze cultuur is gebaseerd op het gedrag van eenieder met respect voor ieders eigenheid en mening. Daarbij is ook de algemene gezondheidstoestand van de politiemedewerkers primordiaal, evenals een goed evenwicht tussen privé en werk.

DIVERSITEIT

De politie waakt over non-discriminatie vanaf de aanwerving tot het einde van de loopbaan. Ze ijvert voor een inclusief personeelsbeleid en wil een afspiegeling zijn van de maatschappij die ze dient. De nieuwe selectietesten hebben een diversiteitstoets doorstaan. Er zal ook verder gewerkt worden aan de ontwikkeling van een diversiteitsmonitor, die de diversiteit kan maken binnen de organisatie.

De politie draagt bij aan het **Nationaal actieplan tegen racisme**.

3

INTEGRITEIT

Integriteit blijft de kernwaarde van professioneel politiewerk. Er geldt een **nultolerantie voor het misbruik van geweld tegen burgers**.

Er wordt voorzien in een **permanente verbetering** van het niveau van de opleidingen **geweldbeheersing**, zowel in de basisopleiding als in de voortgezette opleiding, om ervoor te zorgen dat politieagenten gevaarlijke of potentieel gevaarlijke situatie zo goed mogelijk kunnen opsporen, aanpakken en beheren.

Ter bevordering van de relatie tussen de burger en de politie wordt een langdurige nationale campagne **“Wederzijds respect”** uitgerold, waarbij aandacht gaat naar het wederzijds respect door en ten aanzien van veiligheidsberoepen en hulpverleners.

De specifieke hoedanigheid van kinderen en jongeren vraagt om een versterking van de werking van de politiediensten in hun kennis en vaardigheden over de omgang met kinderen en jongeren om hun rechten en welzijn maximaal te waarborgen. Specifiek met betrekking tot de relatie tussen jongeren en politie en met een link naar het project “Wederzijds Respect”, werd de **multidisciplinaire werkgroep ‘Kindtoets’** in het leven geroepen. Aan deze werkgroep werd de opdracht toevertrouwd om concrete en algemene maatregelen uit te werken ter vrijwaring van de rechten van minderjarigen tijdens politie-interventies.

De Geïntegreerde Politie werkt aan de ontwikkeling van een interventiekader voor de 'professionele controle'. Het is de bedoeling over een duidelijk kader voor de politiepraktijk te beschikken en de ontwikkeling van ethische beroepspraktijken ter zake te ondersteunen. Dit interventiekader zal deel uitmaken van de basisopleiding van de leden van het operationeel kader. Het wordt ook geïntegreerd in en ondersteund door een bredere beleidsvisie gericht op de bevordering van integriteit.

Op **wettelijk gebied**:

- wordt gewerkt aan de **hervorming van de tuchtwet** om een vlottere afhandeling van de tuchtzaken te garanderen. Hierbij wordt in dialoog getreden met de vakorganisaties om tot een consensus te komen.
- is de **wetgeving rond het melden van integriteitsschendingen** geïmplementeerd. De in plaats gestelde vertrouwenspersonen en procedure laten toe dat de melder van een integriteitsschending de nodige bescherming geniet en dat elke melding een geobjectiveerd en passend gevolg krijgt.

3

Er wordt voorzien in een **personeelsscreening gedurende de gehele loopbaan**. De screening wordt op regelmatige tijdstippen en bij belangrijke stappen in de carrière herhaald. Bij deze screening is een belangrijke rol weggelegd voor de hiërarchie, de personeelsdienst en de interne en externe controlediensten zoals de Algemene Inspectie van de Federale en Lokale Politie.

De **vernieuwde visie op integriteit** strekt ertoe een open en ethische organisatiecultuur te ontwikkelen waarbij integriteitsschema's openlijk bespreekbaar zijn en waarbij in alle geledingen en op alle niveaus van de politieorganisatie wordt samengewerkt aan een shift van passieve naar actieve verantwoordelijkheid op het vlak van integriteit. Hiertoe wordt intensief ingezet op de verdere uitbouw van het **ethisch leiderschap**, gekenmerkt door voorbeeldgedrag en assertieve bespreking van integriteitsvaststellingen, zowel positief als negatief.

Er wordt een structurele samenwerking en informatie-uitwisseling ontwikkeld tussen de **verschillende integriteitsactoren** om een permanent beeldvormingsproces van kwetsbare operationele functies, processen en ethische dilemma's te realiseren.

Ten slotte is en blijft de rol van de **Algemene Inspectie van de Federale en van de Lokale Politie (AIG)** belangrijk. De AIG is lid van de ethische commissie en waakt over de gelijkheid inzake tuchtrechtspraak. Net als bij het Comité kunnen burgers met hun klachten over het functioneren van de politie terecht bij de AIG.

GEWELD TEGEN POLITIE

Er wordt een **integrale aanpak** van geweld tegen leden van de politiediensten uitgewerkt.

Een ministeriële omzendbrief voorziet in **duidelijke richtlijnen** inzake:

- de preventieve aanpak van het fenomeen;
- de ontwikkeling van een duidelijk kader voor begeleiding en ondersteuning van leden van de politiediensten op alle niveaus (administratief, gerechtelijk en financieel);
- een psychosociale aanpak en een re-integratietraject.

Binnen de politieorganisatie is een **intern hulpaanbod** uitgewerkt. Een overzicht van de mogelijkheden is terug te vinden op de website '**Geweld tegen leden van het politiepersoneel**'. Daarnaast wordt het

3

politiepersoneel op regelmatige tijdstippen gesensibiliseerd over het belang om alle geweldfeiten systematisch en correct te melden via de **applicatie MISI** (Melding Incidenten Signalement Incidents). Een correcte monitoring is dan ook onontbeerlijk om de vinger aan de pols te houden.

Daarnaast wordt verder ingezet op een **doeltreffende bescherming van de leden van de politiediensten op het terrein**. Hiertoe wordt onder andere het gebruik van *bodycams* en stroomstootwapens mogelijk, naast de beschermingsmiddelen die deel uitmaken van de basis- en gespecialiseerde uitrusting.

Op het vlak van de vervolging van de daders voorziet de **aangepaste omzendbrief 10/2017**⁵³ volgende bepalingen:

Op het vlak van vervolging zal de verdachte van opzettelijke slagen of verwondingen op leden van de politiediensten met ziekte of arbeidsongeschiktheid ten gevolge, of erger, en van zijn vrijheid is beroofd, voortaan in beginsel steeds voor de parketmagistraat moeten verschijnen en door hem verhoord worden alvorens die zijn beslissing tot invrijheidstelling of voorleiding voor de onderzoeksrechter met het oog op verdere aanhouding neemt.

Een dossier lastens een verdachte van opzettelijke slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid ten gevolge (zelfs vanaf 1 dag), kan niet meer geklasseerd worden om opportunitaire redenen, tenzij in uitzonderlijke omstandigheden en na overleg met de gespecialiseerde referentiemagistraat van het parket-generaal.

Er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van de toepassing van het snelrecht.

—
> ⁵³ COL 10/2017 (herzien 24/11/2020) – Gerechtelijke afhandeling van de gevallen waarin er geweld werd gebruikt tegen de politiediensten, enerzijds, en waarin, anderzijds de politiediensten zelf geweld gebruikten met de dood of een ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit tot gevolg.

3

INFRASTRUCTUUR

Om een aantrekkelijke werkgever te blijven, moet de politie haar medewerkers een **moderne, veilige en duurzame infrastructuur** ter beschikking kunnen stellen.

Samen met de Regie der Gebouwen wordt het **Masterplan infrastructuur** verder uitgevoerd, met bijzondere aandacht voor:

- de infrastructuurwerken aan het **oefenterrein in Westakkers**. Deze werken zijn voorzien in 2021-2024 maar het oefenterrein kon in 2021 al in gebruik worden genomen;
- een infrastructuur die is aangepast aan de behoeften van de **Forensic Centers** en de **speciale eenheden** van de Federale Politie.

Daarnaast worden de partnerschappen of synergieën met andere sectoren zoals de privésector of Defensie voortgezet.

3.4 De Geïntegreerde Politie is een internationale speler en partner

De aanpak van onveiligheid en criminaliteit zijn al lang niet meer louter nationaal. De Europese regelgeving heeft een sterke impact op de dagdagelijkse politiepraktijk en op de capaciteit en werkingsmiddelen van de Geïntegreerde Politie.

Daarom wordt ingezet op Europese informatie-uitwisseling en samenwerking, bilaterale samenwerking met de buurlanden en andere landen, waaronder het Verenigd Koninkrijk, en de samenwerking met Europol en Interpol.

In het raam van de horizontale en fenomeen-overschrijdende aanpak van poly-criminele criminele organisaties, wordt gestreefd naar een **intensievere samenwerking met Europol**, vooral wat de aanpak van *High Value Targets* en de creatie van *Operational Taskforces* betreft. Tevens wordt de **samenwerking met Interpol** bestendig en waar mogelijk geïntensifieerd door deelname aan de projecten die Interpol opzet.

De weerhouden aanbevelingen van de **Schengen-evaluaties**, die doorgingen in juni 2021 inzake databescherming, politiesamenwerking en SIS-SIRENE worden geanalyseerd en geïmplementeerd.

3

Het **Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in 2024** is in het domein van Justitie-Binnenlandse Zaken de ideale gelegenheid voor de Geïntegreerde Politie om de Belgische engagementen en ambities voor de Europese politiesamenwerking te bevestigen en om deze samenwerking nog verder te optimaliseren. In dat raam zullen we reeds in 2022 starten met een projectgroep “EU-voorzitterschap 2024” waarbij ook de FOD Binnenlandse Zaken wordt betrokken.

Er werd een nieuwe strategie ontwikkeld om de bijdrage van de Geïntegreerde Politie aan **missies van civiel crisisbeheer** te verhogen en de engagementen uit het verleden na te komen.

3.5 De GPI oriënteert haar middelen voor de realisatie van het Nationaal Veiligheidsplan

Het Nationaal Veiligheidsplan is niet gekoppeld aan een eigen begroting. De uitvoering van het NVP gebeurt volledig op basis van de bestaande mechanismen ter financiering van de werking van de Geïntegreerde Politie.

De Federale Politie beschikt in de eerste plaats over de INI budgetten waarbij het commissariaat-generaal en de directies-generaal over hun eigen enveloppe beschikken in overeenstemming met hun opdrachten. Deze enveloppes bestrijken de financiering van jaarlijks terugkerende personeels-, werkings- en investeringskosten (opleidingen, ICT-materiaal, uitrusting, opdrachten naar het buitenland, infrastructuur,...). Daarnaast zijn er ook de transversale budgetten Corporate en GPI (Geïntegreerde Politie). Het GPI-budget is een gezamenlijk budget voor de Federale en de Lokale Politie. Dit budget wordt gebruikt om gezamenlijke projecten uit te voeren en om de federale steun aan de Lokale Politie te versterken. Het Corporate budget van de Federale Politie is van toepassing zodra de uitgaven meerdere directies betreffen.

Daarnaast kan de Geïntegreerde politie ook gebruik maken van de interdepartementale provisie (IDP). De IDP wordt gebruikt voor de financiering, in de loop van het jaar, van begrotingstoeuwijzingen die speciaal zijn gecreëerd om diverse door de regering vastgestelde maatregelen te financieren. De Geïntegreerde Politie dient haar projecten en nieuwe initiatieven (behoeften) in te dienen om een beroep te kunnen doen op de provisie.

De lokale politiezones beschikken over financiële autonomie (zoals bepaald in de wet op de Geïntegreerde Politie). Een politiezone beschikt over 2 belangrijke financieringsbronnen: de federale

3

dotatie (die uit verschillende toelagen bestaat) en de gemeentelijke dotatie(s) naargelang het om een ééngemeente- of meergemeentezone gaat.

Daarnaast is er het Verkeersveiligheidsfonds (VVF), een begrotingspost die de bedragen omvat die worden betaald voor boetes en minnelijke schikkingen met het openbaar ministerie. Het VVF is onder andere een belangrijke federale bijdrage aan de financiering van de lokale politiezones en wordt opgevat als een “subsidie” voor verkeersveiligheid.

Ten slotte kan de Geïntegreerde Politie gebruik maken van Europese fondsen. Het gaat om extra kredieten om specifieke projecten uit te voeren, zoals internationale informatie-uitwisseling, grensbeheer,...

Binnen de Federale Politie wordt sedert enkele jaren gewerkt met een meerjarig investerings- en werkingsplan (MIWP). Het MIWP betreft m.a.w. de 18% van de federale politiebegroting die uitsluitend aan werking- en investering wordt besteed (dus niet de personeelskosten). Het MIWP heeft als doel een plan op te stellen voor de opmaak van de begroting, met de geraamde behoeften, voor een periode van vijf jaar, gekoppeld aan projecten die de Federale Politie wenst uit te voeren. Het MIWP moet een duidelijk beeld geven van de geplande uitgaven op korte en middellange termijn (5 jaar) en moet ook rekening houden met zowel de evolutie van de behoeften als het ontstaan van nieuwe vastgestelde of gedeeltelijk vastgestelde behoeften.

Budgetten zijn echter niet onbeperkt. Ondanks begrotingsinspanningen via interdepartementale provisijs zijn de toegekende budgetten vaak ontoereikend om aan alle behoeften te voldoen of om alle voorziene projecten tegelijkertijd uit te voeren. Bovendien kan de regering coupures opleggen op verwachte kredieten. Daarom bestaat binnen de Geïntegreerde Politie een mechanisme van prioriteitsstelling waarbij de behoeften en voorziene projecten volgens vooraf bepaalde criteria worden besproken, geprioriteerd en gevalideerd in de strategische coördinatieorganen, het Directiecomité van de Federale Politie en het Coördinatiecomité van de Geïntegreerde Politie.

De behoeften in werking en investering gekoppeld aan de realisatie van het NVP zullen in bovenstaand mechanisme opgenomen worden.

4

Uitvoering, evaluatie en opvolging

4

4.1 Realisatie

Voor de afstemming tussen de beide politieniveaus en voor de coördinatie van de uitvoering van het NVP op niveau van een gerechtelijk arrondissement heeft de directeur-coördinator (DirCo), in samenspraak met de gerechtelijk directeur (DirJud), een essentiële integrerende rol te vervullen. Zij zullen daartoe gezamenlijke initiatieven nemen.

Bovendien wordt de mogelijkheid gegeven om op niveau van de algemene directies van de Federale Politie en op niveau van een arrondissement de categorie ‘fenomenen met bijzondere aandacht’ al dan niet aan te vullen met bijkomende fenomenen in functie van de arrondissementele en lokale situatie. Dit houdt concreet in dat:

- de directeurs-generaal van de Federale Politie de gelegenheid hebben om specifieke beleidslijnen uit te vaardigen binnen hun component, ter ondersteuning van de geïntegreerde werking.
- de DirCo, na afstemming met de DirJud, de nodige coördinatie opneemt opdat er samen met de eerstelijnsdiensten van DGA, de lokale politiezones en andere relevante partners binnen het arrondissement de nodige samenwerkingsafspraken bepaald worden. Dit om de centrale beleidslijnen door te vertalen naar het arrondissement en in te zetten op de veiligheidsfenomenen en de resultaten van de programma’s in de reguliere werking te implementeren. Wat de fenomenen betreft, kan dit resulteren in een arrondissementele coördinatie van geïntegreerde en integrale projecten.

De artikelen 4 en 37 WGP bepalen de afstemming tussen het vierjaarlijks NVP en de zesjaarlijkse zonale veiligheidsplannen van de Lokale Politie. Een tussentijdse afstemming van de zonale veiligheidsplannen 2020-2025 met het NVP 2022-2025 zal gestimuleerd en/of gefaciliteerd worden door, in het bijzonder, de DirCo. In het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad wordt hierbij rekening gehouden met het Globaal Veiligheids- en Preventieplan (zie 1.1). De FOD Binnenlandse Zaken zal de nodige richtlijnen vastleggen voor de Lokale Politie om deze afstemming te formaliseren.

4

4.2 Opvolging

De ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie engageren zich om de uitvoering, de opvolging en de evaluatie van het NVP te verzekeren.

De betrokken stuurgroep volgt het NVP op. De nodige afspraken zullen binnen de Geïntegreerde Politie vastgelegd worden teneinde de opvolging naar goed vermogen te organiseren en tijdig de nodige maatregelen te nemen om het NVP met een redelijke zekerheid te realiseren.

Er zal voorzien worden in een kwalitatieve en kwantitatieve opvolging van de transversale thema's en van de veiligheidsfenomenen. De opvolging zal gericht zijn op de geleverde inspanningen en resultaten van de politiediensten. De nodige beeldvormingsinstrumenten zullen gehanteerd worden om de focus van politieacties (tijdig) te richten op de (nieuwe) relevante tendensen. Daar waar mogelijk zal een effectevaluatie gemaakt worden. Het is echter quasi onmogelijk om een causaal verband te leggen tussen de NVP-resultaten ('output') en de evolutie van een bepaald fenomeen ('outcome'). Bovendien is de geïntegreerde en integrale aanpak van veiligheidsfenomenen volledig verweven met de reguliere werking van de Geïntegreerde Politie. Het maken van een onderscheid tussen de inspanningen in het raam van de realisatie van de doelstellingen in het NVP en deze in het raam van de reguliere werking is dan ook moeilijk te maken.

Na twee jaar wordt de flexibele werking binnen het NVP geëvalueerd en eventueel bijgestuurd op centraal en arrondissementeel niveau. In functie van de evolutie van de veiligheids- en maatschappelijke context kan dit ook leiden tot een voorstel om een nieuw thema of fenomeen op te nemen.

In geval van een eventuele crisisperiode moeten alle politiediensten hun prioriteiten echter onmiddellijk kunnen bijstellen. Een mogelijke vertraging in de realisatie van het NVP kan dan aanvaard worden, mits een goede onderliggende argumentatie.

4

4.3 Evaluatie

De federale politieraad is belast met de globale evaluatie van de werking en de organisatie van de Federale Politie en van de lokale politiediensten, met name op basis van een jaarlijks rapport opgesteld door de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie. Ook zal de federale politieraad, onder het gezag van de ministers van Binnenlandse zaken en van Justitie, de coherentie van deze evaluatie met die van de KIV bewaken.

De Geïntegreerde Politie zal de nodige input leveren aan de federale politieraad om de evaluatie van het NVP te voeden.

